

(Akti doneseni na temelju Ugovora o EZ-u/Euratomu čija objava je obvezna)

UREDBE

UREDBA KOMISIJE (EZ) br. 718/2007 od 12. lipnja 2007. godine o provedbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1085/2006 kojom se ustpostavlja instrument prepristupne pomoći (IPA)

SADRŽAJ

I. DIO	6
ZAJEDNIČKE ODREDBE.....	6
GLAVA I.....	6
NAČELA I OPĆI OKVIR ZA POMOĆ	6
POGLAVLJE 1	6
<i>Predmet i načela</i>	6
POGLAVLJE II.....	8
<i>Opći okvir za provedbu</i>	8
GLAVA II.....	11
ZAJEDNIČKA PRAVILA PROVEDBE.....	11
POGLAVLJE I.....	11
<i>Načela</i>	11
POGLAVLJE II.....	12
<i>Sustavi upravljanja i kontrole</i>	12
<i>Odjeljak 1</i>	12
<i>Decentralizirano upravljanje</i>	12
<i>Odjeljak 2</i>	24
<i>Drugi oblici upravljanja</i>	24
POGLAVLJE III	25
<i>Financijski doprinos Europske zajednice</i>	25
POGLAVLJE IV	27
<i>Financijsko upravljanje</i>	27
<i>Odjeljak 1</i>	27
<i>Proračunska izdvajanja</i>	27
<i>Odjeljak 2</i>	28
<i>Pravila za decentralizirano upravljanje</i>	28
<i>Odjeljak 3</i>	34
<i>Pravila za centralizirano i zajedničko upravljanje</i>	34
POGLAVLJE V	35
<i>Evaluacija i nadzor</i>	35
POGLAVLJE VI.....	39
<i>Javnost, vidljivost</i>	39
II. DIO	40
POSEBNE ODREDBE	40
GLAVA I.....	40
KOMPONENTA POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJA INSTITUCIJA	40
POGLAVLJE I.....	40

<i>Predmet pomoći i prihvatljivost</i>	40
POGLAVLJE II	43
<i>Programiranje</i>	43
POGLAVLJE III	45
<i>Provedba</i>	45
<i>Odjeljak 1</i>	45
<i>Okvir za provedbu i načela</i>	45
<i>Odjeljak 2</i>	48
<i>Financijsko upravljanje</i>	48
<i>Odjeljak 3</i>	49
<i>Evaluacija i nadzor</i>	49
GLAVA II	52
KOMPONENTA PREKOGRANIČNA SURADNJA	52
POGLAVLJE I	52
<i>Predmet pomoći i prihvatljivost</i>	52
POGLAVLJE II	56
<i>Programiranje</i>	56
<i>Odjeljak 1</i>	56
<i>Programi</i>	56
<i>Odjeljak 2</i>	59
<i>Operacije</i>	59
POGLAVLJE III	62
<i>Provedba</i>	62
<i>Odjeljak 1</i>	62
<i>Opće odredbe</i>	62
<i>Odjeljak 2</i>	64
<i>Prekogranični programi između zemalja korisnica i država članica</i>	64
<i>Odjeljak 3</i>	84
<i>Prekogranični programi među zemljama korisnicama</i>	84
GLAVA III	89
KOMPONENTE REGIONALNI RAZVOJ I RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA	89
POGLAVLJE I	89
<i>Predmet pomoći i prihvatljivost</i>	89
<i>Odjeljak 1</i>	89
<i>Komponenta Regionalni razvoj</i>	89
<i>Odjeljak 2</i>	91
<i>Komponenta Razvoj ljudskih potencijala</i>	91
POGLAVLJE II	94
<i>Programiranje</i>	94
POGLAVLJE III	97
<i>Provedba</i>	97
<i>Odjeljak 1</i>	97
<i>Opća pravila</i>	97
<i>Odjeljak 2</i>	98
<i>Financijsko upravljanje</i>	98
<i>Odjeljak 3</i>	101
<i>Evaluacija i nadzor</i>	101
GLAVA IV	105
KOMPONENTA RURALNI RAZVOJ	105
POGLAVLJE I	105

<i>Predmet pomoći i prihvatljivost</i>	105
<i>Odjeljak 1</i>	105
<i>Predmet pomoći</i>	105
<i>Odjeljak 2</i>	106
<i>Opći zahtjevi o prihvatljivosti i intenzitetu pomoći</i>	106
<i>Odjeljak 3</i>	108
<i>Prihvatljivost i posebni zahtjevi za pomoć u okviru Prioriteta 1</i>	108
<i>Odjeljak 4</i>	111
<i>Prihvatljivost i posebni zahtjevi u okviru Prioriteta 2</i>	111
<i>Odjeljak 5</i>	111
<i>Prihvatljivost i posebni zahtjevi u okviru Prioriteta 3</i>	111
<i>Odjeljak 6</i>	113
<i>Tehnička pomoć</i>	113
POGLAVLJE II	114
<i>Programiranje</i>	114
POGLAVLJE III	116
<i>Provedba</i>	116
<i>Odjeljak 1</i>	116
<i>Načela i financijsko upravljanje</i>	116
<i>Odjeljak 2</i>	117
<i>Evaluacija i nadzor</i>	117
III. DIO	119
ZAVRŠNE ODREDBE	119
PRILOG	120
KRITERIJI ZA AKREDITACIJU	120

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA,

Uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice,

Uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1085/2006 od 17. srpnja 2006. godine kojom se uspostavlja instrument pretpristupne pomoći (IPA)¹, a posebno njezin članak 3. stavak 3.,

Budući da:

(1) Svrha Uredbe (EZ) br. 1085/2006 (u daljnjem tekstu: Uredba o programu IPA) jest pružiti pretpristupnu pomoć zemljama korisnicama i podržati ih u prijelazu iz Priloga II na Prilog I te Uredbe te sve do članstva u Europskoj uniji.

(2) S obzirom na to da je Uredba o programu IPA jedini pretpristupni instrument za razdoblje od 2007. do 2013., pravila za programiranje i pružanje pomoći u okviru te Uredbe treba pojednostaviti i spojiti u jedinstven provedbeni propis koji obuhvaća svih pet komponenti uspostavljenih Uredbom o programu IPA (u daljnjem tekstu: „komponente programa IPA“).

(3) Kako bi se osigurala usklađenost, koordinacija i učinkovitost, posebno u kontekstu plana djelovanja Komisije prema Integriranom okviru za unutarnju kontrolu, potrebna su zajednička pravila za provedbu pomoći na temelju Uredbe o programu IPA za svih pet komponenti programa IPA. Bez obzira na to, treba uzeti u obzir posebna obilježja pojedinih komponenti programa IPA.

(4) Treba uzeti u obzir i razlike u socijalno-ekonomskom, kulturnom i političkom kontekstu u zemljama korisnicama jer takve razlike uzrokuju potrebu za posebnim pristupom i diferenciranom potporom ovisno o statusu zemlje kao kandidatkinje ili potencijalne kandidatkinje, o političkom i gospodarskom kontekstu, te o sposobnostima apsorpcije i upravljanja.

(5) Pomoć dodijeljena na temelju Uredbe o programu IPA mora biti u skladu s politikama Zajednice i djelovanjima u području vanjske pomoći.

(6) Pomoć bi trebala biti obuhvaćena u području primjene članka 2. Uredbe o programu IPA. Ona bi trebala biti namijenjena kao potpora širokom opsegu mjera za izgradnju institucija u svim zemljama korisnicama. Ona bi trebala jačati demokratske institucije i pravnu državu, reformirati javnu upravu, provesti gospodarske reforme, poštivati ljudska prava i prava manjina, jačati ravnopravnost spolova i nediskriminaciju, promicati građanska prava i razvoj civilnog društva, podržati naprednu regionalnu suradnju i pomirenje i obnovu te doprinijeti održivom razvoju i smanjenju siromaštva kao i visokoj razini zaštite okoliša u tim zemljama.

(7) Pomoć zemljama kandidatkinjama trebala bi, osim toga, biti usmjerena i na donošenje i provedbu cjelokupne pravne stečevine EU-a i na ispunjavanje pristupnih kriterija; trebala bi pomoći zemljama kandidatkinjama da se pripreme za programiranje, upravljanje i provedbu Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda, Europskog socijalnog fonda i Ruralnog razvoja koji će im postati dostupni nakon pristupanja.

---

¹ SL L 210, 31.7.2006., str.82

(8) Pomoć potencijalnim zemljama kandidatkinjama trebala bi promicati određeni stupanj usklađenosti s pravnom stečevinom i s pristupnim kriterijima kao i operacije slične prirode onima koje će biti dostupne zemljama kandidatkinjama u okviru komponenti programa IPA koje se odnose na regionalni razvoj, razvoj ljudskih potencijala i ruralni razvoj.

(9) Kako bi se osigurala usklađenost, komplementarnost i usredotočenost pomoći, potrebno je osigurati usklađenost i koordinaciju radnji provedenih u određenoj zemlji u okviru različitih komponenti programa IPA na razini višegodišnjeg planiranja predviđenoj člankom 6. Uredbe o programu IPA.

(10) Komisija i zemlje korisnice trebale bi potpisati okvirne sporazume kako bi propisale načela međusobne suradnje na temelju ove Uredbe.

(11) Potrebno je jasno naznačiti koje se metode upravljanja predviđene u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 od 25. lipnja 2002. godine o Financijskoj uredbi koja se primjenjuje na opći proračun Europskih zajednica² primjenjuju u odnosu na svaku od komponenata predviđenih na temelju Uredbe o programu IPA.

(12) Kako Uredba o programu IPA predviđa pomoć u kontekstu pretpristupnog postupka, potrebno je posebno tijekom njezine provedbe primjenjivati decentralizirano upravljanje sredstvima, gdje je to moguće, s ciljem jačanja vlasništva nad upravljanjem pomoći od strane zemalja korisnica. Međutim, po potrebi, mora postojati mogućnost primjene centraliziranog, zajedničkog i podijeljenog upravljanja.

(13) U slučaju decentraliziranog upravljanja, potrebno je jasno naznačiti uloge i zahtjeve Komisije i zemalja korisnica. Odredbe koje se odnose na zemlje korisnice potrebno je uključiti u okvirne sporazume, sektorske sporazume ili sporazume o financiranju.

(14) Nužno je propisati iscrpna pravila za financijsko upravljanje sredstvima na temelju Uredbe o programu IPA u skladu s kojima će se na provedbu pomoći primjenjivati metoda upravljanja. Obveze zemalja korisnica u tom pogledu propisuju se u okvirnim sporazumima, sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

(15) Osim opće ocjene Uredbe o programu IPA predviđene u njenom članku 22., pomoć na temelju navedene uredbe potrebno je redovno pratiti i ocjenjivati. Programi moraju podlijevati evaluaciji posebnih nadzornih odbora, a potrebno je i redovno pratiti općenitu provedbu pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

(16) Vidljivost programa pomoći IPA-e i njihovog učinka na građane zemalja korisnica nužni su radi osiguravanja svijesti javnosti o djelovanjima EU-a te radi stvaranja usklađene slike o predmetnim mjerama u svim zemljama korisnicama u skladu s planom djelovanja Komisije „Komuniciranje o Europi“, Bijelom knjigom Komisije o Europskoj komunikacijskoj politici i komunikacijskom strategijom o proširenju za razdoblje od 2005. do 2009.

(17) Kako se Uredba o programu IPA primjenjuje od 1. siječnja 2007. godine, pravila Komisije za provedbu te Uredbe moraju se isto primjenjivati od 1. siječnja 2007.

(18) Odredbe propisane u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem Odbora za program IPA.

---

² SL L 248, 16.09. 2002., str. 1 Uredba izmijenjena i dopunjena Uredbom (EZ, Euratom) br. 1995/2006 (SL L 390, 30.12. 2006. str.1)

DONIJELA JE OVU UREDBU:

I.DIO

ZAJEDNIČKE ODREDBE

GLAVA I

NAČELA I OPĆI OKVIR ZA POMOĆ

POGLAVLJE 1

Predmet i načela

Članak 1.

Predmet

Ovom se Uredbom propisuju provedbena pravila kojima se uređuje pružanje pretpristupne pomoći od strane Zajednice koja je uspostavljena Uredbom Vijeća (EZ) br. 1085/2006 (IPA), tj. Uredbom o programu IPA.

Članak 2.

Definicije

U smislu ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. “zemlja korisnica”: bilo koja zemlja navedena u Prilogu I ili II Uredbe o programu IPA;
2. “paket dokumenata o proširenju EU-a”: skupina dokumenata koje Komisija svake godine podnosi Vijeću i Europskom parlamentu, a čiji se strateški i politički dio sastoji od revizija, ako je potrebno, pristupnih i europskih partnerstava, redovnih izvješća uspostavljenih u strateškim dokumentima zemlje i Komisije. Višegodišnji indikativni financijski okvir sastavni je dio paketa;
3. “okvirni sporazum”: sporazum sklopljen između Komisije i zemlje korisnice koji se primjenjuje na sve komponente programa IPA i koji propisuje načela za suradnju zemlje korisnice i Komisije na temelju ove Uredbe;
4. “sektorski sporazum”: sporazum koji se odnosi na određenu komponentu programa IPA i koji je izrađen, ako je potrebno, između Komisije i zemlje korisnice, a kojim se propisuju značajne odredbe koje treba poštivati, a koje nisu sadržane u okvirnom sporazumu s tom zemljom niti u sporazumima o financiranju;

5. "sporazum o financiranju": godišnji ili višegodišnji sporazum sklopljen između Komisije i zemlje korisnice na temelju odluke Komisije o financiranju kojom se odobrava doprinos Zajednice programu ili operaciji koje je u okviru područja primjene ove Uredbe;
6. "nepravilnost": svaka povreda odredbe primjenjivih pravila i ugovora koja je rezultat činjenja ili nečinjenja gospodarskog operatora, a koja ima, ili bi mogla imati, učinak dovođenja u pitanje općeg proračuna Europske unije stavljajući na njegov teret neopravdanu rashodovnu stavku;
7. "financijska godina": od 1. siječnja do 31. prosinca
8. „krajnji korisnik“: tijelo ili tvrtka, bilo javna ili privatna, odgovorna za pokretanje ili za pokretanje i provedbu operacija. U kontekstu shema pomoći, krajnji korisnici su javne ili privatne tvrtke koje provode pojedine projekte i primaju javnu pomoć;
9. "doprinos Zajednice": dio prihvatljivih izdataka koje financira Zajednica;
10. "devizni račun u eurima": bankovni kamatni račun za primanje uplata od strane Komisije koji otvara Nacionalni fond u financijskoj instituciji ili riznici u ime zemlje korisnice i pod njezinom nadležnosti;
11. "javni rashodi": svaki javni doprinos financiranju operacija koji potječe iz Europske zajednice ili proračuna javnih tijela zemlje korisnice i svaki doprinos financiranju operacija koji potječe iz proračuna javnih tijela ili udruga jednog ili više regionalnih ili lokalnih tijela vlasti ili javnih tijela;
12. "ukupni izdaci": javni rashodi i svaki privatni doprinos financiranju operacija;

Članak 3.

Načela pomoći

Komisija osigurava primjenu sljedećih načela u odnosu na pomoć na temelju Uredbe o programu IPA:

- dodijeljena pomoć poštuje načela usklađenosti, komplementarnosti, koordinacije, partnerstva i usredotočenosti.
- Pomoć je u skladu s politikama EU-a i podržava usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a;
- Pomoć je u skladu s proračunskim načelima propisanim u Uredbi Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
- Pomoć je u skladu s potrebama utvrđenim u procesu proširenja i s apsorpcijskim sposobnostima zemlje korisnice. Uzimat će u obzir i naučene lekcije.
- Snažno se ohrabruje vlasništvo zemlje korisnice nad programiranjem i provedbom pomoći te se osigurava odgovarajuća vidljivost intervencija EU-a.
- Operacije se pripremaju na odgovarajući način, s jasnim i provjerljivim ciljevima koje treba ostvariti u danom razdoblju.
- Sprječava se svaka diskriminacija na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjeroispovijesti ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije tijekom različitih faza provedbe pomoći.
- Ciljevi prepristupne pomoći ostvaruju se u okviru održivog razvoja i promicanja cilja zaštite i unaprjeđenja okoliša od strane Zajednice.

Članak 4.

Prioriteti za pomoć

Pomoć za predmetnu zemlju korisnicu temelji se na prioritetima utvrđenim u sljedećim dokumentima, tamo gdje oni postoje:

- Europskom partnerstvu,
- Pristupnom partnerstvu,
- Nacionalnom programu za donošenje pravne stečevine EU-a,
- Izvješćima i strateškom dokumentu sadržanim u godišnjem paketu dokumenata o proširenju EU-a,
- Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju,
- Okviru za pregovore.

Uzimaju se u obzir i prioriteti utvrđeni u nacionalnim strategijama ako su u skladu s pretprijetnim ciljevima i opsegom propisanim u Uredbi o programu IPA.

POGLAVLJE II

Opći okvir za provedbu

Članak 5.

Višegodišnji indikativni planski dokumenti

1. Višegodišnji indikativni planski dokument osigurava nužnu usklađenost i komplementarnost između komponenata programa IPA u određenoj zemlji korisnici. Posebno odražava načela propisana u članku 9.
2. U skladu s odredbama članka 20. stavka 3. Uredbe o programu IPA i u kontekstu savjetovanja propisanih u članku 6. stavku 1. te Uredbe, Komisija nastoji ostaviti dovoljno vremena mjerodavnim dionicima, uključujući države članice, da daju svoje komentare na dokument.
3. Višegodišnji indikativni planski dokumenti uključuju za svaku predmetnu zemlju:
  - (a) Opće informacije, uključujući kratak opis postupka savjetovanja sa i unutar zemlje korisnice;
  - (b) opis ciljeva suradnje Europske unije u predmetnoj zemlji;
  - (c) objedinjenu ocjenu izazova, potreba i relativne važnosti prioriteta za pomoć;
  - (d) pregled prethodne i tekuće suradnje s Europskom unijom, uključujući analizu potreba i apsorpcijske sposobnosti i naučenih lekcija te značajne aktivnosti drugih donatora, ako su te informacije dostupne;
  - (e) za svaku komponentu opis kako se objedinjena ocjena navedena u gornjoj točki c) prenosi na strateške izbore i opis glavnih područja odabranih za pomoć u predmetnoj zemlji i očekivanih rezultata;
  - (f) indikativne financijske alokacije za glavna područja intervencije u okviru svake komponente programa IPA.

4. Regionalni i horizontalni programi mogu biti obuhvaćeni odvojenim i posebnim višekorisničkim višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima.

Članak 6.

Višegodišnji i godišnji programi

1. Višegodišnji indikativni planski dokumenti provode se kroz višegodišnje ili, ovisno o komponenti, godišnje programe kako je propisano u članku 7. Uredbe o programu IPA.

2. Višegodišnji ili godišnji programi sastoje se od dokumenata koje dostavlja zemlja korisnica ili koje priprema Komisija u slučaju regionalnih i horizontalnih programa, te koje donosi Komisija. Programi predstavljaju dosljedan niz prioriteta, svih odgovarajućih mjera ili operacija i opis financijskih doprinosa koji su potrebni za provedbu strategija utvrđenih u višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima.

Programi su dalje podijeljeni u prioritete od kojih svaki definira globalni cilj koji treba ostvariti i koji se, ovisno o komponenti programa IPA, provode na temelju mjera, koje mogu dalje biti podijeljene u operacije, ili izravno pomoću operacija.

Operacije obuhvaćaju projekt ili skupinu projekata koje provodi Komisija ili koje pokreće ili pokreće i provodi jedan ili više krajnjih korisnika, a koji omogućavaju ostvarivanje ciljeva mjere i/ili prioriteta na koji se odnose.

3. U skladu s člankom 20. Uredbe o programu IPA, u postupku programiranja savjetuju se mjerodavni dionici, uključujući države članice, u skladu s odredbama propisanim u II. dijelu Komisija i/ili zemlja korisnica nastoje zainteresiranim strankama ostaviti dovoljno vremena da u tom kontekstu daju svoje komentare.

Članak 7.

Okvirni sporazumi i sektorski sporazumi

1. Komisija i zemlja korisnica sklapaju okvirni sporazum u svrhu utvrđivanja pravila suradnje vezano uz financijsku pomoć EZ-a zemlji korisnici i dogovora oko tih pravila. Ako je nužno, okvirni sporazum može biti nadopunjen sektorskim sporazumom ili sektorskim sporazumima koji pokrivaju odredbe specifične za određenu komponentu.
2. Pomoć na temelju Uredbe o programu IPA može se dodjeljivati zemlji korisnici tek nakon sklapanja i stupanja na snagu okvirnog sporazuma iz stavka 1.

Ako je sa zemljom korisnicom sklopljen sektorski sporazum, pomoć na temelju Uredbe o programu IPA može se dodijeliti, u okviru komponente programa IPA na koju se odnosi sektorski sporazum, tek nakon stupanja na snagu okvirnog sporazuma i sektorskog sporazuma.

Iznimno od prvog podstavka, ako nije sklopljen okvirni sporazum ili ako okvirni sporazum sklopljen u okviru Uredaba Vijeća (EEZ) br. 3906/89¹, (EZ) br. 1267/1999², (EZ) br.

---

¹ SL L 375, 23.12. 1989., str.11

² SL L 161, 26.6.1999. str. 73

1268/1999³, (EZ) br. 2500/2001⁴ ili (EZ) br. 2666/2000⁵ ne propisuje minimalne odredbe navedene u stavku 3., te minimalne odredbe propisuju se u sporazumima o financiranju.

3. Okvirni sporazum propisuje, posebice, odredbe vezane uz:

- (a) opća pravila za financijsku pomoć Zajednice;
- (b) osnivanje struktura i tijela koja su potrebna za upravljanje i koja su navedena u člancima 21., 32. i 33. i bilo kojih drugih mjerodavnih posebnih tijela;
- (c) zajedničke odgovornosti gore navedenih struktura, tijela i institucija u skladu s načelima iz članaka 22., 23., 24., 25., 26., 28. i 29;
- (d) kontrolne zahtjeve i uvjete za:
  - (i) akreditaciju i nadzor akreditacije Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje od strane Dužnosnika nadležnog za akreditaciju u skladu s načelima iz članaka 11., 12 i 15.;
  - (ii) akreditaciju i nadzor akreditacije Operativne strukture od strane Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje u skladu s načelima iz članaka 11., 13 i 16.;
  - (iii) prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije u skladu s načelima iz članaka 11., 14. i 17.
- (e) uspostavljanje godišnje izjave o jamstvu od strane Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje kako je propisano u članku 27.;
- (f) pravila za javne nabave, u skladu s Uredbom (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i Uredbom Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002⁶ koja propisuje iscrpna pravila za provedbu Uredbe (EZ, Euratom), br. 1605/2002.;
- (g) zatvaranje programa kako je propisano člancima 47. i 56.;
- (h) definiranje nepravilnosti u skladu s člankom 2., prijevare i aktivne i pasivne korupcije u skladu s onim sadržanim u zakonodavstvu Zajednice; obveza zemlje korisnice da poduzme odgovarajuće preventivne mjere protiv aktivne i pasivne korupcije, mjere protiv prijevare i korektivne radnje; pravila za povrat sredstava u slučaju nepravilnosti ili prijevare;
- (i) povrate i financijske ispravke i prilagodbe u skladu s člancima 49. i 50.;
- (j) pravila za nadzor, kontrolu i reviziju od strane Komisije i Europskog revizorskog suda;
- (k) pravila o porezima, carinama i drugim fiskalnim naknadama;
- (l) zahtjeve za informiranje i promidžbu;

4. Ako je potrebno može biti sklopljen sektorski sporazum vezan uz određenu komponentu programa IPA kojim se nadopunjuje okvirni sporazum. Ne dovodeći u pitanje postupke propisane u okvirnom sporazumu, on uključuje iscrpne i posebne odredbe za upravljanje, ocjenjivanje i kontrolu predmetne komponente;

5. U određenoj zemlji korisnici okvirni se sporazum primjenjuje na sve sporazume o financiranju kako je predviđeno člankom 8.

Ako postoji, sektorski sporazum vezan uz određenu komponentu primjenjuje se na sve sporazume o financiranju sklopljene u okviru te komponente.

---

³ SL L 161, 26.06.1999. str.87

⁴ SL L 342, 27.12.2001., str. 1

⁵ SL L 306, 07.12.2000., str.1

⁶ SL L 357, 31.12. 2002., str.1

Članak 8.

Odluke i sporazumi o financiranju

1. Odluke Komisije kojima se donose višegodišnji ili godišnji programi zadovoljavaju zahtjeve nužne za donošenje odluke o financiranju u skladu s člankom 75. stavkom 2. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2. Ako tako zahtjeva odluka o financiranju, Komisija i predmetna zemlja korisnica sklapaju sporazum o financiranju. Sporazumi o financiranju mogu se sklapati na godišnjoj ili višegodišnjoj osnovi u skladu s člankom 39.

3. Svaki program čini sastavni dio sporazuma o financiranju.

4. Sporazumi o financiranju propisuju:

- (a) odredbe kojima zemlja korisnica prihvaća pomoć Zajednice i pristaje na pravila i postupke vezane uz isplatu takve pomoći;
- (b) uvjete pod kojima se upravlja pomoći, uključujući mjerodavne metode i nadležnosti za provedbu godišnjeg ili višegodišnjeg programa i/ili operacija;
- (c) odredbe vezane uz pripremu i redovno ažuriranje od strane zemlje korisnice vodiča s indikativnim referentnim vrijednostima i rokovima za ostvarivanje decentralizacije bez ex ante kontrole od strane Komisije kako je navedeno u člancima 14. i 18.

GLAVA II

ZAJEDNIČKA PRAVILA PROVEDBE

POGLAVLJE I

Načela

Članak 9.

Usklađenost u provedbi pomoći

1. Pomoć na temelju Uredbe o programu IPA usklađena je i koordinirana unutar i između komponenata programa IPA na razinama planiranja i programiranja.

2. Izbjegava se svako preklapanje između aktivnosti obuhvaćenih različitim komponentama i nikakvi se izdaci ne financiraju u okviru više od jedne operacije.

Članak 10.

Opća načela za provedbu pomoći

1. Osim ako u stavcima 2., 3. i 4. nije predviđeno drugačije, decentralizirano upravljanje, u slučajevima kada Komisija prenosi upravljanje određenim aktivnostima na zemlju korisnicu zadržavajući ukupnu završnu odgovornost za izvršenje općeg proračuna u

skladu s člankom 53c. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002. i mjerodavnim odredbama Ugovora o EZ-u, primjenjuje se na provedbu pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

U smislu pomoći na temelju Uredbe o programu IPA, decentralizirano upravljanje obuhvaća barem raspisivanje natječaja, ugovaranje i plaćanja.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, operacije se provode u skladu s odredbama propisanim u članku 53c. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2. Centralizirano upravljanje definirano u članku 53a. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 može se primijeniti u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, i u okviru komponente Prekogranična suradnja. Može se primijeniti i na tehničku pomoć u okviru bilo koje od komponenti programa IPA.

U okviru centraliziranog upravljanja, operacije se provode u skladu s odredbama predviđenim u člancima 53. stavak a., 53a. i 54. do 57. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

3. Zajedničko upravljanje definirano u članku 53d. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 može se primijeniti u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, posebno za regionalne i horizontalne programe, za programe koji uključuju međunarodne organizacije.

U slučaju zajedničkog upravljanja s međunarodnim organizacijama, operacije se provode u skladu s odredbama propisanim u člancima 53 stavak c i 53d. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

4. Podijeljeno upravljanje definirano člankom 53b Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 može se primijeniti u okviru komponente Prekogranična suradnja za prekogranične programe koji uključuju države članice.

U okviru podijeljenog upravljanja s državom članicom, operacije se provode u skladu s odredbama propisanim u člancima 53. stavak b., 53b i Glave II Drugog dijela Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

POGLAVLJE II

Sustavi upravljanja i kontrole

Odjeljak 1

Decentralizirano upravljanje

Pododjeljak 1

Akreditacija i prijenos upravljačkih ovlasti

Članak 11.

Zajednički zahtjevi

1. Prije odluke o prijenosu upravljačkih ovlasti u odnosu na komponentu, program ili mjeru na zemlju korisnicu, Komisija se mora uvjeriti da predmetna zemlja zadovoljava uvjete iz članka 56. stavka 2. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, posebno vezano uz uspostavljene sustave upravljanja i kontrole i da su na snazi akreditacije propisane člancima 12. i 13.
2. U tu svrhu, sustavi upravljanja i kontrole uspostavljeni u zemlji korisnici osiguravaju djelotvornu kontrolu barem u područjima navedenim u Prilogu. Odredbe o drugim područjima koja su propisana u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju primjenjuju se uz ovu Uredbu.
3. Ako je odgovornost za određenu aktivnost vezanu uz upravljanje, provedbu i kontrolu programa povjerena određenim osobama, zemlja korisnica omogućuje takvim osobama da obavljaju zadatke koji proizlaze iz te odgovornosti, uključujući u slučajevima kada ne postoji hijerarhijska veza između njih i tijela koja sudjeluju u toj aktivnosti. Zemlja korisnica tim osobama, posebice, daje ovlasti, putem formalne organizacije rada između njih i predmetnih tijela, uspostaviti:
  - (a) odgovarajući sustav razmjene informacija, uključujući ovlasti traženja informacija i pravo pristupa dokumentima i osoblju na licu mjesta, ako je nužno;
  - (b) standarde koje treba zadovoljiti;
  - (c) postupke koje treba slijediti.
4. Svi drugi zahtjevi specifični za određenu komponentu koji su utvrđeni u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju primjenjuju se uz ovu Uredbu.

Članak 12.

Akreditacija Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Nacionalnog fonda

1. Dužnosnik nadležan za akreditaciju kako je navedeno u članku 24. odgovoran je za akreditaciju Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje opisanog u članku 25. kao čelnika Nacionalnog fonda u skladu s člankom 25. stavkom 2. točkom a) i u odnosu na njegovu sposobnost ispunjavanja obveza navedenih u članku 25. stavku 2. točki b). Akreditacija Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje obuhvaća Nacionalni fond opisan u članku 26.
2. Prije akreditacije Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Dužnosnik nadležan za akreditaciju provjerava jesu li ispunjeni primjenjivi zahtjevi iz članka 11. potkrijepljeni revizorskim mišljenjem koje je izradio vanjski revizor funkcionalno neovisan o svim dionicima u sustavima upravljanja i kontrole. Revizorsko mišljenje temelji se na ispitivanjima koja se provode u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.
3. Dužnosnik nadležan za akreditaciju izvješćuje Komisiju o akreditaciji Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje najkasnije do obavijesti o akreditaciji prve Operativne

strukture opisane u članku 13. stavku 3. Dužnosnik nadležan za akreditaciju dostavlja sve mjerodavne popratne informacije koje traži Komisija.

4. Dužnosnik nadležan za akreditaciju odmah izvješćuje Komisiju o svim promjenama vezanim uz Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ili Nacionalni fond. Ako se promjena odnosi na Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje ili Nacionalni fond u odnosu na primjenjive zahtjeve iz članka 11., Dužnosnik nadležan za akreditaciju Komisiji šalje procjenu posljedica takve promjene na valjanost akreditacije. Ako je promjena značajna, Dužnosnik nadležan za akreditaciju izvješćuje Komisiju i o svojoj odluci vezano uz akreditaciju.

Članak 13.

Akreditacija Operativne strukture

1. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za akreditaciju Operativnih struktura navedenih u članku 28.
2. Prije akreditacije Operativne strukture, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje provjerava ispunjava li predmetna Operativna struktura zahtjeve iz članka 11. Tu provjeru potkrepljuje revizorsko mišljenje koje priprema vanjski revizor funkcionalno neovisan o svim dionicima u sustavima upravljanja i kontrole. Revizorsko mišljenje temelji se na ispitivanjima koja se provode u skladu s međunarodno prihvaćenim revizijskim standardima.
3. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvješćuje Komisiju o akreditaciji Operativnih struktura i pruža sve mjerodavne dodatne informacije koje traži Komisija, uključujući opis sustava upravljanja i kontrole.

Članak 14.

Prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije

1. Prije prijenosa upravljačkih ovlasti, Komisija preispituje akreditacije iz članaka 12. i 13. i provjerava postupke i strukture svih predmetnih tijela ili organizacija u zemlji korisnici. To može uključivati provjere na licu mjesta od strane njenih službi ili podugovaranje neke revizorske tvrtke.
2. Komisija može, u svojoj odluci o prijenosu upravljačkih ovlasti, s ciljem osiguravanja ispunjavanja zahtjeva iz članka 11, propisati daljnje uvjete. Ti daljnji uvjeti moraju biti zadovoljeni u određenom roku koji određuje Komisija kako bi upravljačke ovlasti ostale na snazi.
3. U odluci Komisije o prijenosu upravljačkih ovlasti propisan je popis *ex ante* kontrola, ako ih ima, koje Komisija provodi nad natječajima, raspisivanjem poziva na dostavu prijedloga projekata i dodjelom ugovora i bespovratnih sredstava. Taj popis može varirati ovisno o komponenti ili programu. *Ex ante* kontrole primjenjuju se, ovisno o komponenti ili programu, dok Komisija ne dopusti decentralizirano upravljanje bez *ex ante* kontrola navedenih u članku 18.
4. Odlukom Komisije mogu se propisati odredbe o obustavi ili povlačenju prijenosa upravljačkih ovlasti na određena tijela ili organizacije.

Članak 15.

Povlačenje ili obustava akreditacije Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Nacionalnog fonda

1. Nakon prijenosa upravljačkih ovlasti od strane Komisije, Dužnosnik nadležan za akreditaciju odgovoran je za nadzor stalnog ispunjavanja svih zahtjeva za zadržavanje akreditacije i izvješćuje Komisiju o svakoj značajnijoj promjeni vezanoj uz to.
2. Ako nisu, ili više nisu, ispunjeni bilo koji od primjenjivih zahtjeva iz članka 11., Dužnosnik nadležan za akreditaciju obustavlja ili povlači akreditaciju Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i odmah o svojoj odluci i razlozima za tu odluku izvješćuje Komisiju. Prije obnove akreditacije Dužnosnik nadležan za akreditaciju uvjerava se da su ti zahtjevi opet ispunjeni. To uvjerenje potkrijepljeno je revizorskim mišljenjem kako je navedeno u članku 12. stavku 2.
3. Ako Dužnosnik nadležan za akreditaciju povuče ili obustavi akreditaciju Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, primjenjuju se odredbe ovog stavka.

Komisija prestaje prenositi sredstva na zemlju korisnicu tijekom razdoblja u kojem akreditacija nije na snazi.

Tijekom razdoblja za vrijeme kojeg akreditacija nije na snazi, svi devizni računi u eurima ili devizni računi u eurima za predmetne komponente blokirani su, a sva plaćanja koja Nacionalni fond ostvari s tih blokiranih deviznih računa u eurima ne smatraju se prihvatljivim za financiranje od strane Zajednice.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može vršiti financijske ispravke propisane člankom 49. u odnosu na zemlju korisnicu zbog njezinog prethodnog nepoštivanja zahtjeva za prijenosom upravljačkih ovlasti.

Članak 16.

Povlačenje ili obustava akreditacije Operativnih struktura

1. Nakon prijenosa upravljačkih ovlasti od strane Komisije, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za nadzor stalnog ispunjavanja svih zahtjeva za zadržavanje akreditacije i o bilo kakvoj značajnoj promjeni izvješćuje Komisiju i Dužnosnika nadležnog za akreditaciju.
2. Ako nisu, ili više nisu, ispunjeni bilo koji od zahtjeva iz članka 11., Nacionalni dužnosnik
3. za ovjeravanje obustavlja ili povlači akreditaciju predmetne Operativne strukture i odmah o svojoj odluci i razlozima za tu odluku izvješćuje Komisiju i Dužnosnika nadležnog za akreditaciju.

Prije obnove predmetne akreditacije, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uvjerava se da su ti zahtjevi ponovno ispunjeni. To uvjerenje potkrijepljeno je revizorskim mišljenjem iz članka 13. stavka 2.

3. Ako Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje povuče ili obustavi akreditaciju Operativne strukture, primjenjuju se odredbe ovog stavka.

Komisija prestaje prenositi sredstva vezana uz programe ili operacije koje provodi predmetna Operativna struktura na zemlju korisnicu tijekom razdoblja za vrijeme kojeg je akreditacija obustavljena ili povučena.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može vršiti financijske ispravke propisane člankom 49. u odnosu na zemlju korisnicu zbog njezinog prethodnog nepoštivanja zahtjeva i uvjeta za prijenos upravljačkih ovlasti.

Ne smatraju se prihvatljivim nikakve nove pravne obveze u koje uđe predmetna Operativna struktura tijekom razdoblja u kojem akreditacija nije na snazi.

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odgovoran je za poduzimanje odgovarajućih zaštitnih mjera vezano uz izvršena plaćanja ili ugovore koje je potpisala predmetna Operativna struktura.

Članak 17.

Povlačenje ili obustava prijenosa upravljačkih ovlasti

1. Komisija nadzire poštivanje zahtjeva iz članka 11.
2. Bez obzira na odluku Dužnosnika nadležnog za akreditaciju da zadrži, obustavi ili povuče akreditaciju Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, ili odluku Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje da zadrži, obustavi ili povuče akreditaciju Operativne strukture, Komisija može u svakom trenutku povući ili obustaviti prijenos upravljačkih ovlasti, posebno u slučaju da nisu, ili više nisu, ispunjeni zahtjevi iz članka 11.
3. Ako Komisija povuče ili obustavi prijenos upravljačkih ovlasti, primjenjuju se odredbe ovog stavka.

Komisija prestaje s prijenosima sredstava u zemlju korisnicu.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje druge financijske ispravke, Komisija može činiti financijske ispravke propisane člankom 49. u odnosu na zemlju korisnicu zbog njezinog prethodnog nepoštivanja zahtjeva i uvjeta za prijenosom upravljačkih ovlasti.

Komisija može propisati druge posljedice takve odgode ili povlačenja u posebnoj odluci Komisije.

Članak 18.

Decentralizacija bez *ex ante* kontrola od strane Komisije

1. Decentralizacija bez *ex ante* kontrola od strane Komisije cilj je za provedbu svih komponenti programa IPA ako se pomoć provodi na decentraliziranoj osnovi u skladu s člankom 10. Vremenski rokovi za ostvarivanje tog cilja mogu varirati ovisno o predmetnoj komponenti programa IPA.
2. Prije ukidanja *ex ante* kontrola propisanih odlukom Komisije o prijenosu upravljačkih ovlasti, Komisija provjerava djelotvornost rada predmetnih sustava upravljanja i kontrole u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima.
3. Komisija posebice prati provedbu vodiča koji je uključen u sporazum o financiranju kako je propisano člankom 8. stavkom 4. točkom c) od strane zemlje korisnice, a koji se može odnositi na postupno oslobađanje od različitih vrsta *ex ante* kontrole.
4. Komisija uzima u obzir rezultate koje je u tom kontekstu ostvarila zemlja korisnica, posebno vezano uz pružanje pomoći i postupak pregovaranja.

Članak 19.

Mjere za borbu protiv prijevare

1. Zemlje korisnice osiguravaju istragu i učinkovito rješavanje slučajeva sumnji u prijevaru i nepravilnosti i osiguravaju rad mehanizma kontrole i izvješćivanja koji je istovjetan onome navedenom u Uredbi Komisije (EZ) br. 1828/2006¹. U slučaju sumnje u prijevaru ili nepravilnost, odmah se izvješćuje Komisija.
2. Nadalje, zemlje korisnice poduzimaju sve odgovarajuće mjere za sprječavanje i borbu protiv svih aktivnih i pasivnih praksi korupcije u svim fazama postupka javnih nabava ili postupka dodjele bespovratnih sredstava ili tijekom primjene odgovarajućih ugovora.

Članak 20.

Revizijski trag

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje osigurava dostupnost svih mjerodavnih informacija kako bi se osigurao stalan pristup dovoljno iscrpnom revizijskom tragu. Te informacije uključuju dokumentarne dokaze o odobrenju zahtjeva za plaćanjem, o računovodstvu i plaćanju takvih zahtjeva te o postupanju sa predujmovima, jamstvima i dugovima.

Pododjeljak 2

Strukture i tijela

Članak 21.

Imenovanja

1. Zemlja korisnica imenuje sljedeća različita tijela i organizacije:
  - (a) Nacionalnog koordinatora programa IPA,
  - (b) Strateškog koordinatora za komponentu Regionalni razvoj i komponentu Razvoj ljudskih potencijala
  - (c) Dužnosnika nadležnog za akreditaciju;
  - (d) Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje;
  - (e) Nacionalni fond
  - (f) Operativnu strukturu po IPA komponenti ili programu;
  - (g) Revizijsko tijelo.
2. Zemlja korisnica osigurava da se odgovarajuće razdvajanje odgovornosti primjenjuje na tijela i organizacije iz točaka a) do g) stavka 1. u skladu s člankom 56. stavkom 2. Uredbe (EZ, Euratom), br. 1605/2002.
3. Komisija prenosi upravljačke ovlasti na zemlju korisnicu, u skladu s člankom 14. ove Uredbe, tek nakon imenovanja i uspostave tijela i organizacija iz stavka 1.

---

¹ SL L 371, 27.12. 2006., str. 1

Članak 22.

Dužnosti i odgovornosti Nacionalnog koordinatora programa IPA

1. Nacionalnog koordinatora programa IPA imenuje zemlja korisnica. On mora biti visoki dužnosnik u Vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice koji osigurava sveukupnu koordinaciju pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

2. On, posebice:

(a) osigurava partnerstvo između Komisije i zemlje korisnice i usku povezanost između općeg postupka pristupanja i korištenja pomoći na temelju Uredbe o programu IPA;

(b) snosi opću odgovornost za:

- usklađenost i koordinaciju programa predviđenih ovom Uredbom;
- godišnje programiranje komponente Pomoć u tranziciji i izgradnji institucija na nacionalnoj razini,
- koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u mjerodavnim prekograničnim programima s državama članicama i drugim zemljama korisnicama kao i u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima za obalna područja u okviru drugih instrumenata Zajednice. Nacionalni koordinator programa IPA može prenositi zadatke vezane uz koordinaciju na koordinatora za prekograničnu suradnju.

(c) izrađuje i, nakon ispitivanja od strane Nadzornog odbora programa IPA, podnosi Komisiji godišnja i završna izvješća o provedbi programa IPA kako je utvrđeno člankom 61. stavkom 3. uz primjerak Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje.

Članak 23.

Dužnosti i odgovornosti Strateškog koordinatora

1. Strateškog koordinatora imenuje zemlja korisnica radi osiguravanja koordinacije komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala pod nadležnošću Nacionalnog koordinatora programa IPA. Strateški koordinator je tijelo u državnoj upravi zemlje korisnice koje nije izravno uključeno u provedbu predmetnih komponenata.

2. Strateški koordinator, posebice:

(a) koordinira pomoć dodijeljenu u okviru komponente Regionalni razvoj i Razvoj ljudskih potencijala;

(b) izrađuje okvir za usklađenost strategija definiran u članku 154.;

(c) osigurava koordinaciju između sektorskih strategija i programa.

Članak 24.

Odgovornosti Dužnosnika nadležnog za akreditaciju

1. Dužnosnika nadležnog za akreditaciju imenuje zemlja korisnica. On mora biti visoki dužnosnik u Vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice.
2. Dužnosnik nadležan za akreditaciju odgovoran je za izdavanje, nadzor i obustavu ili povlačenje akreditacije Nacionalnog dužnosnika za akreditaciju i Nacionalnog fonda, u skladu s člancima 12. i 15.

Članak 25.

Dužnosti i odgovornosti Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

1. Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje imenuje zemlja korisnica. On mora biti visoki dužnosnik u Vladi ili državnoj upravi zemlje korisnice.
2. Nacionalni dužnosnik ima sljedeće odgovornosti:
  - (a) kao čelnik Nacionalnog fonda snosi opću odgovornost za financijsko upravljanje sredstvima EU-a u zemlji korisnici; on je odgovoran za pravovaljanost i ispravnost osnovnih transakcija;
  - (b) odgovoran je za djelotvornost rada sustava upravljanja i kontrole na temelju Uredbe o programu IPA.
3. U smislu stavka 2. točke a), Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje posebice obavlja sljedeće zadatke:
  - (a) provjerava ispravnost i pravovaljanost osnovnih transakcija;
  - (b) priprema i predaje Komisiji ovjerena izvješća o izdacima i zahtjeve za plaćanjem; Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje snosi opću odgovornost za točnost zahtjeva za plaćanjem i za prijenosom sredstava Operativnim strukturama i/ili krajnjim korisnicima;
  - (c) provjerava postojanje i točnost elemenata sufinanciranja;
  - (d) osigurava utvrđivanje i hitno izvještavanje o svim nepravilnostima;
  - (e) radi potrebne financijske prilagodbe vezano uz utvrđene nepravilnosti, u skladu s odredbama članka 50.;
  - (f) služi kao osoba za kontakt za financijske informacije koje se šalju između Komisije i zemlje korisnice.
4. U smislu stavka 2. točke b), Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje posebno obavlja sljedeće zadatke:
  - (a) odgovoran je za izdavanje, nadzor i obustavu ili povlačenje akreditacije Operativnih struktura;
  - (b) osigurava postojanje i djelotvornost rada sustava za upravljanje pomoći na temelju Uredbe o programu IPA;
  - (c) osigurava učinkovitost i djelotvornost sustava unutarnje kontrole u odnosu na upravljanje sredstvima;
  - (d) izvješćuje o sustavima upravljanja i kontrole;

- (e) osigurava djelovanje odgovarajućeg sustava izvješćivanja i informiranja;
  - (f) nastavlja se na nalaze revizijskih izvješća Revizijskog tijela, u skladu s člankom 30. stavkom 1.;
  - (g) odmah izvješćuje Komisiju, te šalje presliku obavijesti Dužnosniku nadležnom za akreditaciju, o svim značajnim promjenama u sustavima upravljanja i kontrole.
5. U skladu s odgovornostima iz stavka 2. točki a) i b), Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje priprema godišnju izjavu o jamstvu u skladu s definicijom u članku 27.

Članak 26.

Nacionalni fond

Nacionalni fond je tijelo smješteno unutar državnog ministarstva zemlje korisnice koje je nadležno za državni proračun.

Nacionalni fond djeluje kao državna riznica i nadležan je za zadatke financijskog upravljanja pomoći na temelju Uredbe o programu IPA, te djeluje pod nadležnošću Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje.

Posebno je odgovorno za organiziranje bankovnih računa, traženje sredstava od Komisije, odobravanje prijenosa sredstava dobivenih od Komisije na Operativne strukture ili krajnje korisnike i za financijsko izvješćivanje Komisije.

Članak 27.

Izjava o jamstvu Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje

1. U skladu s člankom 25. stavkom 5., Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje priprema godišnju izjavu o upravljanju u obliku izjave o jamstvu koja se predaje Komisiji do 28. veljače svake godine. On presliku izjave o jamstvu prosljeđuje Dužnosniku nadležnom za akreditaciju.
2. Izjava o jamstvu temelji se na stvarnom nadzoru Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje nad sustavima upravljanja i kontrole tijekom financijske godine.
3. Izjava o jamstvu priprema se na način naveden u okvirnom sporazumu i uključuje:
  - (a) potvrdu o djelotvornom radu sustava upravljanja i kontrole;
  - (b) potvrdu o pravovaljanosti i ispravnosti osnovnih transakcija;
  - (c) informacije o svim promjenama u sustavima i kontroli, i elemente popratnih računovodstvenih informacija.
4. Ako sve potvrde nužne u skladu s točkama a) i b) stavka 3. nisu dostupne, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvješćuje Komisiju o razlozima i mogućim posljedicama te o radnjama koje se poduzimaju za ispravljanje situacije i zaštitu interesa Zajednice. On presliku te informacije prosljeđuje Dužnosniku nadležnom za akreditaciju.

Članak 28.

Dužnosti i odgovornosti Operativne strukture

1. Operativna struktura uspostavlja se za svaku komponentu programa IPA ili program u svrhu upravljanja i provedbe pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

Operativna struktura je tijelo ili skupina tijela u okviru državne uprave zemlje korisnice.

2. Operativna struktura nadležna je za upravljanje i provedbu predmetnog programa ili predmetnih programa u skladu s načelom valjanog financijskog upravljanja. U tu svrhu obavlja niz zadataka koji uključuju:

- (a) izradu godišnjih ili višegodišnjih programa;
- (b) nadzor provedbe programa i usmjeravanje rada Sektorskog nadzornog odbora kako je utvrđeno u članku 59., posebice pribavljanjem dokumenata koji su nužni za nadzor kvalitete provedbe programa;
- (c) izradu sektorskih godišnjih i završnih izvješća o provedbi navedenih u članku 61. stavku 1. te, kada ih pregleda Sektorski nadzorni odbor, njihovu dostavu Komisiji, Nacionalnom koordinatoru programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje;
- (d) osiguravanje da se operacije odabiru za financiranje i odobravaju u skladu s kriterijima i mehanizmima koji se primjenjuju na programe i da su u skladu s mjerodavnim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;
- (e) uspostavu postupaka za osiguravanje čuvanja svih dokumenata koji su nužni za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga, u skladu s člankom 20.;
- (f) organizaciju natječajnih postupaka, postupaka za dodjelu bespovratnih sredstava, sklapanje ugovora i vršenje plaćanja i povrat sredstava od krajnjih korisnika;
- (g) osiguravanje da sva tijela uključena u provedbu operacija zadrže sustav odvojenog računovodstva ili odvojenu računovodstvenu kodifikaciju;
- (h) osiguravanje da Nacionalni fond i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje primaju sve nužne informacije o postupcima i provjerama koje se obavljaju u odnosu na izdatke;
- (i) uspostavljanje, održavanje i ažuriranje sustava izvješćivanja i informiranja;
- (j) provedbu provjera kako bi se osiguralo da su prijavljeni izdaci zaista nastali u skladu s primjenjivim pravilima, da su proizvodi i usluge dostavljeni u skladu s odlukom o odobrenju, i da su zahtjevi za plaćanjem od strane krajnjeg korisnika ispravni. Te provjere uključuju administrativne, financijske, tehničke i fizičke vidove operacija, po potrebi;
- (k) osiguravanje unutarnje revizije svojih različitih sastavnih tijela;
- (l) osiguravanje izvješćivanja o nepravilnostima;
- (m) osiguravanje poštivanja zahtjeva za informiranjem i promidžbom.

3. Jasno se imenuju čelnici tijela koja čine Operativnu strukturu koji su odgovorni za zadatke dodijeljene njihovim tijelima u skladu s člankom 11. stavkom 3.

Članak 29.

Dužnosti i odgovornosti Revizijskog tijela

1. Zemlja korisnica imenuje Revizijsko tijelo, koje je funkcionalno neovisno od svih dionika u sustavima upravljanja i kontrole i koje poštuje međunarodno prihvaćene revizijske standarde. Revizijsko tijelo nadležno je za provjeru djelotvornosti i valjanosti rada sustava upravljanja i kontrole.

2. Revizijsko tijelo, pod nadležnošću svog čelnika, obavlja posebice sljedeće:

(a) tijekom svake godine utvrđuje i ispunjava godišnji plan revizije koji obuhvaća revizije koje imaju za cilj provjeru:

- djelotvornosti rada sustava upravljanja i kontrole;
- pouzdanosti računovodstvenih informacija koje se dostavljaju Komisiji.

Revizijski rad uključuje reviziju odgovarajućeg uzorka operacija ili transakcija i ispitivanje postupaka.

Godišnji plan revizije dostavlja se Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji prije početka predmetne godine.

(b) dostavlja sljedeće:

- godišnje izvješće o reviziji na temelju modela navedenog u okvirnom sporazumu u kojem se navode sredstva koje je Revizijsko tijelo koristilo i sažetak svih nedostataka pronađenih u sustavima upravljanja i kontrole ili nalazima o transakcijama iz revizija koje su provedene u skladu s godišnjim planom revizije tijekom prethodnog razdoblja od 12 mjeseci koje završava 30. rujna predmetne godine. Godišnje izvješće o reviziji upućuje se Komisiji, Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Dužnosniku nadležnom za akreditaciju do 31. prosinca svake godine. Prvo takvo izvješće pokriva razdoblje od stupanja na snagu ove uredbe do 30. studenog 2007.,
- godišnje mišljenje na temelju modela iz okvirnog sporazuma o djelotvornosti rada sustava upravljanja i kontrole i usklađenosti sa zahtjevima ove Uredbe i/ili drugih aranžmana između Komisije i zemlje korisnice. To se mišljenje upućuje Komisiji, Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Dužnosniku nadležnom za akreditaciju. Odnosi se na isto razdoblje i ima iste rokove kao i godišnje izvješće o reviziji;
- mišljenje o svakom završnom izvješću o izdacima koje Komisiji predaje Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje u svrhu zatvaranja bilo kojeg programa ili njegovog dijela. Ako je potrebno, završno izvješće o izdacima može uključivati zahtjeve za plaćanjem u obliku računovodstvene evidencije koja se predaje svake godine. Mišljenje o bilo kojem završnom izvješću o izdacima temelji se na modelu iz priloga okvirnom sporazumu. Ono se odnosi na valjanost završnih zahtjeva za plaćanjem i točnost financijskih informacija i, ako je potrebno, može biti potkrijepljeno završnim izvješćem o reviziji. Šalje se Komisiji i Dužnosniku nadležnom za akreditaciju istovremeno kada i mjerodavno završno izvješće o izdacima koje dostavlja Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje ili barem u roku od tri mjeseca od dostave završnog izvješća o izdacima.

Daljnji posebni zahtjevi vezano uz godišnji plan revizije i/ili izvješća i mišljenja navedena uz stavku b) mogu biti navedeni u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

U odnosu na metodologiju revizije, izvješća i revizijska mišljenja koje zahtijeva ovaj članak, Revizijsko tijelo poštuje međunarodne revizijske standarde, posebno u odnosu na područja procjene rizika, materijalnosti revizije i uzorkovanja. Ta metodologija može se nadopunjavati

daljnjim smjernicama i definicijama Komisije, posebno u odnosu na odgovarajući opći pristup uzorkovanju, razinama točnosti i materijalnosti.

Članak 30.

Nastavak na izvješća Revizijskog tijela

1. Nakon primitka izvješća i mišljenja iz prve i druge alineje članka 29. stavka 2. točke b), Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje:

(a) odlučuje jesu li potrebna poboljšanja sustava upravljanja i kontrole, bilježi uz to vezane odluke i osigurava pravovremenu provedbu tih poboljšanja;

(b) vrši nužne prilagodbe zahtjeva za plaćanjem koji se upućuju Komisiji.

2. Komisija može odlučiti hoće li sama poduzeti daljnje radnje kao odgovor na izvješća i mišljenja, na primjer pokretanjem postupka za vršenje financijskih ispravaka ili će tražiti od zemlje korisnice da poduzme određene radnje, te o svojoj odluci izvješćuje Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i Dužnosnika nadležnog za akreditaciju.

Članak 31.

Posebna tijela

Unutar općeg okvira koji određuju strukture i tijela iz članka 21., dužnosti opisane u članku 28. mogu se grupirati i dodijeliti posebnim tijelima unutar ili izvan izvorno utvrđenih Operativnih struktura. Grupiranje i dodjela u skladu su s odgovarajućim razdvajanjem odgovornosti koje je propisano Uredbom (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i osiguravaju da krajnja odgovornost za dužnosti opisane u navedenom članku ostaje kod izvorno imenovane Operativne strukture. Takvo restrukturiranje formalizira se u obliku pismenih sporazuma i podliježe akreditaciji od strane Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje i prenošenju ovlasti upravljanja od strane Komisije.

Odjeljak 2

Drugi oblici upravljanja

Članak 32.

Strukture i tijela za centralizirano ili zajedničko upravljanje

1. U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, zemlja korisnica imenuje Nacionalnog koordinatora programa IPA koji djeluje kao predstavnik zemlje korisnice vis-a-vis Komisije. On osigurava održavanje uske povezanosti između Komisije i zemlje korisnice u odnosu na opći postupak pristupanja i pretpristupnu pomoć EU-a u okviru programa IPA.

Nacionalni koordinator programa IPA nadležan je i za koordinaciju sudjelovanja zemlje korisnice u mjerodavnim prekograničnim programima s državama članicama i drugim zemljama korisnicama te u transnacionalnim, međuregionalnim ili programima za obalna

područja u okviru drugih instrumenata Zajednice. On može prenijeti zadatke vezane uz drugonavedenu nadležnost na koordinatora za prekograničnu suradnju.

2. U okviru komponente Prekogranična suradnja zemlja korisnica određuje i osniva Operativne strukture u skladu s odredbama članka 139.

Članak 33.

Strukture i tijela za podijeljeno upravljanje

U slučaju prekograničnih programa koji se provode temeljem podijeljenog upravljanja s državom članicom, u jednoj od država članica koje sudjeluju u prekograničnom programu utvrđuju se sljedeće strukture, kako je propisano u članku 102:

- jedno upravljačko tijelo;
- jedno tijelo za ovjeravanje;
- jedno revizijsko tijelo.

POGLAVLJE III

Financijski doprinos Europske zajednice

Članak 34.

Prihvatljivost izdataka

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, bez obzira na akreditacije koje izdaje Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, potpisani ugovori i dodaci, nastali izdaci i plaćanja od strane nacionalnih tijela nisu prihvatljivi za financiranje na temelju Uredbe o programu IPA prije nego što Komisija prenese upravljačke ovlasti na predmetne strukture i tijela, osim ako nije drugačije predviđeno u stavku 2.

Posljednji datum za prihvatljivost izdataka bit će propisan u II. dijelu ili u sporazumima o financiranju, ako je potrebno.

2. Tehnička pomoć kao potpora uspostavi sustava upravljanja i kontrole može biti prihvatljiva i prije početnog prijenosa upravljačkih ovlasti ako su izdaci nastali nakon 1. siječnja 2007.

Poziv na dostavu prijedloga projekata ili natječaji mogu biti prihvatljivi i prije početnog prijenosa upravljačkih ovlasti, a nakon 1. siječnja 2007. pod uvjetom da se prijenos upravljačkih ovlasti obavi u vremenskim rokovima definiranim u rezervnoj klauzuli koja će biti ugrađena u predmetne operacije ili natječaje, a pod uvjetom da je Komisija prethodno odobrila predmetne dokumente. Predmetni poziv na dostavu prijedloga projekata ili natječaj mogu se ukinuti ili promijeniti ovisno o odluci o prijenosu upravljačkih ovlasti.

3. Sljedeći izdaci nisu prihvatljivi na temelju Uredbe o programu IPA:

- (a) porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost;
- (b) carinske i uvozne pristojbe, ili bilo koje druge naknade;

- (c) kupovina, najam ili iznajmljivanje zemlje i postojećih zgrada;
  - (d) novčane kazne, financijske kazne i troškovi parničenja;
  - (e) operativni troškovi;
  - (f) rabljena oprema;
  - (g) bankovne naknade, troškovi jamstava i slični troškovi;
  - (h) troškovi pretvaranja, naknade i gubici po tečajnim razlikama vezani uz bilo koji devizni račun u eurima za određenu komponentu kao i drugi čisto financijski izdaci;
  - (i) doprinosi u naturi.
4. Izdaci koji se financiraju u skladu s ovom Uredbom ne mogu se ni na koji drugi način financirati iz proračuna Zajednice.

Članak 35.

Postupanje s primicima

1. Primici u smislu ove Uredbe uključuju prihode od djelovanja, tijekom razdoblja sufinanciranja, od prodaje, najamnine, usluga, članarina ili druge jednakovrijedne primitke uz iznimku:

- (a) primitaka ostvarenih za gospodarskog vijeka sufinanciranih ulaganja u slučaju ulaganja u tvrtke;
- (b) primitaka ostvarenih u okviru mjere financijskog inženjerstva, uključujući poduzetnički kapital i sredstva za zajmove, jamstvena sredstva, leasing;
- (c) ako je mjerodavno, doprinosa iz privatnog sektora za sufinanciranje operacija koji su prikazani uz javne doprinose u financijskim tablicama programa.

2. Primici navedeni u stavku 1. predstavljaju prihod koji se oduzima od iznosa prihvatljivih izdataka za predmetnu operaciju. Najkasnije do zatvaranja programa, takvi se primici oduzimaju od prihvatljivih izdataka mjerodavne operacije u potpunosti ili na pro-rata osnovi, ovisno o tome jesu li u potpunosti ili samo dijelom nastali kao rezultat sufinanciranih operacija.

3. Ovaj se članak ne primjenjuje na:

- komponentu Ruralni razvoj,
- infrastrukture koje stvaraju prihode kako je utvrđeno u članku 150.

Članak 36.

Vlasništvo nad kamatama

Sve kamate zarađene na bilo kojem od deviznih računa u eurima za pojedine komponente ostaju u vlasništvu zemlje korisnice. Kamate ostvarene financiranjem programa od strane

Zajednice dodjeljuju se isključivo tom programu, smatraju se sredstvom zemlje korisnice u obliku nacionalnog javnog doprinosa i prijavljuju se Komisiji u trenutku konačnog zatvaranja programa.

Članak 37.

Financiranje Zajednice

1. Financijski doprinos Zajednice za pokrivanje izdataka u okviru višegodišnjih ili godišnjih programa utvrđuje se u skladu s alokacijama predloženim u višegodišnjem indikativnom financijskom okviru na temelju članka 5. Uredbe o programu IPA.
2. Sve operacije koje primaju pomoć u okviru različitih komponenti programa IPA zahtijevaju nacionalne doprinose i doprinose Zajednice.

Članak 38.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. Doprinos Zajednice izračunava se u odnosu na prihvatljive izdatke na način utvrđen u II. dijelu za svaku komponentu programa IPA.
2. U Odlukama o financiranju kojima se prihvaćaju godišnji ili višegodišnji programi za svaku komponentu programa IPA utvrđuje se najveći indikativni iznos doprinosa Zajednice i pojedinačna najveća stopa za svaki prioritet.

POGLAVLJE IV

Financijsko upravljanje

Odjeljak 1

Proračunska izdvajanja

Članak 39.

Načela

1. Proračunsko izdvajanje, koje odgovara iznosu zakonskog izdvajanja i koje uzima oblik sporazuma o financiranju s predmetnom zemljom korisnicom, donosi se na temelju odluka o financiranju kojima se donose godišnji programi.

3. Odluke o financiranju kojima se donose višegodišnji programi mogu predviđati zaključivanje višegodišnjih pravnih obveza koje se izražavaju u obliku sporazuma o financiranju s predmetnom zemljom korisnicom.

Proračunsko izdvajanje koje odgovara iznosu pravne obveze može se u takvim slučajevima podijeliti na nekoliko godišnjih rata, ako je tako predviđeno odlukom o financiranju i uzimajući u obzir višegodišnji indikativni financijski okvir. U odgovarajućoj odluci o financiranju i sporazumu o financiranju ta se podjela izražava u odgovarajućim financijskim tablicama.

Odjeljak 2

Pravila za decentralizirano upravljanje

Članak 40.

Plaćanja

1. Plaćanje doprinosa Zajednice od strane Komisije ostvaruje se u okvirima dostupnih sredstava. U slučaju višegodišnjih programa, svako se plaćanje pridodaje uz prvo otvoreno proračunsko izdvajanje predmetne komponente programa IPA.

2. Plaćanja imaju oblik predfinanciranja, plaćanja za vrijeme provedbe i konačnih isplata.

3. Do 28. veljače svake godine, zemlja korisnica šalje Komisiji predviđanja o svojim vjerojatnim zahtjevima za plaćanje za predmetnu financijsku godinu i za sljedeću financijsku godinu, u odnosu na svaku komponentu programa IPA ili program. Komisija može tražiti ažuriranje predviđanja, ako je potrebno.

4. Razmjena informacija vezano uz financijske transakcije između Komisije i tijela i struktura iz članka 21. obavlja se, gdje je prikladno, elektroničkim sredstvima koristeći postupke koji su dogovoreni između Komisije i zemlje korisnice.

5. Ukupan iznos predfinanciranja i plaćanja tijekom provedbe ne smije prijeći 95% doprinosa Zajednice koji su navedeni u financijskoj tablici svakog programa.

6. Kada se postigne gornja granica iz stavka 5., Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje nastavlja prenositi Komisiji sva ovjerena izvješća o izdacima te informacije o vraćenim sredstvima.

7. Iznosi navedeni u programima koje je dostavila zemlja korisnica, u ovjerenim izvješćima o izdacima, u zahtjevima za plaćanjem i u izdacima navedenim u izvješćima o provedbi, navode se u eurima. Zemlje korisnice pretvaraju iznose nastalih izdataka u nacionalnoj valuti u eure na temelju mjesečne stope za izračun eura koji određuje Komisija za mjesec tijekom kojeg su izdaci proknjiženi u knjigama predmetne Operativne strukture.

8. Plaćanja Komisije prema Nacionalnom fondu izvršavaju se na devizni račun u eurima u skladu s odredbama iz članaka 41., 42., 43., 44. i 45. i okvirnog sporazuma, sektorskog sporazuma ili sporazuma o financiranju. Za svaki od predmetnih programa IPA-e, ili, ako je

primjereno, svaku komponentu programa IPA otvara se po jedan devizni račun u eurima koji se koristi isključivo za transakcije vezane uz taj program ili komponentu.

9. Zemlje korisnice osiguravaju da krajnji korisnici primaju ukupan iznos javnog doprinosa pravovremeno i u potpunosti. Ne obračunavaju se nikakve posebne naknade ili druge naknade s jednakim učinkom koje bi smanjile te iznose za krajnje korisnike.

10. Izdaci se mogu pokrivati financiranjem od strane Zajednice samo ako su nastali i ako ih je platio krajnji korisnik. Izdaci koje plaća krajnji korisnik potvrđuju se računima ili računovodstvenim dokumentima jednake dokazne vrijednosti ili drugim mjerodavnim dokumentima ako, prema programu, pomoć nije funkcija izdataka. Izdatke mora ovjeriti Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje.

Članak 41.

Prihvatljivost zahtjeva za plaćanjem

Kako bi Komisija odobrila zahtjev za plaćanjem moraju biti ispunjeni minimalni zahtjevi iz članka 42. stavka 1., članka 43. stavka 1. i članka 45. stavka 1.

Članak 42.

Predfinanciranje

1. U slučaju zahtjeva za plaćanjem koji se odnose na predfinanciranje, minimalni zahtjevi navedeni u članku 41. su sljedeći:

(a) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvijestio je Komisiju o otvaranju predmetnog deviznog računa u eurima;

(b) akreditacije koje daje Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje na snazi su, a valjan je i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije;

(c) na snagu je stupio mjerodavan sporazum o financiranju.

2. Plaćanja vezana uz predfinanciranje predstavljaju dani postotak doprinosa Zajednice predmetnom programu, kako je navedeno u II. dijelu ove Uredbe. Kada se radi o višegodišnjim programima, predfinanciranje se može podijeliti na više financijskih godina.

3. Ukupan iznos koji se uplaćuje kao predfinanciranje vraća se Komisiji ako se u roku od 15 mjeseci od datuma kada je Komisija uplatila prvi iznos predfinanciranja ne pošalje nikakav zahtjev za plaćanjem za predmetni program. Takav povrat neće utjecati na doprinos Zajednice predmetnom programu.

4. Ukupan iznos predfinanciranja pokriva se najkasnije prilikom zatvaranja programa. Za vrijeme trajanja programa, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje koristi predfinanciranje samo za plaćanje doprinosa Zajednice za izdatke koji su u skladu s ovom Uredbom.

Članak 43. **Međuplaćanja**

1. U slučaju zahtjeva za plaćanjem koji se odnose na plaćanja tijekom provedbe, minimalni zahtjevi navedeni u članku 41. sljedeći su:

(a) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za plaćanjem i izvješće o izdacima vezano uz predmetno plaćanje; izvješće o izdacima ovjerava Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje;

(b) poštivane su gornje granice za pomoć Zajednice u okviru svakog prioriteta, kako je propisano u odluci Komisije o financiranju;

(c) Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska godišnja izvješća o provedbi kako je navedeno u članku 61. stavku 1., uključujući i zadnje;

(d) Revizijsko tijelo poslalo je Komisiji, u skladu s prvom i drugom alinejom članka 29. stavka 2. točke b), zadnje godišnje izvješće o reviziji i mišljenje o usklađenosti uspostavljenih sustava upravljanja i kontrole sa zahtjevima ove Uredbe i/ili bilo kojeg sporazuma između Komisije i zemlje korisnice;

(e) na snazi su akreditacije koje dodjeljuje Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, a ostaje valjan i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije.

Ako nije zadovoljen jedan ili više uvjeta iz ovog stavka, zemlja korisnica, kada to od nje traži Komisija i u vremenskom roku koji određuje Komisija, poduzima nužne korake za popravak situacije.

2. Ako se čini da se ne poštuju primjenjiva pravila ili da se sredstva Zajednice koriste na neprikladan način, Komisija može smanjiti plaćanja tijekom provedbe zemlji korisnici ili ih privremeno obustaviti, u skladu s odredbama članka 46. U skladu s tim izvješćuje zemlju korisnicu.

3. Obustava ili smanjenje plaćanja tijekom provedbe u skladu su s načelom proporcionalnosti i ne dovode u pitanje odluke o usklađenosti i odluke o obračunu i financijske ispravke.

Članak 44. **Izračun plaćanja**

Plaćanja se izračunavaju na temelju doprinosa Zajednice za financiranje predmetnih operacija do iznosa koji se dobiva primjenom stope sufinanciranja propisane za svaki prioritet u odluci o financiranju na prihvatljive izdatke, podložno najvećem doprinosu Zajednice svakom prioritetu.

Članak 45.

Završno plaćanje

1. U slučaju završnog plaćanja, primjenjuje se rok propisan u članku 166. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, a minimalni zahtjevi navedeni u članku 41. su sljedeći:

(a) Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje poslao je Komisiji zahtjev za završno plaćanje i završno izvješće o izdacima; završno izvješće o izdacima ovjerava Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje.

(b) Operativna struktura poslala je Komisiji sektorska završna izvješća o predmetnom programu, kako je navedeno u članku 61. stavku 1.;

(c) Revizijsko tijelo poslalo je Komisiji, u skladu s trećom alinejom članka 29. stavka 2. točke b), mišljenje o završnom izvješću o izdacima, popraćeno završnim izvješćem o radu;

(d) na snazi su akreditacije koje su dodijelili Dužnosnik nadležan za akreditaciju i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, a ostaje valjan i prijenos upravljačkih ovlasti od strane Komisije.

2. Dio proračunskih izdvajanja koji se odnosi na višegodišnje programe koji će 31. prosinca 2017. još biti otvoreni, a za koje se dokumenti iz stavka 1. ne predaju Komisiji do 31. prosinca 2018. godine, automatski se otkazuje.

Članak 46.

Obustava plaćanja

1. Komisija može obustaviti sva ili dio plaćanja ako:

(a) postoji ozbiljan nedostatak u sustavu upravljanja i kontrole nad programom što utječe na pouzdanost postupka za ovjeravanje plaćanja i za koji nisu poduzete korektivne mjere; ili

(b) izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima povezani su s ozbiljnom nepravilnosti koja nije ispravljena; ili

(c) potrebno je objasniti informacije sadržane u izjavi o izdacima.

2. Zemlji korisnici daje se prilika da dostavi svoje mišljenje u roku od dva mjeseca prije nego što Komisija odluči o obustavi u skladu sa stavkom 1.

3. Komisija prekida obustavu kada zemlja korisnica poduzme nužne mjere za ispravak nedostatka, nepravilnosti ili nejasnoće iz stavka 1.

Ako zemlja korisnica nije poduzela te mjere, Komisija može odlučiti ukinuti sve ili dio doprinosa Zajednice programu u skladu s člankom 51.

Članak 47.

Zatvaranje programa

1. Kada Komisija primi zahtjev za konačnom isplatom program se smatra zatvorenim čim se ostvari jedno od sljedećeg:

- uplata konačnog iznosa od strane Komisije,
- izdavanje naloga za povrat sredstava od strane Komisije,
- povrat proračunskih sredstava Komisiji.

2. Zatvaranje programa ne dovodi u pitanje pravo Komisije da kasnije vrši financijske ispravke .

3. Zatvaranje programa ne utječe na obveze zemlje korisnice da nastavi čuvati pripadajuću dokumentaciju u skladu s člankom 48.

Članak 48.

Čuvanje dokumenata

Zemlja korisnica čuva sve dokumente vezane uz predmetni program najmanje tri godine nakon zatvaranja programa. To razdoblje prekida se ili u slučaju sudskog postupka ili na osnovi zahtjeva Komisije.

Članak 49.

Financijske ispravke

1. Kako bi osigurala da se sredstva koriste u skladu s pravilima primjene, Komisija primjenjuje postupke obračuna ili mehanizme financijskog ispravljanja u skladu s člancima 53b. stavkom 4. i 53c. stavkom 2. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 i kako je navedeno u okvirnim ili sektorskim sporazumima, ako postoje.

2. Do financijske ispravke može doći ako je:

(a) utvrđena posebna nepravilnost, uključujući prijevaru; ili

(b) utvrđena slabost ili nedostatak u sustavima upravljanja i kontrole u državi korisnici.

3. Ako Komisija otkrije da su izdaci u okviru programa obuhvaćeni ovom Uredbom nastali povredom primjenjivih pravila, ona odlučuje o iznosima koji će biti isključeni iz financiranja Komisije.

4. Izračun i uspostavu takvih ispravaka, kao i povezanih povrata, obavlja Komisija na temelju kriterija i postupaka predviđenih u člancima 51., 52. i 53. Druge odredbe o financijskim ispravcima propisane u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju dodatno se primjenjuju se uz ovu Uredbu.

Članak 50.

Financijske prilagodbe

1. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, koji snosi odgovornost za istraživanje nepravilnosti, izvršava financijske prilagodbe kada u operacijama ili operativnim programima uoči nepravilnosti ili nemar, ukidajući sve ili dio doprinosa Zajednice predmetnim operacijama ili operativnim programima. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje uzima u obzir prirodu i težinu nepravilnosti i financijski gubitak sredstava doprinosa Zajednice.
2. U slučaju nepravilnosti, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje izvršava povrat doprinosa Zajednice isplaćenog zemlji korisnici u skladu s nacionalnim postupcima za povrat sredstava.

Članak 51.

Kriteriji za financijske ispravke

1. Komisija može napraviti financijske ispravke ukidajući sve ili dio doprinosa Zajednice programu, u situacijama navedenim u članku 49. stavku 2.
2. Ako su utvrđeni pojedinačni slučajevi nepravilnosti, Komisija uzima u obzir sustavnu prirodu nepravilnosti kako bi odredila da li primjeniti paušalni iznos ili procijeniti vrijednost financijskog ispravka.
3. Kada odlučuje o iznosu ispravka, Komisija uzima u obzir prirodu i ozbiljnost nepravilnosti i/ili opseg i financijske implikacije slabosti ili nedostataka utvrđenih u sustavima upravljanja i kontrole u predmetnom programu.

Članak 52.

Postupak za financijske ispravke

1. Prije donošenja odluke o financijskoj ispravci, Komisija izvješćuje Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje o svojim privremenim zaključcima i traži njegovo očitovanje u roku od dva mjeseca.

Kada Komisija predloži financijski ispravak na temelju ekstrapolacije ili u paušalnom iznosu, zemlji korisnici omogućuje se da utvrdi stvaran opseg nepravilnosti pregledom predmetne dokumentacije. U dogovoru s Komisijom, zemlja korisnica može ograničiti opseg pregleda na odgovarajući dio ili uzorak predmetne dokumentacije. Osim u opravdanim slučajevima, vrijeme dopušteno za pregled ne prelazi dva mjeseca nakon razdoblja od dva mjeseca navedenog u prvom podstavku.

2. Komisija uzima u obzir sve dokaze koje dostavi zemlja korisnica u vremenskim rokovima navedenim u stavku 1.
3. Komisija nastoji donijeti odluku o financijskoj ispravci u roku od šest mjeseci od pokretanja postupka iz stavka 1.

Članak 53.

Povrat sredstava

1. Svaki povrat sredstava u opći proračun Europske unije izvršava se prije datuma dospijeca navedenog u nalogu za povrat sredstava izrađenom u skladu s člankom 72. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002. Datum dospijeca je posljednji dan drugog mjeseca nakon izdavanja naloga.
2. Na kašnjenje s povratom sredstava obračunavaju se kamate za zakašnjelo plaćanje počevši od datuma dospijeca do datuma stvarne uplate. Stopa takve kamate iznosi jedan i pol postotnih bodova iznad stope koju primjenjuje Europska središnja banka u svojim glavnim operacijama refinanciranja na prvi radni dan mjeseca u kojem dospijeva dug.

Članak 54.

Ponovno korištenje doprinosa Zajednice

1. Sredstva iz doprinosa Zajednice ukinuta u skladu s člankom 49. uplaćuju se u proračun Zajednice, uključujući i na njih obračunate kamate.
2. Doprinos koji je ukinut ili vraćen u skladu s člankom 50. ne može se ponovno koristiti za operaciju ili operacije koje su bile predmetom povrata ili prilagodbe niti, u slučaju kada se povrat ili prilagodba vrše zbog sustavne nepravilnosti, za postojeće operacije u okviru cijelog ili dijela prioriteta u kojem je došlo do sustavne nepravilnosti.

Odjeljak 3

Pravila za centralizirano i zajedničko upravljanje

Članak 55.

Plaćanja

1. Plaćanja doprinosa Zajednice od strane Komisije vrše se u okvirima dostupnih sredstava.
2. U skladu s člankom 81. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, plaćanja se vrše na temelju dokaza da je mjerodavna operacija u skladu s odredbama Uredbe o programu IPA, ove Uredbe, ugovora ili bespovratnih sredstava.
3. Financijska sredstva potrebna za pokrivanje izdataka kako je navedeno u godišnjim programima dostupna su kroz jednu ili više sljedećih radnji: plaćanje cijelog dospjelog iznosa; predfinanciranje; jedno ili više plaćanja tijekom provedbe; plaćanje bilance dospjelih iznosa.
4. Plaćanja od strane Komisije vrše se kad god je to moguće u eurima na devizni račun u eurima.

Članak 56.

Zatvaranje programa

1. Program se zatvara kada su zatvoreni svi sporazumi i bespovratna sredstva koji se financiraju iz programa.
2. Po primitku zahtjeva za konačnom isplatom, sporazum ili bespovratna sredstva smatraju se zatvorenim čim se dogodi jedan od događaja iz članka 47. stavka 1.
3. Zatvaranje sporazuma ili bespovratnih sredstava ne dovodi u pitanje pravo Komisije da u kasnijoj fazi provede financijske ispravke.

POGLAVLJE V

Evaluacija i nadzor

Članak 57.

Evaluacija

1. Cilj je evaluacije unaprijediti kvalitetu, djelotvornost i dosljednost pomoći iz sredstava Zajednice kao i strategije i provedbe programa.
2. Višegodišnji indikativni planski dokumenti, kako je opisano u članku 5., podložni su redovnim *ex ante* evaluacijama koje provodi Komisija.
3. Komisija može provoditi i strateške evaluacije.
4. Programi podliježu *ex ante* evaluacijama te evaluaciji tijekom provedbe i, ako je važno, *ex post* evaluaciji u skladu s posebnim odredbama propisanim za svaku komponentu programa IPA u II. dijelu i članku 21 Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 2342/2002.
5. Tijekom razdoblja provedbe programa provodi se barem jedna evaluacija tijekom provedbe posebno kada se za vrijeme nadzora programa uoče značajni odmaci od prvotno utvrđenih ciljeva.
6. *Ex post* evaluacija provedbe pomoći u nadležnosti je Komisije. *Ex post* evaluacija uključuje prepoznatljive rezultate specifične za pojedinu komponentu programa IPA. U slučaju zajedničkog upravljanja, *ex post* evaluacija može se provoditi zajedno s drugim donatorima.
7. Rezultati *ex ante* evaluacije i evaluacije tijekom provedbe programa uzimaju se u obzir prilikom ciklusa programiranja i provedbe.
8. Komisija razvija metode evaluacije, uključujući standarde kvalitete i uporabu objektivnih i mjerljivih pokazatelja.

Članak 58.

Nadzor u slučaju decentraliziranog upravljanja

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, zemlja korisnica, u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe, osniva Nadzorni odbor za program IPA, u dogovoru s Nacionalnim koordinatorima programa IPA i Komisijom, kako bi osigurala usklađenost i koordinaciju u provedbi komponenata programa IPA.

2. Nadzorni odbor za program IPA provjerava cjelokupnu djelotvornost, kvalitetu i usklađenost u provedbi svih programa i operacija s ciljem ostvarivanja ciljeva utvrđenih u sporazumima o financiranju i višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima. U tu svrhu, oslanja se na elemente koje daju Sektorski nadzorni odbori, kako je predviđeno u članku 59. stavku 3.

3. Nadzorni odbor za program IPA može Komisiji, Nacionalnom koordinatoru programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje davati prijedloge za poduzimanje radnji kojima će se osigurati usklađenost i koordinacija između programa i operacija provedenih u okviru različitih komponenti kao prijedloge i za poduzimanje korektivnih mjera između komponenata kako bi se osiguralo ostvarivanje općih ciljeva programa i unaprijedila učinkovitost pomoći pružene u okviru programa ili predmetnih komponenti programa IPA.

4. Nadzorni odbor za program IPA donosi svoj poslovnik u skladu s mandatom nadzornog odbora koji propisuje Komisija i u okviru institucionalnog, pravnog i financijskog okvira predmetne zemlje korisnice.

5. Osim ako nije drugačije predviđeno mandatom nadzornog odbora koji propisuje Komisija, primjenjuju se odredbe ovog stavka.

Članovi Nadzornog odbora za program IPA su predstavnici Komisije, Nacionalni koordinator programa IPA, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, predstavnici Operativnih struktura i Strateški koordinator.

Predstavnik Komisije i Nacionalni koordinator programa IPA supredsjedaju sastancima Nadzornog odbora za program IPA.

Nadzorni odbor za program IPA sastaje se najmanje jednom godišnje. Mogu se održavati i tematski sastanci tijekom provedbe programa.

Članak 59.

Sektorski nadzorni odbori u slučaju decentraliziranog upravljanja

1. Nadzornom odboru za program IPA pomažu Sektorski nadzorni odbori koji se osnivaju u okviru komponenata programa IPA u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe, u skladu s posebnim odredbama propisanim u II. dijelu. Sektorski nadzorni odbori vezani su uz programe ili komponente. Oni mogu uključivati, ako je potrebno, predstavnike civilnog društva.

2. Svaki Sektorski nadzorni odbor provjerava djelotvornost i kvalitetu provedbe predmetnih programa i operacija u skladu s posebnim odredbama propisanim za svaku komponentu u II. dijelu i za povezane sektorske sporazume i/ili sporazume o financiranju. Oni daju prijedloge odluka o korektivnim mjerama Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA, te primjerke dostavljaju i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje, kako bi osigurali ostvarivanje ciljeva programa i unaprijedili učinkovitost pružene pomoći.

3. Sektorski nadzorni odbori odgovaraju Nadzornom odboru za program IPA. Oni Nadzornom odboru za program IPA pružaju posebno informacije o:

(a) napretku ostvarenom u provedbi programa po prioritetima i, ako je potrebno, po mjerama i operacijama; to uključuje ostvarene rezultate, provedbene financijske pokazatelje i druge čimbenike i utvrđuje se s ciljem unaprijeđenja provedbe programa;

(b) svim vidovima rada sustava upravljanja i kontrole o kojima informacije traže Revizijsko tijelo, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje i Dužnosnik nadležan za akreditaciju.

Članak 60.

Nadzor u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja

U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, Komisija može poduzeti sve radnje koje smatra nužnim za nadzor nad predmetnim programima. U slučaju zajedničkog upravljanja te se mjere mogu provoditi zajedno s predmetnim međunarodnim organizacijama.

Članak 61.

Godišnja i završna izvješća o provedbi

1. Operativne strukture pripremaju sektorsko godišnje izvješće i sektorsko završno izvješće o provedbi programa za koji su nadležne u skladu s postupcima utvrđenim u II. dijelu za svaku komponentu programa IPA.

Sektorska godišnja izvješća o provedbi odnose se na financijsku godinu. Sektorska završna izvješća o provedbi odnose se na cijelo razdoblje provedbe i mogu uključivati posljednje sektorsko godišnje izvješće.

2. Izvješća iz stavka 1. šalju se Nacionalnom koordinatoru programa IPA, Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje i Komisiji nakon pregleda od strane Sektorskih nadzornih odbora.

3. Na temelju izvješća iz stavka 1., Nacionalni koordinator programa IPA šalje Komisiji i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje, nakon pregleda od strane Nadzornog odbora programa IPA, godišnja i završna izvješća o provedbi pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

4. Godišnje izvješće o provedbi iz stavka 3., koje se šalje svake godine do 31. kolovoza i prvi puta u 2008. godini, sažima različita sektorska godišnja izvješća pripremljena u okviru pojedinih komponenata i uključuje informacije o:

(a) napretku ostvarenom tijekom provedbe pomoći Zajednice u odnosu na prioritete utvrđene u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu i različitim programima;

(b) financijskoj provedbi pomoći Zajednice.

5. Završno izvješće o provedbi iz stavka 3. odnosi se na cijelo razdoblje provedbe i može uključivati posljednje godišnje izvješće iz stavka 4.

POGLAVLJE VI

Javnost, vidljivost

Članak 62.

Informiranje i promidžba

1. U slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja, informacije o programima i operacijama daje Komisija, ako je potrebno, uz pomoć Nacionalnog koordinatora programa IPA. U slučaju decentraliziranog upravljanja, i kada se radi o programima ili dijelovima programa u okviru komponente Prekogranična suradnja koji se ne provode podijeljenim upravljanjem, zemlja korisnica i Nacionalni koordinator programa IPA daju i objavljuju informacije o programima i operacijama. U slučaju podijeljenog upravljanja, države članice, zemlje korisnice i upravljačko tijelo iz članka 103. daju informacije o programima i operacijama i promoviraju ih. Informacije su upućene građanima i korisnicima s ciljem osvjetljavanja uloge Zajednice i osiguravanja transparentnosti.

2. U slučaju decentraliziranog upravljanja, za organiziranje objave popisa krajnjih korisnika, naziva operacija i iznosa sredstava Zajednice dodijeljenih operacijama odgovorne su Operativne strukture. One će osigurati da je krajnji korisnik obaviješten da prihvaćanje sredstava znači prihvaćanje njihovog uključivanja na objavljen popis korisnika. Svi osobni podaci uključeni u taj popis obrađuju se u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

3. U skladu s člankom 90. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1650/2002 Komisija objavljuje važne informacije o ugovorima. Komisija objavljuje rezultate natječajnog postupka u Službenom listu Europske unije, na stranici EuropeAida i u bilo kojim drugim prikladnim medijima, u skladu s primjenjivim ugovornim postupcima za vanjsko djelovanje Zajednice.

Članak 63.

Vidljivost

1. Komisija i mjerodavna nacionalna, regionalna ili lokalna tijela zemalja korisnica dogovaraju se oko usklađenog niza aktivnosti koje će učiniti dostupnim i objavljuju, u zemljama korisnicama, informacije o pomoći u okviru Uredbe o programu IPA.

Postupci za provedbu takvih aktivnosti navode se u sektorskim sporazumima ili sporazumima o financiranju.

2. Za provedbu aktivnosti iz stavka 1. nadležni su krajnji korisnici i one se financiraju iz sredstava dodijeljenih mjerodavnim programima ili operacijama.

---

¹ SL L 8, 12.1.2001., str. 1

II. DIO

POSEBNE ODREDBE

GLAVA I

KOMPONENTA POMOĆ U TRANZICIJI I IZGRADNJA INSTITUCIJA

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Članak 64.

Područja pomoći

1. Pomoć u okviru ove komponente može se dodijeliti zemljama korisnicama posebice u sljedećim područjima:

(a) jačanje demokratskih institucija i pravne države;

(b) promicanje i zaštita temeljnih prava i sloboda sadržanih u Europskoj povelji o temeljnim pravima;

(c) reforma javne uprave;

(d) reforma u području pravosuđa i unutarnjih poslova, kao što je reforma pravnog sustava, policije, tužiteljstva, sudstva, zatvorskih sustava i sustava carinske i granične kontrole s posebnim naglaskom na borbu protiv korupcije, organizirani kriminal, terorizam i nezakonite migracije te uspostava informacijskih sustava vezanih uz ta područja;

(e) modernizacija regulatornog okvira, uključujući potporu ulaganjima za opremanje ključnih institucija čiju infrastrukturu i sposobnost nadziranja i provedbe zakonodavstva je potrebno ojačati;

(f) uspostava ili jačanje sustava financijske kontrole;

(g) jačanje tržišnog gospodarstva, posebno pomaganjem u samoorganizaciji gospodarskih dionika i izravnom potporom gospodarskim aktivnostima, uključujući kroz pomoć privatnom sektoru i pomoć u restrukturiranju industrije, kao i diversifikacijom gospodarstva, modernizacijom ključnih sektora, i unaprjeđenjem pojedinih područja;

(h) razvoj civilnog društva i dijaloga između Vlade i nevladinih tijela s ciljem promicanja demokracije, pravne države, ljudskih prava, poštivanja i zaštite manjina te dijaloga s civilnim društvom;

(i) uspostava socijalnog dijaloga kao element dobrog upravljanja i radi promicanja poštenih i pravednih uvjeta rada;

(j) promicanje uključivanja manjina, pomirenja i mjera za izgradnju povjerenja na svim razinama društva;

(k) ekološka politika utemeljena na visokoj razini zaštite, promicanju načela onečišćivač plaća, održivom korištenju prirodnih resursa, energetske učinkovitosti, obnovljivim izvorima i progresivnom donošenju politika Zajednice u područjima koja se odnose na promjenu klime;

(l) unaprjeđenje pristupa financijskim ustanovama za mala i srednja poduzeća i javnu upravu;

(m) izgradnja institucija u području nuklearne sigurnosti, gospodarenja radioaktivnim otpadom i zaštite od zračenja, u skladu s pravnom stečevinom i najboljom praksom Europske unije;

(n) potpora sudjelovanju u programima Zajednice, posebno onim namijenjenim jačanju svijesti o statusu europskog građanina, i priprema za sudjelovanje u agencijama Zajednice.

2. Osim za područja obuhvaćena stavkom 1., pomoć se zemljama korisnicama navedenim u Prilogu II Uredbe o programu IPA može dodijeliti u okviru ove komponente za sljedeća područja:

(a) u skladu s člankom 2. stavkom 3. točkom b) Uredbe o programu IPA, za socijalni, gospodarski i teritorijalni razvoj, uključujući, između ostalog, ulaganja u područja regionalnog razvoja, razvoja ljudskih potencijala i ruralnog razvoja;

(b) uklanjanje prepreka socijalnom uključivanju i potpora uključujućim tržištima rada, posebno putem djelovanja koja za cilj imaju unaprjeđenje životnog standarda, borbu protiv nezaposlenosti i jačanje ljudskih potencijala;

(c) potpora sektorima proizvodnje i usluga i unaprjeđenje struktura vezanih uz poslovanje;

(d) prilagodba, reforma ili, ako je potrebno, uspostava sustava obrazovanja i sustava stručnog usavršavanja;

(e) poboljšanje pristupa i međusobne povezanosti prometnih, informacijskih, energetskih i drugih mreža;

(f) reforma zdravstvenog sustava;

(g) unaprjeđenje informacijskog i komunikacijskog sustava.

Članak 65.

Vrste pomoći

1. Pomoć u okviru ove komponente može se posebice pružati putem:

(a) mjera za administrativnu suradnju u svrhu izobrazbe i razmjene informacija što uključuje stručnjake u javnom sektoru poslane iz država članica ili međunarodnih organizacija, posebno putem programa twinninga, twinning lighta i TAIEX-a;

(b) tehničke pomoći;

(c) ulaganja u regulatornu infrastrukturu, uključujući neovisne vanjske multilateralne institucije, posebno radi potpore usklađivanju sa normama i standardima Europske unije. Ona su namijenjena ključnim regulatornim institucijama i utemeljena na jasnoj strategiji za reformu javne uprave i usklađivanje s pravnom stečevinom;

(d) shema bespovratnih sredstava;

(e) sredstava za pripremu projekata;

(f) provedbe financijskih rješenja u suradnji s financijskim institucijama;

(g) proračunske potpore, u skladu s odredbama članka 15. stavka 1. Uredbe o programu IPA.

2. Pomoć u okviru ove komponente može se pružiti zemljama korisnicama iz Priloga II Uredbe o programu IPA i putem mjera i radnji slične prirode kao što su one predviđene u okviru komponenti Regionalni razvoj, Razvoj ljudskih potencijala i Ruralni razvoj, uključujući operacije slične ulaganjima.

3. Pomoć se može koristiti i za pokrivanje troškova doprinosa Zajednice međunarodnim misijama, inicijativama i organizacijama koje su aktivne u interesu zemlje korisnice, uključujući administrativne troškove.

Članak 66.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci u okviru ove komponente prihvatljivi su ako su nastali nakon potpisa javnih nabava, sporazuma i bespovratnih sredstava, osim u slučajevima izričito predviđenim u Uredbi (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

2. Uz pravila iz članka 34. stavka 3., sljedeći izdaci nisu prihvatljivi:

(a) svi troškovi najamnine;

(b) amortizacijski troškovi.

3. Iznimno od članka 34. stavka 3., o prihvatljivosti sljedećih izdataka odlučuje se od slučaja od slučaja:

(a) operativni troškovi, uključujući troškove najamnine, isključivo vezani uz razdoblje sufinanciranja operacija;

(b) porezi na dodanu vrijednost, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

(i) porezi na dodanu vrijednost ne mogu se vratiti ni na koji način;

(ii) utvrđuje se da ih snosi krajnji korisnik, i

(iii) jasno su navedeni u prijedlogu projekta.

Članak 67.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci iz članka 38. stavka 1. temelje se na javnim rashodima u slučaju decentraliziranog upravljanja i na ukupnim izdacima u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja.

2. U slučaju decentraliziranog upravljanja, uz opća pravila navedena u člancima 37. i 38., ovaj stavak primjenjuje se na pomoć u okviru ove komponente.

U slučaju bespovratnih sredstava, od krajnjih se korisnika može tražiti da doprinesu prihvatljivim troškovima operacije. U slučaju operacije ulaganja, doprinos zajednice ne prelazi 75% javnih rashoda, a ostalih 25% osigurava se iz javnih sredstava zemlje korisnice. U iznimnim i opravdanim slučajevima, međutim, doprinos Zajednice može prelaziti 75% javnih rashoda.

Aktivnosti za izgradnju institucija zahtijevaju određeni stupanj sufinanciranja od strane krajnjih korisnika i/ili javnih sredstava u zemlji korisnici. U propisno opravdanim slučajevima, međutim, aktivnosti za izgradnju institucija mogu se financirati do 100% iz sredstava Zajednice.

Pomoć koja se pruža putem mjera administrativne suradnje navedenih u članku 65. stavku 1. točki a) može se financirati 100% iz sredstava Zajednice.

3. U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja, Komisija odlučuje o stopi doprinosa Zajednice koja može iznositi do 100% prihvatljivih izdataka.

POGLAVLJE II

Programiranje

Članak 68.

Okvir za programiranje

Pomoć se u načelu pruža u obliku:

- nacionalnih programa
- regionalnih i horizontalnih programa i instrumenata.

Članak 69.

1. Komisija svake godine donosi nacionalne programe na temelju prijedloga projekata zemlje korisnice koji uzimaju u obzir načela i prioritete iz višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata navedenih u članku 5.
2. Prijedlozi projekata posebice navode prioritete koje mora obuhvatiti predmetna zemlja korisnica, a koji mogu uključivati područja pomoći propisana u članku 64. Prilikom izrade prijedloga projekata savjetuju se mjerodavni dionici.
3. Svake godine, nakon rasprava o prijedlozima projekata između Komisije i zemlje korisnice, zemlja korisnica Komisiji dostavlja sažetak projekta. U sažecima projekata jasno se navode prioritete, predviđene operacije i odabrani načini provedbe. S obzirom na sažetke projekata Komisija priprema prijedloge za financiranje.
4. Prijedlozi za financiranje donose se pomoću odluke o financiranju u skladu s člankom 8.
6. Sporazum o financiranju predviđen u članku 8. sklapa se između Komisije i zemlje korisnice.

Članak 70.

Sudjelovanje u programima Zajednice u okviru nacionalnih programa

1. Može se odobriti pomoć za potporu sudjelovanju zemalja korisnica u programima Zajednice. Sudjelovanje se propisuje u nacionalnim programima.
2. Ukupna sredstva koja Zajednica daje kao potporu za sudjelovanje u programima Zajednice ne prelaze granice propisane u nacionalnom programu.
3. Sudjelovanje zemalja korisnica u programima Zajednice temelji se na posebnim uvjetima propisanim za svaki takav program u memorandumu o razumijevanju koji se sklapa između Komisije i zemlje korisnice u skladu sa sporazumima kojima se utvrđuju opća načela za sudjelovanje zemalja korisnica u programima Zajednice. On uključuje odredbe o ukupnom iznosu doprinosa zemlje korisnice i iznosu koji se financira iz pomoći na temelju Uredbe o programu IPA.

Članak 71.

Sudjelovanje u agencijama Zajednice u okviru nacionalnih programa

1. Može se dodijeliti pomoć za potporu sudjelovanju zemalja korisnica u agencijama Zajednice. Sudjelovanje se propisuje u nacionalnim programima.
2. Zemlje korisnice mogu biti pozvane sudjelovati na ad hoc osnovi u radu različitih agencija Zajednice. Troškovi njihovog sudjelovanja mogu se financirati kroz pomoć koja se dodjeljuje

u okviru Uredbe o programu IPA na sličan način onome koji se primjenjuje na sudjelovanje u programima Zajednice.

Članak 72.

Regionalni i horizontalni programi

1. Na temelju mjerodavnih višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata i savjetovanja s mjerodavnim dionicima, Komisija priprema regionalne i horizontalne programe koji su potpuno usklađeni i koordinirani s nacionalnim programima.
2. Cilj je regionalnih i horizontalnih programa promicati regionalnu suradnju i jačati razmjene između više zemalja u zemljama korisnicama te pružiti potporu inicijativama koje potiču zemlje korisnice na suradnju u područjima od zajedničkog interesa.
3. Regionalni program obuhvaća zemlje korisnice na Zapadnom Balkanu. Program je posebice usmjeren na pomirenje, obnovu i političku suradnju u regiji s ciljem potpore provedbi Pakta o stabilnosti za Jugoistočnu Europu.
4. Horizontalni programi obuhvaćat će neke ili sve zemlje korisnice u područjima od zajedničkog interesa u kojima se pomoć može učinkovitije i djelotvornije provoditi putem takvih programa nego putem nacionalnih programa.
5. U okviru regionalnog i horizontalnog programa, pomoć se može dodijeliti u područjima kao što su instrument za pripremu projektnih prijedloga, potpora civilnom društvu, potpora malim i srednjim poduzećima, općinske financijske ustanove i općinska infrastruktura, statistika, nuklearna sigurnost, informacije i komunikacija.

POGLAVLJE III

Provedba

Odjeljak 1

Okvir za provedbu i načela

Članak 73.

Opća načela

1. Pomoć u okviru ove komponente dodjeljuje se putem centraliziranog, decentraliziranog ili zajedničkog upravljanja, u skladu s člankom 53. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.
2. Kada se radi o nacionalnim programima cilj je decentralizirano upravljanje.
3. Komisija će regionalne i horizontalne programe provoditi centralizirano ili na temelju zajedničkog upravljanja s međunarodnim organizacijama kako je utvrđeno člankom 43d. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

Članak 74.

Struktura i tijela u slučaju centraliziranog i zajedničkog upravljanja

U slučaju centraliziranog ili zajedničkog upravljanja Nacionalni koordinator programa IPA jedina je kontakt osoba Komisije, u skladu s člankom 32.

Članak 75.

Struktura i tijela u slučaju decentraliziranog upravljanja

1. Kada, u slučaju decentraliziranog upravljanja, u skladu s člankom 22. stavkom 2. točkom b), Nacionalni koordinator programa IPA djeluje u skladu sa svojom odgovornosti za programiranje ove komponente na nacionalnoj razini, on obavlja sljedeće poslove:

- (a) organizira pripremu prijedloga projekata iz članka 69.;
- (b) razrađuje i predstavlja Komisiji sažetke projekata iz članka 69.;
- (c) nadzire tehničko izvršavanje nacionalnih programa.

2. U skladu s člankom 31., Operativna struktura sastoji se od jedne ili više provedbenih agencija koje se osnivaju u okviru državne uprave zemlje korisnice ili pod njenim izravnim nadzorom.

Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, nakon savjetovanja s Nacionalnim koordinatorom programa IPA, imenuje dužnosnike za ovjeravanje programa koji će biti na čelu provedbenih agencija.

Dužnosnici ovlašteni za odobravanje programa su dužnosnici u državnoj upravi zemlje korisnice. Oni su nadležni za aktivnosti koje obavljaju provedbene agencije u skladu s člankom 28.

3. Dužnosnici ovlašteni za odobravanje programa imenuju dužnosnike u državnoj upravi kao voditelje programa. Pod općom nadležnošću predmetnog dužnosnika za odobravanje programa, voditelji programa obavljaju sljedeće poslove:

- (a) odgovorni su za tehnički vid operacija unutar resornih ministarstava,
- (b) pomažu dužnosniku za odobravanje programa u dobroj i pravovremenoj pripremi i provedbi operacija na tehničkoj razini,
- (c) nadležni su za koordinaciju unutar svakog prioriteta utvrđenog u prijedlogu projekta zemlje korisnice.

Članak 76.

Akreditacija Operativne strukture i prijenos upravljačkih ovlasti

1. Ako su sredstvima Zajednice upravljala postojeća nacionalna tijela u zemljama korisnicama temeljem Uredbe (EEZ) br. 3906/90 ili Uredbe (EZ) br. 2500/2001 prije stupanja na snagu ove Uredbe, ta tijela (u daljnjem tekstu: postojeća nacionalna tijela) upravljaju sredstvima u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija dok Komisija ne donese Odluku o prijenosu upravljačkih ovlasti.

2. Ni u kojem slučaju postojeća nacionalna tijela ne mogu upravljati sredstvima u okviru komponente Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija više od godinu dana od stupanja na snagu ove Uredbe bez prijenosa upravljačkih ovlasti na temelju ove Uredbe.

3. Komisija odlučuje o prijenosu upravljačkih ovlasti na postojeća nacionalna tijela posebno uzimajući u obzir popis odstupanja dostavljen u skladu sa stavkom 4. i odluku koju donosi Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje u skladu s člankom 5.

4. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje vrši procjenu Operativne strukture, koja uključuje i postojeća nacionalna tijela, u odnosu na zahtjeve iz članka 11. Posebno utvrđuje popis svih zahtjeva na temelju ove Uredbe, kako je predviđeno u članku 11., koje Operativna struktura ne ispunjava, na temelju mišljenja vanjskog revizora koji je funkcionalno neovisan od svih dionika u sustavima upravljanja i kontrole.

Popis odstupanja šalje se Komisiji najkasnije četiri mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

5. Ako se smatra da je neispunjavanje zahtjeva iz stavka 4. u skladu s učinkovitim i djelotvornim djelovanjem Operativnih struktura, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje može odlučiti dodijeliti akreditaciju predmetnim tijelima iz ove Uredbe.

Najkasnije pet mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe, on šalje Komisiji odluku o akreditaciji predmetnih tijela. Ta odluka uključuje vodič s vremenski ograničenim ciljevima u kojem su propisani koraci koje treba poduzeti za ispravljanje neispunjavanja zahtjeva iz popisa iz stavka 4. Vodič je usuglašen s Komisijom.

6. Ako se neispunjavanje zahtjeva iz stavka 4. ne smatra usklađenim s učinkovitim i djelotvornim djelovanjem Operativnih struktura, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje može ipak predmetnoj Operativnoj strukturi dati akreditaciju, u skladu s odredbama članka 13.

7. Ako Komisija odluči prenijeti upravljačke ovlasti na postojeća nacionalna tijela na temelju ove Uredbe, Odlukom Komisije mogu biti propisani dodatni uvjeti za nacionalna tijela. U slučaju dodatnih uvjeta, Komisija određuje vremenske rokove za njihovo ispunjavanje od strane nacionalnih tijela kako bi prijenos upravljačkih ovlasti ostao na snazi. Odlukom Komisije propisuje se i popis *ex ante* kontrola iz članka 14. stavka 3.

8. Bez obzira na odluku Nacionalnog dužnosnika za ovjeravanje, Komisija može odlučiti zadržati, obustaviti ili povući prijenos upravljačkih ovlasti na bilo koje od predmetnih tijela u bilo koje vrijeme.

9. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje osigurava u svim fazama da zemlja korisnica dostavlja sve informacije koje traži Komisija.

Članak 77.

Provedbena načela kod twinning projekata

1. Twinning projekti organiziraju se u obliku bespovratnih sredstava u kojem slučaju su državne uprave odabranih država članica suglasne osigurati traženu stručnu pomoć javnom sektoru uz naknadu tako nastalih izdataka.

Bespovratna sredstva mogu posebno predviđati dugoročni premještaj dužnosnika sa zadatkom da pruža usluge savjetovanja državnoj upravi zemlje korisnice kao stalni twinning savjetnik.

Bespovratna sredstva za twinning utvrđuju se u skladu s mjerodavnim odredbama iz Prvog dijela, Glave VI o bespovratnim sredstvima Uredbe (EZ, Euratom)) br. 1605/2002 i Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002.

2. Komisija priprema i redovito ažurira priručnik za twinning koji uključuje sustav fiksnih stopa i cijena za naknadu za pruženu stručnu pomoć javnoj upravi od strane državnih uprava odabranih država članica.

Članak 78.

Provedbena načela u slučaju sudjelovanja u programima i agencijama Zajednice

U slučaju sudjelovanja u programima i agencijama Zajednice, provedba se sastoji od plaćanja dijela financijskog doprinosa zemlje korisnice koja se financira iz programa IPA u proračun programa ili agencije. Uplatu izvršava Nacionalni fond kada se radi o decentraliziranom upravljanju i Komisija kod centraliziranog upravljanja.

Odjeljak 2

Financijsko upravljanje

Članak 79.

Plaćanja u okviru decentraliziranog upravljanja

1. Iznimno od članka 40. stavka 6., kada se ostvari gornja granica od 95%, Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje prilikom traženja uplate konačnog iznosa samo dostavlja novo ovjereno izvješće o izdacima i informacije o vraćenim sredstvima.

2. Predfinanciranje u načelu predstavlja 50% doprinosa Zajednice predmetnom programu. Može se plaćati u godišnjim ratama. Stopa od 50% može se povećati ako Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje pokaže da preostali iznos neće pokriti predfinanciranje ugovora i bespovratnih sredstava potpisanih na nacionalnoj razini.

3. Iznos za predfinanciranje izračunava se kao ukupan zbroj procjene godišnje ugovorenog iznosa i stvarnog iznosa u odnosu za koji su prethodne godine nastale ugovorne obveze. Osim predfinanciranja vezanog uz sudjelovanje u programima i agencijama Zajednice, predfinanciranje se isplaćuje samo nakon pokretanja prvog natječaja ili poziva na dostavu prijedloga projekata.

4. Plaćanja za sudjelovanje u programima i agencijama Zajednice mogu iznositi do 100% doprinosa Zajednice vezano uz to sudjelovanje.

Članak 80.

Čuvanje dokumenata

Iznimno od članka 48., Operativna struktura čuva pismenu evidenciju o cijelom postupku nabave, dodijele bespovratnih sredstava i postupku ugovaranja tijekom razdoblja od barem sedam godina od plaćanja ukupnog iznosa ugovora.

Članak 81.

Vlasništvo nad kamatama

Iznimno od članka 36., kamate nastale kao rezultat financiranja programa od strane Zajednice prijavljuju se Komisiji prilikom predaje Komisiji svakog zahtjeva za plaćanjem.

Odjeljak 3

Evaluacija i nadzor

Članak 82.

Evaluacija

1. Svi programi u okviru komponente Pomoć u tranziciji i jačanje institucija podliježu evaluaciji tijekom i nakon provedbe programa u skladu s člankom 21. Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 2342/2002.

2. Evaluacija tijekom i nakon provedbe programa provodi se prije prijenosa upravljačkih ovlasti na zemlju korisnicu. Evaluacije provodi Komisija.

Nakon prijenosa upravljačkih ovlasti, zemlja korisnica je nadležna za provedbu evaluacije tijekom provedbe programa ne dovodeći u pitanje prava Zajednice da provodi ad hoc evaluacije tijekom provedbe programa ako ih smatra nužnim.

Ex post evaluacija ostaje povlasticom Zajednice čak i nakon prijenosa upravljačkih ovlasti na zemlju korisnicu.

3. U skladu s člankom 22. Uredbe o programi IPA, sažeci izvješća o evaluaciji tijekom provedbe i ex post evaluaciji dostavljaju se Odboru za program IPA na raspravu.

Članak 83.

Nadzor

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, u skladu s člankom 59., Nacionalni koordinator programa IPA osniva Sektorski nadzorni odbor za komponentu Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija, u daljnjem tekstu „TAIB odbor“.

2. TAIB odbor sastaje se najmanje dva puta godišnje na inicijativu zemlje korisnice ili Komisije. On priprema svoj poslovnik u skladu s mandatom sektorskog nadzornog odbora koji propisuje Komisija i u okviru institucionalnog, pravog i financijskog okvira predmetne zemlje korisnice. On donosi taj poslovnik u dogovoru s Nacionalnim koordinatorom programa IPA, Nacionalnim dužnosnikom za ovjeravanje i Nadzornim odborom za program IPA.

3. TAIB odborom predsjedava Nacionalni koordinator programa IPA. Njegovi članovi su Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje, dužnosnici za odobravanje programa i, ako je potrebno, drugi predstavnici Operativne strukture, predstavnici Komisije i, ako je potrebno, predstavnici međunarodnih financijskih institucija i civilnog društva koje imenuje zemlja korisnica u dogovoru s Komisijom.

4. U skladu s člankom 59., stavkom 2. TAIB odbor provjerava djelotvornost i kvalitetu predmetnih programa i operacija na način da, posebno:

(a) preispituje izvješća o statusu provedbe u kojima je iscrpno opisan financijski i operativni napredak u provedbi programa;

(b) preispituje postignute ciljeve i rezultate programa;

(c) preispituje planove nabave i mjerodavne evaluacijske preporuke;

(d) raspravlja o problematičnim pitanjima i operacijama;

(e) predlaže korektivne radnje ako je potrebno;

(f) preispituje slučajeve prijevare i nepravilnosti i predstavlja mjere poduzete za povrat sredstava i izbjegavanje ponovne pojave sličnih slučajeva;

(g) preispituje godišnji plan revizije koji priprema Revizijsko tijelo i nalaze i preporuke iz provedenih revizija.

5. TAIB odbor nadzire sve tekuće programe u okviru ove komponente. U slučaju, između ostalog, ulagačkih operacija, prijenosa imovine ili privatizacije, zemlja korisnica nadzire programe do njihovog zatvaranja i izvješćuje TAIB odbor o svim promjenama u tim programima koje značajno utječu na njihov učinak, održivost i vlasništvo.

6. TAIB odboru mogu pomagati sektorski nadzorni pododbori koje osniva zemlja korisnica za nadzor na programima i operacijama iz ove komponente i koji su grupirani prema nadzornim sektorima. Pododbori odgovaraju TAIB odboru. Oni pripremaju i donose svoje interne poslovničke u skladu s mandatom koji propisuje Komisija.

Članak 84.

Sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi

1. U slučaju decentraliziranog upravljanja, Operativna struktura dostavlja Komisiji, Nacionalnom koordinatorskom tijelu programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje sektorska godišnja izvješća do 30. lipnja svake godine.
2. Sektorsko završno izvješće dostavlja se Komisiji, Nacionalnom koordinatorskom tijelu programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja programa. Sektorsko završno izvješće pokriva cijelo razdoblje provedbe i uključuje posljednje sektorsko godišnje izvješće.
3. Prije dostave Komisiji, Nacionalnom koordinatorskom tijelu programa IPA i Nacionalnom dužnosniku za ovjeravanje TAIB odbor pregledava sektorska izvješća.
4. Sektorska izvješća uključuju sljedeće informacije:
  - (a) kvantitativne i kvalitativne elemente o napretku i provedbi programa, prioriteta ili operacija u odnosu na određene, provjerljive ciljeve
  - (b) iscrpne informacije o financijskoj provedbi programa;
  - (c) informacije o koracima koje je poduzela Operativna struktura ili TAIB odbor u svrhu osiguravanja kvalitete i djelotvornosti provedbe, posebice:
    - (i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;
    - (ii) sažetak svih značajnih problema uočenih tijekom provedbe programa i poduzetih mjera;
    - (iii) način korištenja tehničke pomoći;
  - (d) informacije o aktivnostima pružanja informacija i promidžbe programa, u skladu s člankom 62.

GLAVA II

KOMPONENTA PREKOGRANIČNA SURADNJA

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Članak 85.

Dodatne definicije komponente Prekogranična suradnja

U smislu ove Glave, uz definicije iz članka 2., “zemlje sudionice“ znači države članice i/ili zemlje korisnice koje sudjeluju u programu prekogranične suradnje u okviru ove komponente.

Članak 86.

Područja i vrste pomoći

1. Komponenta Prekogranična suradnja pruža pomoć u sljedećem:

(a) prekograničnoj suradnji između jedne ili više država članica i jedne ili više zemalja korisnica;

(b) prekograničnoj suradnji između dvaju ili više zemalja korisnica;

2. Pomoć Zajednice iz stavka 1. usmjerena je na jačanje prekogranične suradnje putem zajedničkih lokalnih i regionalnih inicijativa kombiniranjem vanjske pomoći i ciljeva gospodarske i socijalne kohezije. Suradnja će posebno biti usmjerena na ostvarenje jednog ili više sljedećih općih ciljeva:

(a) promicanje održivog gospodarskog i socijalnog razvoja u graničnim područjima;

(b) zajednički rad na rješavanju zajedničkih izazova u područjima kao što je okoliš, prirodno i kulturno nasljeđe, javno zdravstvo i borbe protiv organiziranog kriminala;

(c) osiguravanje učinkovitih i sigurnih granica;

(d) promicanje zajedničkih djelovanja manjeg opsega koja uključuju lokalne dionike iz pograničnih regija.

3. Ciljevi iz stavka 2. mogu se posebno ostvarivati na sljedeće načine:

(a) poticanjem poduzetništva, posebice, razvojem malih i srednjih poduzeća, turizma, kulture i prekogranične trgovine;

- (b) poticanjem i unaprjeđivanjem zajedničke zaštite i upravljanja prirodnim i kulturnim resursima te sprječavanjem prirodnih i tehnoloških rizika;
- (c) podupiranjem veza između urbanih i ruralnih područja;
- (d) smanjivanjem izolacije kroz poboljšanje pristupa prometnim, informacijskim i komunikacijskim mrežama i uslugama, kao i prekograničnim vodoopskrbnim, otpadnim i energetske sustavima i resursima;
- (e) razvojem suradnje, sposobnosti i zajedničke uporabe infrastrukture, posebno u sektorima kao što su zdravstvo, kultura, turizam i obrazovanje;
- (f) promicanjem pravne i upravne suradnje;
- (g) osiguravanjem učinkovitog upravljanja granicama, podupiranjem zakonite trgovine i prolaza, osiguravanja granica protiv krijumčarenja, trgovanja, organiziranog kriminala, zaraznih bolesti i nezakonite migracije, uključujući tranzitnu migraciju;
- (h) poticanjem prekograničnih kontakata na regionalnoj i lokalnoj razini jačanjem razmjena i produbljivanjem gospodarske, socijalne, kulturne i obrazovne suradnje između lokalnih zajednica;
- (i) promicanjem integracije prekograničnih tržišta rada, lokalnih inicijativa za zapošljavanje, ravnopravnosti spolova i jednakih mogućnosti, izobrazbe i socijalnog uključivanja;
- (j) promicanjem razmjene ljudskih potencijala i sredstava za istraživanje i tehnološki razvoj.

4. Komponenta Prekogranična suradnja može podržavati, ako je potrebno, i sudjelovanje regija koje zadovoljavaju uvjete u zemljama korisnicama u transnacionalnim i međuregionalnim programima u okviru cilja europske teritorijalne suradnje Strukturnih fondova i multilateralnih programa za obalna područja na temelju Uredbe (EZ) br. 1638/2006 Europskog parlamenta i Vijeća.¹ Pravila kojima se uređuje sudjelovanje zemalja korisnica u navedenim programima utvrđena su u mjerodavnim sporazumima o financiranju.

Članak 87.

Partnerstvo

Odredbe članka 11. stavaka 1. i 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006² primjenjuju se mutatis mutandis na države članice i zemlje korisnice u kontekstu prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1.

Članak 88.

Teritorijalna prihvatljivost

1. U smislu prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1. točke a), područja prihvatljiva za financiranje su sljedeća:

---

¹ SL L 310, 9.11. 2006. str. 1

² SL L 210, 31.7.2006., str.25

(a) regije III. razine (NUTS 3) ili, ako ne postoji NUTS podjela, ekvivalentna područja uz kopnene granice između Zajednice i zemalja korisnica;

(b) regije III. razine (NUTS 3) ili, ako ne postoji NUTS podjela, ekvivalentna područja uz pomorske granice između Zajednice i zemalja korisnica koja su odvojene, u pravilu, najviše 150 kilometara, uzimajući u obzir moguće prilagodbe koje su potrebne za osiguravanje usklađenosti i kontinuiteta suradnje.

Odmah nakon stupanja na snagu ove Uredbe, Komisija donosi popis prihvatljivih regija u Zajednici i zemljama korisnicama. Taj popis vrijedi od 1. siječnja 2007. do 31. prosinca 2013.

2. U smislu prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1. točke b), prihvatljiva područja za financiranje su sljedeća:

(a) regije III. razine (NUTS 3) ili, ako ne postoji NUTS podjela, ekvivalentna područja uz kopnene granice između Zajednice i zemalja korisnica;

(b) regije III. razine (NUTS 3) ili, ako ne postoji NUTS podjela, ekvivalentna područja uz pomorske granice između Zajednice i zemalja korisnica koja su razdvojena, u pravilu, najviše 150 kilometara, uzimajući u obzir moguće prilagodbe koje su potrebne za osiguravanje usklađenosti i kontinuiteta aktivnosti suradnje.

Popis prihvatljivih regija bit će uključen u mjerodavne prekogranične programe iz članka 94.

3. U smislu sudjelovanja u programima iz članka 86. stavka 4., prihvatljive regije zemalja korisnica utvrđuju se u mjerodavnom programskom dokumentu, po potrebi.

Članak 89.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci u okviru ove komponente prihvatljivi su ako su stvarno plaćeni između 1. siječnja 2007. i 31. prosinca treće godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja za operacije ili dijelove operacija koje se provode u okviru država članica i ako su nastali nakon potpisivanja sporazuma o financiranju operacija ili dijelova operacija koje se provode u zemljama korisnicama.

2. Uz pravila predviđena u članku 34. stavku 3., sljedeći izdaci nisu prihvatljivi:

(a) kamate na dugove;

(b) kupovina zemlje za iznos koji prelazi 10% prihvatljivih izdataka predmetne operacije,

3. Iznimno od članka 34. stavka 3., sljedeći izdaci smatraju se prihvatljivim:

(a) porezi na dodanu vrijednost, ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

(i) ako ne postoji nikakav povrat;

(ii) ako je utvrđeno da ih snosi krajnji korisnik;

(iii) ako su jasno utvrđeni u prijedlogu projekta.

(b) naknade za transnacionalne financijske transakcije;

(c) ako provedba operacije zahtjeva otvaranje posebnog računa ili više računa, naknade koje se plaćaju banci za otvaranje i vođenje računa;

(d) naknade za pravno savjetovanje, javnobilježničke naknade, troškovi tehničkih ili financijskih stručnjaka, i računovodstveni i revizijski troškovi ako su izravno povezani sa sufinanciranom operacijom i nužni za njezinu pripremu ili provedbu;

(e) troškovi jamstava koje pruža banka ili druge financijske institucije u mjeri u kojoj nacionalno zakonodavstvo ili zakonodavstvo Zajednice traži jamstva;

(f) administrativni troškovi ako su utemeljeni na stvarnim troškovima koji se pripisuju provedbi predmetne operacije.

Paušalni iznosi utemeljeni na prosječnim troškovima ne smiju prelaziti 25% onih izravnih troškova operacije koji mogu utjecati na razinu administrativnih troškova. Izračun se mora pravilno dokumentirati i preispitivati s vremena na vrijeme.

4. Osim tehničke pomoći za prekogranični program iz članka 94., sljedeći izdaci javnih tijela u pripremi ili provedbi operacije smatraju se prihvatljivim:

(a) troškovi stručnih usluga koje pruža neko javno tijelo osim krajnjeg korisnika u pripremi i provedbi operacije;

(b) troškovi pružanja usluga vezanih uz pripremu i provedbu operacije koje pruža javno tijelo koje je samo po sebi krajnji korisnik i koje provodi operacije za vlastitu korist bez pomoći vanjskih pružatelja usluga ako oni predstavljaju dodatni trošak i vezani su uz stvarno i izravno plaćene izdatke za sufinancirane operacije.

Predmetno javno tijelo izdaje račun za troškove iz točke a) ovog stavka krajnjem korisniku ili ih ovjerava na temelju dokumenata jednakovrijedne dokazne vrijednosti koji omogućavaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je to tijelo platilo za tu operaciju.

Troškovi iz točke b) ovog stavka moraju biti ovjereni dokumentima koji dopuštaju utvrđivanje stvarnih troškova koje je platilo predmetno javno tijelo za tu operaciju.

5. Ne dovodeći u pitanje odredbe stavaka 1. do 4., zemlje sudionice u prekograničnom programu mogu propisati dodatna pravila o prihvatljivosti izdataka.

Članak 90.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci iz članka 38. stavka 1. temelje se na javnim rashodima ili na ukupnim izdacima prema dogovoru između zemalja sudionica i kako je propisano u prekograničnom programu.
2. Doprinos Zajednice za prekogranične programe na razini prioriteta ne prelazi gornju granicu od 85% prihvatljivih izdataka.
3. Doprinos Zajednice za svaki prioritet nije manji od 20% prihvatljivih izdataka.
4. Stopa sufinanciranja pojedine operacije unutar predmetnog prioriteta ne smije prelaziti 85%.
5. Tijekom razdoblja prihvatljivosti iz stavka 1. članka 89., uz odredbe članka 34. stavka 4.:
  - (a) operacija može biti sufinancirana od strane Zajednice samo u okviru jednog prekograničnog programa u istom razdoblju;
  - (b) operacija ne prima pomoć u vrijednosti većoj od ukupnih javnih rashoda.
6. U odnosu na državne potpore poduzećima u smislu članka 87. Ugovora, javna pomoć dodijeljena u okviru prekograničnih programa poštuje gornje granice za državne potpore.

POGLAVLJE II

Programiranje

Odjeljak 1

Programi

Članak 91.

Priprema i odobravanje prekograničnih programa

1. Pomoć za prekograničnu suradnju iz članka 86. stavka 1. u načelu se dodjeljuje u okviru višegodišnjih programa za prekograničnu suradnju, u daljnjem tekstu: prekogranični programi.
2. Prekogranični programi pripremaju se za svaku granicu ili skupinu granica prema odgovarajućoj skupini regija III. razine (NUTS 3) ili, ako ne postoji NUTS podjela, ekvivalentnih područja.
3. Svaki prekogranični program zajednički pripremaju zemlje sudionice u suradnji s partnerima iz članka 11. Uredbe (EZ) br. 1083/2006.
4. Zemlje sudionice zajednički Komisiji dostavljaju prijedlog za prekogranični program koji sadrži sve elemente iz članka 94.
5. Komisija ocjenjuje predloženi prekogranični program kako bi utvrdila sadrži li sve elemente iz članka 94. i doprinosi li ciljevima i prioritetima mjerodavnih višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata iz članka 5.

Ako Komisija smatra da prekogranični program ne sadrži sve elemente iz članka 94. ili nije u skladu s ciljevima i prioritetima višegodišnjih indikativnih planskih dokumenata, može pozvati zemlje sudionice da dostave sve nužne dodatne informacije i, ako je potrebno, u skladu s tim izmijene predloženi program.

6. Komisija usvaja prekogranični program odlukom.

Članak 92.

Sporazumi o financiranju

1. Na temelju odluke predviđene u članku 91. stavku 6., za prekogranične programe koji se odnose na suradnju iz članka 86. stavka 1. točke a) sklapaju se višegodišnji sporazumi o financiranju između Komisije i svake od zemalja korisnica koje sudjeluju u programu.

Ako se prekogranični program provodi u okviru prijelaznih odredbi iz članka 99. sklapaju se godišnji sporazumi o financiranju između Komisije i svake od zemalja korisnica koje sudjeluju u programu. Svaki takav sporazum o financiranju obuhvaća doprinos Zajednice za zemlju korisnicu i predmetnu godinu, kako je navedeno u planu financiranja iz članka 99. stavka 2.

2. Za prekogranične programe koji se odnose na suradnju iz članka 86. stavka 1. točke b) sklapaju se godišnji sporazumi o financiranju između Komisije i svake od zemalja korisnica koje sudjeluju u programu na temelju odluke iz članka 91. stavka 6. Svaki takav sporazum o financiranju obuhvaća doprinos Zajednice za zemlju korisnicu i predmetnu godinu kako je navedeno u planu financiranja iz članka 94. stavka 2. drugog podstavka.

Članak 93.

Revizija prekograničnih programa

1. Na inicijativu zemalja sudionica ili Komisije u dogovoru sa zemljama sudionicama, prekogranični programi mogu se preispitati i, ako je nužno, ostatak programa može se revidirati u jednom ili više sljedećih slučajeva:

(a) radi ažuriranja plana financiranja u skladu s revizijom višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira iz članka 5. Uredbe o programu IPA;

(b) kao posljedica značajnih socijalno-ekonomskih promjena;

(c) kako bi se u većoj mjeri ili na drugačiji način uzele u obzir velike promjene u prioritetima Zajednice, nacionalnim ili regionalnim prioritetima;

(d) u svjetlu evaluacije iz članka 109. ili članka 141.;

(e) zbog problema u provedbi;

(f) nakon prestanka prijelaznih odredbi iz članka 100. ili bilo koje druge promjene provedbenih odredbi, uključujući prijelaz s centraliziranog na decentralizirano upravljanje u zemljama korisnicama.

2. Komisija odlukom donosi izmijenjen prekogranični program, a u skladu s tim donose se novi sporazum(i) o financiranju iz članka 92. Ako je mjerodavno, primjenjuju se odredbe članka 9. stavka 3. Uredbe o programu IPA.

Članak 94.

Sadržaj prekograničnih programa

1. Svaki prekogranični program sadrži sljedeće informacije:

(a) popis prihvatljivih područja obuhvaćenih programom u skladu s člankom 88., uključujući pridružena područja iz članka 97.;

(b) analizu stanja u prihvatljivim područjima suradnje u smislu snage i slabosti i srednjoročnih potreba i ciljeva koji proizlaze iz te analize;

(c) opis strategije suradnje i prioriteta i mjera odabranih za pomoć, uzimajući u obzir mjerodavni višegodišnji indikativni planski dokument ili višegodišnje indikativne planske dokumente zemlje ili zemalja korisnica i druge mjerodavne nacionalne i regionalne strateške dokumente, kao i rezultate *ex ante* evaluacije iz članka 109. ili članka 141.;

(d) informacije o prioritetima, povezanim mjerama i njihovim posebnim ciljevima. Ti ciljevi kvantitativno se određuju uz pomoć ograničenog niza pokazatelja za izlazne vrijednosti i rezultate, uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti. Pokazatelji omogućuju mjerenje napretka u odnosu na polaznu situaciju i djelotvornosti ciljeva za provedbu prioriteta;

(e) pravila o prihvatljivosti izdataka iz članka 89.;

(f) poseban prioritet koji se odnosi na tehničku pomoć, a koji pokriva aktivnosti pripreme, upravljanja, evaluacije, informiranja i nadziranja vezane uz provedbu programa zajedno s aktivnostima za jačanje administrativne sposobnosti za provedbu programa do najviše 10% doprinosa Zajednice dodijeljenog programu. U iznimnim slučajevima, prema dogovoru između Komisije i zemalja sudionica, ovom se prioritetu može dodijeliti iznos iznad 10% doprinosa Zajednice za taj program.

(g) informacije o komplementarnosti s mjerama koje se financiraju iz drugih komponenti programa IPA ili drugih instrumenata Zajednice, ako su mjerodavne;

(h) provedbene odredbe za prekogranični program, uključujući:

(i) određivanje struktura i tijela predviđenih u članku 102. i, ako je primjenjivo, članku 139. od strane zemalja sudionica;

(ii) opis sustava nadzora i evaluacije;

(iii) ako je primjenjivo, informacije o tijelu nadležnom za primanje uplata Komisije i tijelu ili tijelima nadležnim za plaćanja korisnicima;

(iv) ako je primjenjivo, definiciju postupaka za mobilizaciju i cirkulaciju financijskih tokova kako bi se osigurala njihova transparentnost;

(v) elemente usmjerene na osiguravanje promidžbe i informiranja o prekograničnom programu iz članka 62.;

(vi) ako je primjenjivo, opis postupaka za razmjenu elektronskih podataka dogovorenih između Komisije i zemalja sudionica.

2. Nadalje, prekogranični programi suradnje iz članka 86. stavka 1. točke a) sadrže jedinstveni plan financiranja utemeljen na višegodišnjem indikativnom financijskom okviru bez raščlambe prema zemljama sudionicama koji sadrži tablicu u kojoj je naveden iznos i stopa doprinosa Zajednice za svaku godinu obuhvaćenu višegodišnjim indikativnim financijskim okvirom i za svaki prioritet, kao i iznos koji financiraju nacionalni partneri.

Prekogranični programi suradnje iz članka 86. stavka 1. točke b) sadrže plan financiranja utemeljen na višegodišnjem indikativnom financijskom okviru koji sadrži tablicu za svaku zemlju sudionicu u kojoj je naveden iznos i stopa doprinosa Zajednice za svaku godinu obuhvaćenu višegodišnjim indikativnim financijskim okvirom i za svaki prioritet kao i iznos koji financiraju nacionalni partneri.

Odjeljak 2

Operacije

Članak 95.

Odabir operacija

1. Prekogranični programi financiraju zajedničke operacije koje su zajednički odabrale zemlje sudionice putem jedinstvenog poziva za podnošenje prijedloga projekata za cijelo prihvatljivo područje.

Zemlje sudionice mogu utvrditi i zajedničke operacije izvan poziva za podnošenje prijedloga projekata. U tom će slučaju zajednička operacija biti posebno navedena u prekograničnom programu ili, ako je u skladu s prioritetom ili mjerama prekograničnog programa, bit će utvrđena u bilo kojem trenutku nakon usvajanja programa u odluci koju donosi Zajednički nadzorni odbor iz članka 110. ili članka 142.

2. Operacije odabrane za prekogranične programe uključuju krajnje korisnike iz barem dvije zemlje sudionice koji će surađivati na barem jedan od sljedećih načina za svaku operaciju: zajednički razvoj, zajednička provedba, zajedničko osoblje i zajedničko financiranje.

3. U odnosu na prekogranične programe vezane uz suradnju iz članka 86. stavka 1. točke a), odabrane operacije uključuju korisnike za barem jednu od sudjelujućih država članica i barem jednu od sudjelujućih zemalja korisnica.

4. Odabrane operacije koje ispunjavaju gore navedene uvjete mogu se provoditi u jednoj zemlji ako od njih postoji jasna prekogranična korist.

5. Svaki program utvrđuje pravila prihvatljivosti za odabir operacija koja sprječavaju udvostručavanje napora između različitih prekograničnih programa u okviru IPA-e ili drugih instrumenata Zajednice.

Članak 96.

Odgovornosti glavnog korisnika i drugih korisnika

1. U slučaju prekograničnih programa koji se odnose na suradnju iz članka 86. stavka 1. točke a), krajnji korisnici operacije između sebe imenuju glavnog korisnika prije podnošenja prijedloga za operaciju. Glavni korisnik preuzima sljedeće odgovornosti:

(a) propisuje način odnošenja prema krajnjim korisnicima koji sudjeluju u operaciji u obliku sporazuma koji sadrži, između ostalog, odredbe kojima se jamči valjano financijsko upravljanje sredstvima dodijeljenim operaciji, uključujući postupke za povrat nepropisno plaćenih sredstava.

(b) odgovoran je za osiguravanje provedbe cijele operacije;

(c) odgovoran je za prijenos doprinosa Zajednice krajnjim korisnicima koji sudjeluju u operaciji;

(d) osigurava da su izdaci koje prikazuju krajnji korisnici koji sudjeluju u operaciji plaćeni u svrhu provedbe operacije i da odgovaraju aktivnostima ugovorenim između krajnjih korisnika koji sudjeluju u operaciji;

(e) provjerava da su izdatke koje prikazuju krajnji korisnici koji sudjeluju u operaciji potvrdili kontrolori iz članka 108.

2. Za prekogranične programe koji se odnose na uz suradnju iz članka 86. stavka 1. točke a) i koji se provode u okviru prijelaznih odredbi iz članka 99:

(a) krajnji korisnici operacije u sudjelujućoj državni članici između sebe imenuju glavnog korisnika prije podnošenja prijedloga operacije. Glavni korisnik preuzima odgovornosti iz točaka a) do e) stavka 1. za dio operacija koje se odvijaju u državama članicama;

(b) krajnji korisnici operacije u svakoj sudjelujućoj zemlji korisnici između sebe imenuju glavnog korisnika prije podnošenja prijedloga operacije. Glavni korisnik preuzima odgovornosti iz točaka a) do d) stavka 1. za dio operacija koje se odvijaju u predmetnoj zemlji.

Glavni korisnici sudjelujućih država članica i zemalja korisnica osiguravaju strogu koordinaciju provedbe operacija.

3. Za prekogranične programe koji se odnose na suradnju iz članka 86. stavka 1. točke a) krajnji korisnici operacije u svakoj sudjelujućoj zemlji korisnici između sebe imenuju glavnog

korisnika prije podnošenja prijedloga operacije. Glavni korisnik preuzima odgovornosti iz točaka a) do d) stavka 1. za dio operacija koje se odvijaju u predmetnoj zemlji.

Glavni korisnici sudjelujućih zemalja korisnica osiguravaju strogu koordinaciju provedbe operacije.

4. Svaki krajnji korisnik koji sudjeluje u operaciji odgovoran je za nepravilnosti u izdacima koje je prijavio.

Članak 97.

Posebni uvjeti kojima se uređuje područje operacija

1. U propisno opravdanim slučajevima, sredstva Zajednice mogu se koristiti za financiranje izdataka nastalih tijekom provedbe operacija ili dijelova operacija do granice od 20% iznosa doprinosa Zajednice za prekogranični program u regijama 3. razine NUTS-a ili, ako ne postoji NUTS podjela, u istovjetnim područjima koja su susjedna prihvatljivim područjima za taj program (tzv. pridružena područja). U iznimnim slučajevima u skladu s dogovorom između Komisije i zemalja sudionica, ta se fleksibilnost može proširiti na regije 2. razine NUTS-a ili, ako ne postoji NUTS podjela, na istovjetna područja u kojima se nalaze prihvatljiva područja.

Na razini projekta, u iznimnim slučajevima, mogu biti prihvatljivi izdaci nastali od strane partnera smještenih izvan područja programa kako je definirano u prvom podstavku ako projekt svoje ciljeve može ostvariti samo uz sudjelovanje tog partnera.

2. Zemlje sudionice svakog programa osiguravaju pravovaljanost i ispravnost tih izdataka.

Odabir operacija izvan prihvatljivog područja iz stavka 1. potvrđuju:

(a) upravljačko tijelo iz članka 102. za programe ili dio programa koji se provode podijeljenim upravljanjem s državama članicama;

(b) Operativne strukture iz članka 28. za programe ili dijelove programa koji se provode u zemljama korisnicama na temelju decentraliziranog upravljanja;

(c) Komisija za programe ili dijelove programa koji se provode u zemljama korisnicama na temelju centraliziranog upravljanja.

POGLAVLJE III

Provedba

Odjeljak 1

Opće odredbe

Članak 98.

Modaliteti provedbe

1. U slučaju prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1. točke a) programe u načelu provode tijela iz članka 102. koja su nadležna za provedbu prekograničnog programa u sudjelujućim državama članicama i zemljama korisnicama na temelju podijeljenog upravljanja s državama članicama.

Zbog toga države članice i zemlje korisnice koje sudjeluju u prekograničnom programu moraju biti sposobne provoditi cijeli program na cijelom prihvatljivom području u skladu s odredbama iz Odjeljka 2 ovog Poglavlja.

Prije donošenja prekograničnog programa u skladu s člankom 91. stavkom 6., Komisija može od zemalja sudionica tražiti sve informacije koje smatra nužnim za potvrdu sposobnosti tijela iz članka 102. da ispune obveze iz Odjeljka 2. ovog Poglavlja.

Ako države članice i zemlje korisnice koje sudjeluju u prekograničnom programu još nisu spremne provoditi cijeli program u skladu s tim modalitetima, primjenjuju se prijelazne odredbe propisane u članku 99.

2. U slučaju prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1. točke b) programi se provode na temelju centraliziranog ili decentraliziranog upravljanja u skladu s člankom 53. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 s tim da Komisija ili Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje i Operativne strukture snose odgovornost za provedbu programa u pojedinoj zemlji sudionici.

U tom kontekstu, prekogranični programi provode se u skladu s odredbama iz Odjeljka 3 ovog Poglavlja.

Za prekograničnu suradnju iz članka 86. stavka 1. točke b), cilj svih zemalja korisnica bit će decentralizirano upravljanje.

Članak 99.

Prijelazne odredbe

1. U slučaju prekogranične suradnje iz članka 86. stavka 1. točke a), kada zemlje sudionice još nisu spremne provoditi cjelokupni prekogranični program na temelju podijeljenog upravljanja s državama članicama u skladu s odredbama iz Odjeljka 2 ovog Poglavlja, program se provodi u skladu s prijelaznim odredbama propisanim u ovom članku.

2. Plan financiranja uključen u prekograničnih program iz prvog podstavka članka 94. stavka 2. sadrži:

(a) tablicu koja obuhvaća sve sudjelujuće države članice; i

(b) tablicu za svaku od sudjelujućih zemalja korisnica.

3. Dio prekograničnog programa koji se odnosi na sudjelujuće države članice provodi se u skladu s odredbama iz Odjeljka 2 ovog Poglavlja.

Dio prekograničnog programa koji se odnosi na sudjelujuće zemlje korisnice provodi se u skladu s odredbama iz Odjeljka 3 ovog Poglavlja uz iznimku članka 142. Primjenjuju se odredbe vezane uz Zajednički nadzorni odbor iz članka 110.

4. Provedbene odredbe sadržane u prekograničnom programu kako je navedeno u članku 94. stavku 1. točki h) razlikuju između modaliteta koji se primjenjuju na sudjelujuće države članice i onih koji se primjenjuju na sudjelujuće zemlje korisnice.

5. Nakon odabira zajedničkih operacija u skladu s odredbama članka 95., upravljačko tijelo dodjeljuje bespovratna sredstva glavnom korisniku sudjelujućih država članica.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, Operativne strukture u sudjelujućim zemljama korisnicama dodjeljuju bespovratna sredstva glavnim korisnicima u njihovim zemljama.

U slučaju centraliziranog upravljanja, Komisija dodjeljuje bespovratna sredstva glavnom korisniku u svakoj sudjelujućoj zemlji korisnici.

Članak 100.

Prestanak prijelaznih odredbi

1. Kada su zemlje sudionice spremne prijeći na provedbu putem podijeljenog upravljanja u skladu sa stavkom 1. članka 98., one dostavljaju Komisiji izmijenjen prekogranični program koji uključuje jedinstven plan financiranja na temelju višegodišnjeg indikativnog financijskog okvira za sljedeće tri godine zajedno s izmijenjenim opisom sustava upravljanja i kontrole popraćen izmijenjenim izvješćem i mišljenjem u skladu s člankom 117.

Komisija preispituje prekogranični program i ocjenjuje dokumente predane u skladu s člankom 117. Odlučuje hoće li donijeti novu odluku o izmjeni i dopuni programa kako bi se on mogao provoditi u skladu s odredbama iz članka 98. stavka 1.

2. Proračunska izdvajanja za dio programa koji se odnosi na sudjelujuće zemlje korisnice koja su preuzeta tijekom prijelaznih odredbi provodit će se i dalje u skladu s odredbama iz članka 99.

Odjeljak 2

Prekogranični programi između zemalja korisnica i država članica

Pododjeljak 2

Sustavi upravljanja i kontrole

Članak 101.

Opća načela

Sustavi upravljanja i kontrole za prekogranične programe koje uspostavljaju zemlje sudionice trebaju osigurati:

- (a) definiranje dužnosti predmetnih tijela vezano uz upravljanje i kontrolu i raspodjelu dužnosti unutar svakog tijela;
- (b) poštivanje načela raspodjele dužnosti između i unutar takvih tijela;
- (c) postupke za osiguravanje točnosti i pravilnosti izdataka prijavljenih u okviru prekograničnog programa;
- (d) pouzdane sustave računovodstvenog, nadzornog i financijskog izvješćivanja u elektronskom obliku;
- (e) sustav izvješćivanja i nadzora kada odgovorno tijelo nekom drugom tijelu povjeri izvršavanje zadataka;
- (f) postupke revizije funkcioniranja sustava;
- (g) sustave i postupke za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga;
- (h) postupke prijavljivanja i nadzora nepravilnosti i postupke za povrat nepropisno plaćenih sredstava.

Članak 102.

Imenovanje tijela

1. Zemlje koje sudjeluju u prekograničnom programu imenuju jedinstveno upravljačko tijelo, jedinstveno tijelo za ovjeravanje i jedinstveno Revizijsko tijelo. Sva tijela smještena su u jednoj od država članica koje sudjeluju u prekograničnom programu. Tijelo za ovjeravanje prima uplate od Komisije i, u pravilu, vrši plaćanja glavnom korisniku u skladu s odredbama iz članka 104.

Upravljačko tijelo, nakon savjetovanja sa zemljama koje sudjeluju u programu, osniva zajedničko tehničko tajništvo. Zajedničko tehničko tajništvo pomaže upravljačkom tijelu i

Zajedničkom nadzornom odboru iz članka 110. i, ako je potrebno, Revizijskom tijelu i tijelu za ovjeravanje, u obavljaju njihovih zadataka.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati ogranke u drugim zemljama sudionicama.

2. Revizijskom tijelu za prekogranični program pomaže skupina revizora koja se sastoji od predstavnika svake od zemalja koje sudjeluju u prekograničnom programu i koja obavlja poslove iz članka 105. Skupina revizora osniva se najkasnije u roku od tri mjeseca od odluke o odobrenju prekograničnog programa. Ona sama priprema svoj poslovnik. Njome predsjedava Revizijsko tijelo za prekogranični program.

Zemlje sudionice mogu jednoglasno odlučiti da je Revizijsko tijelo ovlašteno izravno obavljati zadatke predviđene u članku 105. na cijelom teritoriju koji pokriva program bez potrebe za osnivanjem skupine revizora iz prvog podstavka.

Revizori su neovisni o sustavu kontrole iz članka 108.

3. Svaka zemlja koja sudjeluje u prekograničnom programu imenuje predstavnike u Zajednički nadzorni odbor iz članka 110.

4. Ako jedan ili više zadataka upravljačkog tijela ili tijela za ovjeravanje obavlja posredničko tijelo, potrebno je u pismenom obliku zabilježiti mjerodavne načine obavljanja zadataka.

Odredbe ove Uredbe koje se odnose na upravljačko tijelo, Revizijsko tijelo ili tijelo za ovjeravanje primjenjuju se na posredničko tijelo.

Članak 103.

Dužnosti upravljačkog tijela

1. Upravljačko tijelo nadležno je za upravljanje i provedbu prekograničnog programa u skladu s načelom valjanog financijskog upravljanja, a posebno:

(a) osigurati da se operacije koje će se financirati biraju u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na prekogranični program i da su u skladu s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima za cijelo razdoblje njihove provedbe;

(b) osigurati da postoji sustav bilježenja i spremanja računovodstvenih podataka o svakoj operaciji u okviru prekograničnog programa u elektronskom obliku i da se prikupljaju podaci o provedbi nužni za financijsko upravljanje, nadzor, provjere, revizije i evaluaciju.

(c) provjeravati pravilnost izdataka. S tim ciljem provjerava da je kontrolor iz članka 108. potvrdio sve izdatke svakog krajnjeg korisnika koji sudjeluje u operaciji;

(d) osigurati da se operacije provode u skladu s odredbama o javnim nabavama iz članka 121.;

(e) osigurati da krajnji korisnici i druga tijela uključena u provedbu operacija zadrže ili sustav odvojenog računovodstva ili odgovarajući računovodstveni kodeks za sve transakcije koje su vezane uz operaciju, ne dovodeći u pitanje nacionalna računovodstvena pravila;

- (f) osigurati da se evaluacije prekograničnih programa provode u skladu s člankom 109.;
  - (g) uspostaviti postupke osiguravanja da se čuvaju svih dokumenti vezani uz izdatke i reviziju koji su nužni za osiguravanje odgovarajućeg revizijskog traga u skladu sa zahtjevima iz članka 134.,
  - (h) osigurati da tijelo za ovjeravanje dobije sve nužne informacije o postupcima i provjerama koje su provedene u odnosu na izdatke u svrhu njihovog ovjeravanja;
  - (i) usmjeravati rad Zajedničkog nadzornog odbora i pružati mu dokumente nužne za omogućavanje nadzora kvalitete provedbe prekograničnog programa u svjetlu njegovih posebnih ciljeva;
  - (j) izraditi i, nakon odobrenja od strane Zajedničkog nadzornog odbora, dostaviti Komisiji godišnja i završna izvješća o provedbi iz članka 112.;
  - (k) osigurati poštivanje zahtjeva za informiranjem i promidžbom iz članka 62.
2. Upravljačko tijelo propisuje provedbene odredbe za svaku operaciju, ako je potrebno u dogovoru s glavnim korisnikom.

Članak 104.

Dužnosti tijela za ovjeravanje

Tijelo za ovjeravanje prekograničnog programa nadležno je posebno za:

- (a) izradu i dostavu Komisiji ovjerenih izvješća o izdacima i zahtjeva za plaćanjem;
- (b) ovjeravanje da:
  - (i) je izvješće o izdacima točno i da je rezultat pouzdanih računovodstvenih sustava te da se temelji na provjerljivoj pratećoj dokumentaciji;
  - (ii) su prijavljeni izdaci u skladu s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i da su nastali u odnosu na operacije koje su odabrane za financiranje u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na program i koji su u skladu s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;
- (c) osiguravanje u svrhu ovjere i zaprimanja odgovarajuće informacije od upravljačkog tijela o postupcima i provjerama obavljenim u odnosu na izdatke uključene u izvješća o izdacima;
- (d) uzimanje u obzir rezultata svih revizija provedenih u svrhu ovjeravanja od strane ili pod nadležnošću Revizijskog tijela;
- (e) čuvanje u elektronskom obliku računovodstvenih podataka o izdacima prijavljenim Komisiji. Upravljačka tijela i revizijska tijela imaju pristup tim informacijama. Na pismeni zahtjev Komisije, tijelo za ovjeravanje dostavlja Komisiji te informacije u roku od deset radnih dana od primitka zahtjeva ili u bilo kojem drugom dogovorenom roku u svrhu provjere dokumenata i terenske provjere;

(f) voditi evidenciju o svim iznosima koji se mogu vratiti ili iznosima povučenim nakon prekida svih ili dijela doprinosa za operaciju. Vraćeni iznosi uplaćuju se natrag u opći proračun Europske unije prije zatvaranja prekograničnog programa tako da ih se oduzme iz sljedećeg izvješća o izdacima;

(g) dostavljanje Komisiji, do 28. veljače svake godine, izvješća u kojem se za svaki prioritet prekograničnog programa navodi sljedeće:

(i) iznosi povučeni iz izvješća o izdacima koji su predani tijekom prethodne godine nakon prekida svih ili dijela javnih doprinosa za operaciju;

(ii) vraćeni iznosi koji su oduzeti iz tih izvješća o izdacima;

(iii) izvješće o iznosima koji će biti vraćeni s 31. prosincem prethodne godine, a koji su klasificirani prema godini u kojoj su izdani nalozi za povrat sredstava.

Članak 105.

Dužnosti Revizijskog tijela

1. Revizijsko tijelo prekograničnog programa funkcionalno je neovisno o upravljačkom tijelu i tijelu za ovjeravanje i nadležno je posebno:

(a) osigurati provedbu revizije radi provjere djelotvornosti rada sustava upravljanja i kontrole u prekograničnom programu;

(b) osigurati provedbu revizije nad operacijama na temelju odgovarajućeg uzorka za provjeru prijavljenih troškova;

(c) do 31. prosinca svake godine od godine nakon donošenja prekograničnog programa do četvrte godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja:

(i) dostaviti Komisiji godišnje izvješće o kontroli u kojem se navode nalazi revizije koja je provedena u prethodnom dvanaestomjesečnom razdoblju koje završava 30. lipnja predmetne godine i izvijestiti o nedostacima u sustavima upravljanja i kontrole programa. Prvo izvješće koje se dostavlja do 31. prosinca godine koja slijedi nakon donošenja programa obuhvaća razdoblje od 1. siječnja godine donošenja do 30. lipnja godine nakon donošenja programa. Informacije o revizijama provedenim nakon 1. srpnja četvrte godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja uključuju se u završno izvješće o kontroli uz izjavu o zatvaranju iz točke d) ovog stavka. To se izvješće temelji na reviziji sustava i reviziji operacija koje se obavljaju na temelju točaka a) i b) ovog stavka;

(ii) dati mišljenje, na temelju kontrola i revizija koje su provedene u njegovoj nadležnosti, o tome je li sustav upravljanja i kontrole djelotvoran kako bi osiguralo razumna jamstva da su izvješća o izdacima predstavljena Komisiji točna i kao posljedica toga razumno jamstvo da su financijske transakcije pravovaljane i ispravne.

Kada se zajednički sustav primjenjuje na nekoliko prekograničnih programa IPA, informacije iz točke i) mogu se objediniti u jedno izvješće, a mišljenje i izjava doneseni na temelju točke ii) mogu obuhvaćati sve predmetne prekogranične programe;

(d) dostaviti Komisiji završnu izjavu kojom se procjenjuje vrijednost zahtjeva za vršenjem konačne isplate i pravovaljanost i ispravnost financijskih transakcija obuhvaćenih u završnom izvješću o izdacima popraćenu završnim kontrolnim izvješćem najkasnije do 31. prosinca pete godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja. Završna izjava temelji se na reviziji koju obavlja Revizijsko tijelo ili je obavljena pod njegovom nadležnošću.

2. Revizijsko tijelo osigurava da revizija vodi računa o međunarodno prihvaćenim računovodstvenim standardima.

3. Ako revizije i kontrole iz stavka 1. točaka a) i b) obavlja tijelo koje nije Revizijsko tijelo, Revizijsko tijelo osigurava da takva tijela uživaju nužnu funkcionalnu neovisnost.

4. Ako otkriveni nedostaci u sustavima upravljanja i kontrole ili uočena razina nepravilnosti izdataka ne dopuštaju davanje pozitivnog mišljenja za godišnje mišljenje iz stavka 1. točke c) ili u završnoj izjavi iz stavka 1. točke d), Revizijsko tijelo iznosi razloge i procjenjuje opseg problema i njegov financijski učinak.

Članak 106.

Revizijski trag

U smislu revizija iz članka 105. stavka 1. točke b), revizijski trag smatra se odgovarajućim ako, u odnosu na predmetni prekogranični program, zadovoljava sljedeće kriterije:

(i) dopušta usklađivanje ukupnih iznosa potvrđenih Komisiji s iscrpnim računovodstvenim podacima i pratećom dokumentacijom koju čuva tijelo za ovjeravanje, upravljačko tijelo, posrednička tijela i glavni korisnici vezano uz operacije koje se sufinanciraju u okviru prekograničnog programa;

(b) dopušta provjeru plaćanja javnih doprinosa glavnom korisniku i svakom krajnjem korisniku;

(c) dopušta provjeru primjene kriterija za odabir koje je Zajednički nadzorni odbor utvrdio za prekogranični program;

(d) sadrži, u odnosu na svaku operaciju, tehničke specifikacije i plan financiranja, dokumente vezane uz odobrenje bespovratnih sredstava, dokumente vezane uz postupak javnih nabava, izvješća o napretku i izvješća o provedenim provjerama i reviziji.

Članak 107.

Revizije operacija

1. Revizije iz članka 105. stavka 1. točke b) provode se svakih dvanaest mjeseci od 1. lipnja godine nakon donošenja prekograničnog programa na uzorku operacija koji se bira metodom koju utvrđuje ili odobrava Revizijsko tijelo u dogovoru s Komisijom.

Revizije se provode na licu mjesta na temelju dokumentacije i evidencije koju čuva krajnji korisnik.

Zemlje sudionice osiguravaju odgovarajući raspored tih revizija tijekom razdoblja provedbe.

2. Revizijom se provjerava ispunjavanje sljedećih uvjeta:

(a) operacija zadovoljava kriterije odabira za prekogranični program i provodi se u skladu s odlukom o odobrenju i ispunjava sve primjenjive uvjete vezano uz njezinu funkcionalnost i uporabu ili ciljeve koje treba ostvariti;

(b) prijavljeni izdaci odgovaraju računovodstvenim podacima i pratećoj dokumentaciji koju čuva krajnji korisnik;

(c) izdaci koje prijavljuje krajnji korisnik u skladu su s pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

(d) javni doprinos je plaćen krajnjem korisniku u skladu s člankom 40. stavkom 9.

3. Ako se čini da su uočeni problemi sustavne prirode i stoga predstavljaju rizik za druge operacije u okviru prekograničnog programa, Revizijsko tijelo osigurava provedbu daljnjih provjera, uključujući dodatne revizije ako je nužno, u svrhu utvrđivanja opsega takvih problema. Mjerodavna tijela poduzimaju nužne preventivne i korektivne radnje.

4. Nad najmanje 5% ukupnih izdataka koje su prijavili glavni korisnici i potvrdili Komisiji u završnom izvješću o izdacima vrši se revizija u skladu sa stavkom 2. prije zatvaranja prekograničnog programa.

Članak 108.

Sustav kontrole

1. Kako bi potvrdila izdatke, svaka zemlja sudionica uspostavlja sustav kontrole koji omogućava provjeru dostave sufinanciranih proizvoda i usluga, ispravnost prijavljenih izdataka za operacije ili dijelove operacija provedene na njihovom teritoriju, i usklađenost tih izdataka i povezanih operacija ili dijelova operacija s pravilima Zajednice, ako su mjerodavna, i njenim nacionalnim pravilima.

U tu svrhu svaka zemlja sudionica imenuje kontrolore koji su odgovorni za provjeru pravovaljanosti i ispravnosti izdataka koje prijavljuje svaki krajnji korisnik koji sudjeluje u operaciji. Zemlje sudionice mogu odlučiti imenovati jednog kontrolora za cijelo područje programa.

Kada se provjera dostave sufinanciranih proizvoda i usluga može provoditi samo u odnosu na cijelu operaciju, takvu provjeru obavlja kontrolor iz zemlje sudionice u kojoj se nalazi glavni korisnik ili upravljačko tijelo.

2. Svaka zemlja sudionica osigurava da kontrolori mogu potvrditi izdatke u roku od tri mjeseca od dana kada ih je glavni korisnik dostavio kontrolorima.

Pododjeljak 2

Evaluacija i nadzor

Članak 109.

Evaluacija

1. Cilj je evaluacije unaprijediti kvalitetu, djelotvornost i usklađenost pomoći iz sredstava Zajednice i strategiju i provedbu prekograničnih programa uzimajući u obzir cilj održivog razvoja i mjerodavno zakonodavstvo Zajednice koje se odnosi na ekološki učinak i stratešku ekološku procjenu.

2. Zemlje sudionice zajednički provode *ex ante* evaluaciju svakog prekograničnog programa.

Cilj je *ex ante* evaluacija optimizirati dodjelu proračunskih sredstava u okviru prekograničnih programa i unaprijediti kvalitetu programiranja. One utvrđuju i ocjenjuju razlike, jazove i mogućnosti razvoja, ciljeve koje treba ostvariti, očekivane rezultate, kvantificirane ciljeve, usklađenost s mjerodavnim višegodišnjim indikativnim planskim dokumentima, dodanu vrijednost Zajednice, znanje stečeno iz prethodnih postupaka programiranja i kvalitetu postupaka provedbe, nadzora, evaluacije i financijskog upravljanja.

Ex ante evaluacija prilaže se uz prekogranični program.

3. Tijekom razdoblja programiranja, zemlje sudionice provode evaluacije vezane uz nadzor prekograničnog programa, posebno ako taj nadzor ukazuje na značajna odstupanja od izvorno utvrđenih ciljeva ili ako je predložena revizija prekograničnog programa. Rezultati se šalju Zajedničkom nadzornom odboru za prekogranični program i Komisiji.

Ako rezultati ukazuju da je potrebna revizija ostatka programa kako je navedeno u članku 93., o tome se raspravlja s Odborom za program IPA prilikom dostave revidiranog prekograničnog programa.

4. Evaluacije obavljaju stručnjaci ili tijela, unutarnji ili vanjski, koji su funkcionalno neovisni od tijela za ovjeravanje ili revizijskih tijela iz članka 102. Rezultati se objavljuju u skladu s primjenjivim pravilima o pristupu dokumentima.

5. Evaluacija se financira iz proračuna za tehničku pomoć iz članka 94. stavka 1. točke f).

Članak 110.

Zajednički nadzorni odbor

1. Zemlje sudionice osnivaju Zajednički nadzorni odbor za svaki prekogranični program u roku od tri mjeseca od datuma kada su zemlje sudionice obaviještene o odluci kojom se odobrava prekogranični program.

Zajednički nadzorni odbori sastaju se barem dva puta godišnje na inicijativu zemalja sudionica ili Komisije.

U slučaju prekograničnog programa koji se provodi u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., u zemljama korisnicama u kojima se pomoć provodi na decentraliziranoj osnovi, Zajednički nadzorni odbor ima ulogu Sektorskog nadzornog odbora iz članka 59.

2. Svaki Zajednički nadzorni odbor priprema svoj poslovnik u okviru institucionalnog, pravnog i financijskog okvira zemalja sudionica i u skladu s mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji propisuje Komisija, kako bi svoju misiju obavljao u skladu s ovom Uredbom. On poslovnik donosi u dogovoru s upravljačkim tijelom i, u slučaju programa koji se provodi u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., u dogovoru s Nacionalnim koordinatorom(ima) programa IPA sudjelujuće zemlje korisnice ili zemalja korisnica.

3. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja sudionica ili upravljačkog tijela.

Prilikom donošenja odluke o svom sastavu u skladu s člankom 102. stavkom 3., zemlje sudionice u dovoljnoj mjeri uzimaju u obzir odredbe članka 87.

4. Komisija sudjeluje u radu Zajedničkog nadzornog odbora gdje ima savjetodavnu ulogu. Predstavnik Europske investicijske banke i Europskog investicijskog fonda može sudjelovati u radu Odbora i imati savjetodavnu ulogu za one prekogranične programe za koje Europska investicijska banka ili Europski investicijski fond daju svoj doprinos.

5. Zajednički nadzorni odbor provjerava djelotvornost i kvalitetu provedbe prekograničnog programa u skladu sa sljedećim odredbama:

(a) razmatra i odobrava kriterije za odabir operacija koje će se financirati iz prekograničnog programa i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja;

(b) povremeno preispituje ostvareni napredak u smislu ostvarivanja posebnih ciljeva prekograničnog programa na temelju dokumenata koje dostavlja upravljačko tijelo i, u slučaju programa koji se provode u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., Operativne strukture u sudjelujućim zemljama korisnicama;

(c) ispituje rezultate provedbe, posebno ostvarivanje ciljeva utvrđenih za svaki prioritet i evaluacije iz članka 57. stavka 4. i članka 109.;

(d) razmatra i odobrava godišnja i završna izvješća o provedbi iz članka 112. i, u slučaju programa koji se provodi u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., ispituje izvješća iz članka 144.;

(e) dobiva informacije o godišnjem izvješću o kontroli iz članka 105. stavka 1. točke c) i, ako je primjenjivo u slučaju programa koji se provodi u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., o godišnjem izvješću ili izvješćima o reviziji iz prve alineje članka 29. stavka 2. točke b) i svim mjerodavnim komentarima Komisije nakon što je pregledala ta izvješća;

(f) nadležan je za odabir operacija, ali može prenijeti tu odgovornost na Upravljački odbor koji je u njegovoj nadležnosti;

(g) može predlagati reviziju ili ispitivanje prekograničnog programa koje će vjerojatno omogućiti ostvarivanje ciljeva iz članka 86. stavaka 2. ili unaprijediti upravljanje programom, uključujući financijsko upravljanje;

(h) razmatra i odobrava sve prijedloge za izmjenama i dopunama sadržaja prekograničnog programa.

Članak 111.

Organizacija nadzora

1. Upravljačko tijelo i Zajednički nadzorni odbor osiguravaju kvalitetu provedbe prekograničnog programa.
2. Upravljačko tijelo i Zajednički nadzorni odbor obavljaju nadzor na temelju financijskih pokazatelja i pokazatelja iz članka 94. stavka 1. točke d).
3. Razmjena podataka između Komisije i tijela iz članka 102. u svrhu nadzora obavlja se elektronskim putem.

Članak 112.

Godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi

1. Najkasnije do 30. lipnja svake godine, upravljačko tijelo dostavlja Komisiji godišnje izvješće o provedbi prekograničnog programa koje je odobrio Zajednički nadzorni odbor. Prvo godišnje izvješće predaje se tijekom druge godine nakon donošenja programa.

Upravljačko tijelo dostavlja završno izvješće o provedbi prekograničnog programa najkasnije do 31. prosinca četvrte godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja.

2. Izvješća iz stavka 1. uključuju sljedeće informacije:

(a) napredak ostvaren u provedbi prekograničnog programa i prioriteta u odnosu na njihove posebne, provjerljive ciljeve uz kvantifikaciju, gdje god i kada god oni dopuštaju kvantifikaciju, uz pomoć pokazatelja iz članka 94. stavka 1. točke d) na razini prioriteta;

(b) financijska provedba prekograničnog programa s iscrpnim podacima za svaki prioritet o:

(i) izdacima koje plaća korisnik uključenim u zahtjeve za plaćanjem koji se šalju upravljačkom tijelu i odgovarajućem javnom doprinosu;

(ii) ukupnim uplatama primljenim od Komisije i kvantifikaciji financijskih pokazatelja iz članka 111. stavka 2.; i

(iii) izdacima plaćenim od strane tijela nadležnog za uplate korisnicima;

(c) koracima koje poduzima upravljačko tijelo ili Zajednički nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

- (i) mjerama nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;
- (ii) sažetku svih značajnih problema s kojima su se susreli u provedbi prekograničnog programa i svim poduzetim mjerama, uključujući odgovor na komentare na temelju članka 113., ako je potrebno;
- (iii) načinu korištenja tehničke pomoći;
- (d) mjerama poduzetim s ciljem pružanja informacija i osiguravanja promidžbe prekograničnog programa;
- (e) informacijama o važnim problemima vezanim uz poštivanje pravila Zajednice koji su uočeni tijekom provedbe prekograničnog programa i mjerama koje su poduzete s ciljem njihovog rješavanja;
- (f) načinu korištenja pomoći koja je, nakon financijskih ispravaka iz članka 138., postala dostupna upravljačkom tijelu ili drugom javnom tijelu tijekom razdoblja provedbe prekograničnog programa;
- (g) u slučaju programa koji se provode na temelju prijelaznih odredbi iz članka 99., napretku prema provedbi podijeljenim upravljanjem na cijelom području provedbe prekograničnog programa.

Ako je potrebno, informacije iz točaka a) do g) ovog stavka mogu se dostaviti i u sažetom obliku.

Informacije iz točaka c) do f) ne moraju biti uključene ako od prethodnog izvješća nije bilo značajnih preinaka.

3. U roku od tri mjeseca od dana primitka Komisija izvješćuje zemlje sudionice o svom mišljenju o sadržaju godišnjeg izvješća o provedbi koje je dostavilo upravljačko tijelo. Kada se radi o završnom izvješću o prekograničnom programu, vremenski rok je najviše pet mjeseci od dana primitka izvješća. Ako Komisija ne odgovori u propisanom roku, izvješće se smatra prihvaćenim.

Članak 113.

Godišnji pregledi programa

1. Svake godine, nakon dostave godišnjeg izvješća o provedbi iz članka 112., Komisija i upravljačko tijelo ocjenjuju napredak ostvaren u provedbi prekograničnog programa, glavne ostvarene rezultate tijekom prethodne godine, financijsku provedbu i druge čimbenike s ciljem unaprjeđenja provedbe.

Mogu se ispitivati i svi vidovi rada sustava upravljanja i kontrole o kojima se govori u prethodnom godišnjem izvješću o kontroli iz članka 105. stavka 1. točke c), alineje i).

2. Nakon ispitivanja iz stavka 1., Komisija može zemljama sudionicama i upravljačkom tijelu dati svoje komentare o kojima oni izvješćuju Zajednički nadzorni odbor. Zemlje sudionice izvješćuju Komisiju o poduzetim radnjama kao reakcija na te komentare.

Pododjeljak 3

Odgovornost zemalja sudionica i Komisije

Članak 114.

Upravljanje i kontrola

1. Zemlje sudionice odgovorne su za upravljanje i kontrolu prekograničnih programa, posebno putem sljedećih mjera:

(a) osiguravanjem uspostave sustava upravljanja i kontrole u skladu s člancima 101. i 105. i njihovog djelotvornog rada;

(b) sprječavanjem, otkrivanjem i ispravljanjem nepravilnosti i povratom nepropisno plaćenih sredstava zajedno s kamatama za zakašnjela plaćanja tamo gdje je potrebno. One o tome izvješćuju Komisiju te Komisiju stalno informiraju o napretku u upravnim i sudskim postupcima.

2. Ne dovodeći u pitanje odgovornost zemalja korisnica za otkrivanje i ispravljanje nepravilnosti i za povrat nepropisno plaćenih sredstava, tijelo za ovjeravanje osigurava povrat od glavnog korisnika svakog iznosa koji je uplaćen kao rezultat nepravilnosti. Krajnji korisnici vraćaju glavnom korisniku nepropisno plaćene iznose u skladu s dogovorom koji postoji između njih. Ako glavni korisnik ne uspije osigurati povrat sredstava od krajnjeg korisnika, zemlja sudionica na čijem se teritoriju nalazi krajnji korisnik nadoknađuje tijelu za ovjeravanje nepropisno plaćen iznos tom krajnjem korisniku.

Članak 115.

Opis sustava upravljanja i kontrole

1. Prije uplate predfinanciranja iz članka 128., država članica na čijem teritoriju se nalazi upravljačko tijelo dostavlja Komisiji opis sustava upravljanja i kontrole koji posebice obuhvaća organizaciju i postupke u:

(a) upravljačkim tijelima i tijelima za ovjeravanje te u posredničkim tijelima iz članka 102.;

(b) Revizijskom tijelu i svim drugim tijelima koja vrše reviziju pod njegovom nadležnošću kako je navedeno u članku 102.;

2. U odnosu na upravljačko tijelo, tijelo za ovjeravanje i svako posredničko tijelo, država članica iz stavka 1. dostavlja Komisiji sljedeće informacije:

(a) opis zadataka koji su im povjereni;

(b) ustrojstvenu shemu tijela, podjelu zadataka između ili unutar njihovih odjela i indikativan broj dodijeljenih radnih mjesta;

(c) postupke za odabir i odobravanje operacija;

(d) postupke za primanje, provjeru i potvrđivanje zahtjeva korisnika za povratom sredstava, i postupke za odobravanje, izvršavanje i unošenje u knjige svih isplata korisnicima;

(e) postupke za izradu i ovjeravanje izvješća o izdacima te njihovo dostavljanje Komisiji;

(f) upućivanje na pismene postupke utvrđene za svrhe iz točaka c), d) i e);

(g) pravila prihvatljivosti koja propisuju zemlje sudionice i koja se primjenjuju na prekogranični program;

(h) sustav za vođenje detaljnog knjigovodstva o operacijama u okviru prekograničnog programa.

2. U odnosu na Revizijsko tijelo i druga tijela, države članice iz stavka 1. dostavljaju Komisiji sljedeće informacije:

(a) opis njihovih zadataka i njihovog međusobnog odnosa;

(b) ustrojstvenu shemu Revizijskog tijela i svakog od tijela uključenih u obavljanje revizije prekograničnog programa, opisujući način na koji se osigurava njihova neovisnost, indikativan broj dodijeljenih radnih mjesta i kvalifikacije zaposlenika;

(c) postupke za nadzor provedbe preporuka i korektivnih mjera koje su rezultat izvješća o reviziji;

(d) postupke, ako je potrebno, za nadzor rada tijela uključenih u obavljanje revizija prekograničnog programa od strane Revizijskog tijela;

(e) postupke za pripremu godišnjeg izvješća o kontroli i završnih izvjava.

Članak 116.

Ocjena sustava upravljanja i kontrole

1. Opis iz članka 115. popraćen je izvješćem u kojem se navode rezultati ocjene uspostavljenih sustava i daje mišljenje o njihovoj usklađenosti s člancima 101. i 105.. Ako mišljenje sadrži rezerve, u izvješću se navodi ozbiljnost nedostataka. Predmetna zemlja sudionica izvješćuje Komisiju o korektivnim mjerama koje će biti poduzete i rasporedu njihove provedbe te nakon toga potvrđuje provedbu mjera i povlačenje odgovarajućih rezervi.

2. Izvješće i mišljenje iz stavka 1. daje Revizijsko tijelo ili javno ili privatno tijelo funkcionalno neovisno od upravljačkog tijela i tijela za ovjeravanje koje obavlja svoj posao uzimajući u obzir međunarodno prihvaćene računovodstvene standarde.

3. Ako su sustav upravljanja i kontrole u biti jednaki onima koji su uspostavljeni za pomoć odobrenu na temelju Uredbe (EZ) br. 1083/2006., mogu se uzeti u obzir rezultati revizija koje su obavili nacionalni revizori i revizori Zajednice u odnosu na taj sustav u svrhu donošenja izvješća i mišljenja iz stavka 1.

4. Izvješće iz stavka 1. može se smatrati prihvaćenim, a predfinanciranje se uplaćuje, u sljedećim okolnostima:

(a) u roku od dva mjeseca od dana primitka izvješća kada ne postoje rezerve vezano uz gore navedeno mišljenje i ako nema primjedbi od strane Komisije;

(b) ako mišljenje sadrži rezerve, nakon potvrde Komisiji da su provedene korektivne mjere koje se odnose na ključne elemente sustava i da su povučene odgovarajuće rezerve te ako u roku od dva mjeseca od dana potvrde ne postoje primjedbe od strane Komisije.

Članak 117.

Zahtjevi kod prelaska s prijelaznih odredaba

1. U slučaju prekograničnog programa koji se provodi u skladu s prijelaznim odredbama iz članka 99., kada su zemlje sudionice spremne prijeći na modalitete provedbe iz članka 98. stavka 1., one dostavljaju Komisiji izmijenjen opis sustava upravljanja i kontrole zajedno s revidiranim izvješćem i mišljenjem u skladu s člankom 116. stavkom 1.

2. Ako mišljenje sadrži rezerve, Komisija može donijeti odluku kojom se izmjenjuje i dopunjuje program samo ako je primila potvrdu da su provedene mjere koje se odnose na ključne elemente sustava i da su povučene odgovarajuće rezerve.

Članak 118.

Sklapanje i priopćavanje o sporazumima između zemalja sudionica

Osim informacija iz članka 115. stavaka 2. i 3., opis sustava upravljanja i kontrole uključuje sporazume između zemalja sudionica kojima se omogućuje upravljačkom tijelu, tijelu za ovjeravanje i Revizijskom tijelu izvršavanje njihovih zadataka koji proizlaze iz ove Uredbe i osiguravanje da zemlje sudionice poštuju odredbe vezane uz povrat nepropisnih uplata kako je propisano u članku 114. stavku 2.

Ti sporazumi, zajedno s odredbama vezanim uz pravila i postupke javnih nabava iz članka 121., uključuju se u pismeni sporazum koji se sklapa između zemalja sudionica i koji se nalazi u prilogu opisa sustava upravljanja i kontrole iz članka 115.

Članak 119.

Odgovornosti Komisije

1. Komisija provjerava, u skladu s postupkom iz članka 116., jesu li zemlje sudionice uspostavile sustave upravljanja i kontrole koji su u skladu s člancima 101. i 105. i, na temelju godišnjih izvješća o kontroli i godišnjeg mišljenja Revizijskog tijela iz članka 105. stavka 1. točke c) i vlastitih revizija, rade li sustavi djelotvorno tijekom razdoblja provedbe prekograničnih programa.

2. Ne dovodeći u pitanje revizije koje provode zemlje sudionice, dužnosnici Komisije ili ovlašteni predstavnici Komisije mogu provoditi revizije na licu mjesta s ciljem provjere djelotvornosti rada sustava upravljanja i kontrole. To može uključivati revizije operacija

uključenih u prekogranične programe uz prethodnu obavijest najmanje deset radnih dana unaprijed, osim u hitnim slučajevima. Dužnosnici ili ovlaštene predstavnici zemalja sudionica mogu sudjelovati u takvim revizijama.

Dužnosnici Komisije ili ovlaštene predstavnici Komisije koji su ovlaštene za provedbu revizija na licu mjesta moraju imati pristup knjigama i svim drugim dokumentima, uključujući dokumente i metapodatke koji su pripremljeni ili primljeni i zabilježeni na elektroničkom mediju, vezano uz izdatke koji se financiraju iz sredstava Zajednice.

Te revizijske ovlasti ne utječu na primjenu nacionalnih odredaba kojima su određene radnje rezervirane za dionike koji su posebno propisani nacionalnim zakonodavstvom.

3. Komisija može tražiti od zemlje sudionice da provodi reviziju na licu mjesta u svrhu provjere učinkovitosti rada sustava ili točnosti jedne ili više transakcija. Dužnosnici Komisije ili ovlaštene predstavnici Komisije mogu sudjelovati u takvim revizijama.

Članak 120.

Suradnja s revizijskim tijelima

Komisija i revizijska tijela prekograničnih programa surađuju na koordinaciji svojih planova revizije i metoda revizije i odmah razmjenjuju rezultate revizije sustava upravljanja i kontrole kako bi u najboljoj mogućoj mjeri iskoristili resurse i izbjegli neopravdano ponavljanje posla.

Komisija i revizijska tijela sastaju se redovno i barem jednom godišnje osim ako se međusobno ne dogovore drugačije radi zajedničkog pregleda godišnjeg izvješća o kontroli i mišljenja dostavljenog na temelju članka 105. i radi razmjene stavova o drugim pitanjima vezanim uz unaprjeđenje upravljanja i kontrole prekograničnih programa.

Članak 121.

Nabava

1. Kada se radi o sklapanju ugovora za nabavu usluga, robe i radova, postupci javne nabave u skladu su s odredbama Poglavlja 3 iz 2. Dijela, Glave IV Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002. i Poglavlja 3 iz 2. Dijela, Glave III Uredbe (EZ, Euratom) br. 2342/2002 te Odlukom Komisije C (2006) 117 od 24. siječnja 2006. o pravilima i postupcima koji se primjenjuju na ugovore za nabavu usluga, robe i radova koji se financiraju iz općeg proračuna Europskih zajednica u svrhu suradnje s trećim zemljama.

Te odredbe primjenjuju se na cijelo područje primjene prekograničnog programa i u državama članicama i na teritoriju zemalja korisnica.

2. Odredbe iz stavka 1. uključene su u pismeni sporazum sklopljen između zemalja sudionica, kako je navedeno u članku 118.

3. U slučaju prekograničnih programa koji se provode na temelju prijelaznih odredbi iz članka 99., stavak 1. ne primjenjuje se na dio programa koji se provodi na teritoriju država članica, osim ako sudjelujuće države članice ne odluče drugačije.

Pododjeljak 4

Financijsko upravljanje

Članak 122.

Zajednička pravila plaćanja

1. Plaćanja doprinosa iz sredstava Zajednice od strane Komisije vrše se u skladu s proračunskim sredstvima. Svaka uplata bilježi se uz prvo otvoreno proračunsko izdvajanje.
2. Plaćanja imaju oblik predfinanciranja, plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate. Uplate se vrše tijelu koje odrede zemlje sudionice.
3. Najkasnije do 30. travnja svake godine, tijelo za ovjeravanje šalje Komisiji okvirno predviđanje mogućih zahtjeva za plaćanjem za tekuću financijsku godinu i sljedeću financijsku godinu.
4. Sve razmjene vezane uz financijske transakcije između Komisije i tijela i institucija koje imenuju zemlje sudionice obavljaju se elektronskim sredstvima. U slučaju više sile, a posebno u slučaju kvara u zajedničkom računalnom sustavu ili nedostatka stalne veze, tijelo za ovjeravanje može izvješće o izdacima i zahtjev za plaćanjem dostaviti u papirnatom obliku.

Članak 123.

Zajednička pravila za izračunavanje plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate

Plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate izračunavaju se primjenom stope sufinanciranja za svaki prioritet na prihvatljive izdatke navedene pod tim prioritetom u svakom izvješću o izdacima ovjerenom od strane tijela za ovjeravanje.

Međutim, doprinos Zajednice kroz plaćanja tijekom provedbe i konačne isplate nije veći od javnog doprinosa i najvećeg iznosa pomoći iz sredstava Zajednice za svaki prioritet, kako je propisano u odluci Komisije kojom se odobrava prekogranični program.

Članak 124.

Izvješće o izdacima

1. Sva izvješća o izdacima uključuju, za svaki prioritet, ukupan iznos prihvatljivih izdataka, u skladu s člankom 89., koje plaćaju krajnji korisnici tijekom provedbe operacija i odgovarajuće javne rashode koje plaćaju ili trebaju platiti krajnji korisnici u skladu s uvjetima propisanim za javne rashode. Izdaci koje plaćaju krajnji korisnici opravdavaju se računima ili računovodstvenim dokumentima ekvivalentne dokazne vrijednosti.
2. Ako se doprinos iz sredstava Zajednice izračunava u odnosu na članak 90. stavak 2. , sve informacije o izdacima koji nisu javni rashodi ne utječu na iznos koji treba platiti izračunat na temelju zahtjeva za plaćanjem.

Članak 125.

Akumulacija predfinanciranja i plaćanja tijekom provedbe

Odredbе iz članka 40. stavka 5. primjenjuju se mutatis mutandis.

Članak 126.

Ukupnost plaćanja korisnicima

Odredbе iz članka 40. stavka 9. primjenjuju se mutatis mutandis.

Članak 127.

Korištenje eura

1. Iznosi navedeni u dostavljenim prekograničnim programima zemalja sudionica, ovjerenim izvješćima o izdacima, zahtjevima za plaćanjem i izdacima navedenim u godišnjim i završnim izvješćima o provedbi izražavaju se u eurima.

2. Odluke Komisije o prekograničnim programima, obveze Zajednice i plaćanja izražavaju se i provode u eurima.

3. Glavni korisnici projekata koji uključuju krajnje korisnike u zemljama sudionicama koje nisu prihvatile euro kao svoju valutu na dan izdavanja zahtjeva za plaćanjem, iznos izdataka nastalih u nacionalnoj valuti pretvorit će u euro.

Iznos se pretvara u euro na temelju mjesečnog računovodstvenog tečaja Komisije u mjesecu u kojem glavni korisnik dostavlja zahtjev za plaćanjem upravljačkom tijelu. Taj tečaj Komisija objavljuje u elektronskom obliku svaki mjesec.

4. Kada euro postane valuta zemlje sudionice, postupak pretvaranja iz stavka 3. nastavlja se primjenjivati na sve izdatke koje je tijelo za ovjeravanje zabilježilo u knjigama prije stupanja na snagu fiksne stope pretvaranja između nacionalne valute i eura.

Članak 128.

Predfinanciranje

1. Nakon odluke Komisije kojom se odobrava prekogranični program i nakon prihvaćanja izvješća iz članka 116., Komisija tijelu imenovanom u zemljama sudionicama plaća jedinstven iznos za predfinanciranje.

Iznos za predfinanciranje iznosi 25% prva tri proračunska izdvajanja za program.

Iznos za predfinanciranje može se platiti u dvije rate, ako je nužno s obzirom na dostupnost proračunskih izdvajanja.

2. Ukupan iznos koji se uplaćuje kao predfinanciranje Komisiji vraća tijelo koje imenuju zemlje sudionice ako se u roku od dvadeset i četiri mjeseca od datuma kada Komisija plati prvu ratu predfinanciranja ne pošalje zahtjev za plaćanjem u okviru prekograničnog programa.

Članak 129.

Kamate

Odredbe iz članka 36. primjenjuju se mutatis mutandis.

Članak 130.

Pražnjenje računa

Iznos uplaćen kao predfinanciranje Komisija će u potpunosti isplatiti s računa nakon zatvaranja prekograničnog programa u skladu s člankom 133.

Članak 131.

Prihvatljivost zahtjeva za plaćanjem tijekom provedbe

1. Svaka uplata Komisije tijekom provedbe programa podliježe zadovoljavanju sljedećih uvjeta:

(a) Komisiji mora biti poslan zahtjev za plaćanjem i izvješće o izdacima u skladu s člankom 124.;

(b) Komisija je platila tijekom cijelog razdoblja najviše maksimalni iznos pomoći iz sredstava Zajednice za svaki prioritet, kako je propisano u odluci Komisije kojom se odobrava prekogranični program;

(c) upravljačko tijelo poslalo je Komisiji najnovije izvješće o provedbi u skladu s člankom 112.;

(d) ne postoji obrazloženo mišljenje Komisije u odnosu na povredu iz članka 226. Ugovora vezano uz operacije za koje su prijavljeni izdaci u predmetnom zahtjevu za plaćanjem;

2. Ako nisu ispunjeni jedan ili više uvjeta iz stavka 1., Komisija u roku od mjesec dana o tome izvješćuje zemlje sudionice i tijelo za ovjeravanje kako bi se mogli poduzeti nužni koraci za popravljavanje situacije.

Članak 132.

Datum dostave zahtjeva za plaćanjem tijekom provedbe i odgode plaćanja

1. Tijelo za ovjeravanje šalje Komisiji zahtjeve za plaćanjem tijekom provedbe za svaki prekogranični program, ako je to moguće, tri puta godišnje. Kako bi Komisija mogla izvršiti plaćanje u tekućoj godini, zadnji rok za dostavu zahtjeva za plaćanjem je 31. listopada.

2. Ako postoje dostupna sredstva i ako ne postoji odgoda plaćanja u skladu s člankom 136., Komisija vrši plaćanje tijekom provedbe najkasnije dva mjeseca nakon datuma kada Komisija zabilježi zahtjev za plaćanjem koji zadovoljava navedene uvjete iz članka 131.

Članak 133.
Uvjeti za konačnu isplatu

1. Komisija vrši konačnu isplatu pod sljedećim uvjetima:

(a) da je tijelo za ovjeravanje poslalo do 31. ožujka pete godine nakon posljednjeg proračunskog izdvajanja zahtjev za plaćanjem koji sadrži sljedeće dokumente:

(i) zahtjev za konačnom isplatom i izvješće o izdacima u skladu s člankom 124.;

(ii) završno izvješće o provedbi za prekogranični program, uključujući informacije iz članka 112.;

(iii) završnu izjavu iz članka 105. stavka 1. točke d) i

(b) da ne postoji obrazloženo mišljenje Komisije u odnosu na povredu iz članka 226. Ugovora vezano uz operaciju(e) za koje su prijavljeni izdaci u predmetnom zahtjevu za plaćanjem.

2. Nepodnošenje Komisiji bilo kojeg od dokumenata iz stavka 1. automatski dovodi do vraćanja konačnog iznosa u proračun, u skladu s člankom 137.;

3. Komisija izvješćuje zemlje sudionice o svom mišljenju o sadržaju završne izjave u roku od pet mjeseci od dana primitka.

Završna izjava smatrat će se prihvaćenom ako Komisija u roku od pet mjeseci ne dostavi svoje primjedbe.

4. Ako postoje dostupna sredstva, Komisija vrši konačnu isplatu u roku od četrdeset i pet dana od posljednjeg od sljedećih datuma:

(a) datuma na koji primi završno izvješće u skladu s člankom 112., i

(b) datuma kada prihvati završnu izjavu.

5. Ne dovodeći u pitanje stavak 6., bilanca proračunskog izdvajanja vraća se u proračun dvanaest mjeseci nakon konačne isplate. Prekogranični program smatra se zatvorenim čim se dogodi jedno od sljedećeg:

(a) konačna isplata koju određuje Komisija na temelju dokumenata iz stavka 1.;

(b) slanje zadužnice za nepropisno plaćene iznose od strane Komisije zemljama sudionicama u odnosu na prekogranični program;

(c) povrat iznosa konačne isplate proračunskog izdvajanja.

Komisija izvješćuje zemlje sudionice o datumu zatvaranja prekograničnog programa u roku od dva mjeseca.

6. Bez obzira na rezultate revizija koje je obavila Komisija ili Europski revizorski sud, konačna isplata koju Komisija plaća za prekogranični program može se izmijeniti i dopuniti u

roku od devet mjeseci od uplate ili, ako postoji negativna bilanca koju zemlje sudionice moraju pokriti u roku od devet mjeseci od izdavanja zadužnice. Takve izmjene i dopune konačne isplate ne utječu na datum zatvaranja prekograničnog programa kako je predviđeno u stavku 5.

Članak 134.

Dostupnost dokumenata

1. Ne dovodeći u pitanje pravila kojima se uređuju državne potpore na temelju članka 87. Ugovora, upravljačko tijelo osigurava dostupnost svih popratnih dokumenata vezanih uz izdatke i reviziju predmetnog prekograničnog programa Komisiji i Revizorskom sudu na razdoblje od tri godine nakon zatvaranja prekograničnog programa kako je definirano u članku 133. stavku 5.

To se razdoblje može prekinuti ili u slučaju sudskog postupka ili na propisno opravdan zahtjev Komisije.

2. Dokumenti se čuvaju ili u izvornom obliku ili u verzijama za koje je potvrđeno da su istovjetne izvorniku na zajednički prihvaćenim nositeljima podataka.

3. Upravljačko tijelo vodi evidenciju tijela koja čuvaju izvorne popratne dokumente vezane uz izdatke i provjere, a koji obuhvaćaju:

(a) dokumente vezane uz posebne nastale izdatke i prijavljena plaćanja u okviru pomoći i koji su potrebni za dovoljan revizijski trag, uključujući dokumente koji predstavljaju dokaz o stvarnoj isporuci sufinanciranih proizvoda i pružanju usluga;

(b) izvješća i dokumente vezane uz provjere koje obavljaju tijela iz članka 102.

4. Upravljačko tijelo osigurava dostupnost dokumenata iz stavka 1. za inspekciju od strane ovlaštenih osoba i tijela kojima se dostavljaju i njihovi izvaci ili preslike, uključujući barem ovlašteno osoblje upravljačkog tijela, tijela za ovjeravanje, posredničkih tijela i revizijskih tijela i ovlaštenih dužnosnika Zajednice i njihovih ovlaštenih predstavnika.

5. Barem sljedeći smatraju se zajednički prihvaćenim nositeljima podataka iz stavka 2.:

(a) preslike izvornih dokumenata;

(b) mikrofiševi (sažetak) izvornih dokumenata;

(c) dokumenti koji postoje samo u elektronskoj verziji.

6. Postupak za potvrđivanje sukladnosti dokumenata pohranjenih za zajednički prihvaćenim nositeljima podataka s izvornim dokumentom propisuju nacionalna tijela i osiguravaju da su sačuvane verzije u skladu s nacionalnim zakonski propisanim zahtjevima i da se na njih moguće osloniti u revizijske svrhe.

7. Ako dokumenti postoje samo u elektronskoj verziji, računalni sustavi koji se koriste moraju zadovoljavati prihvaćene sigurnosne standarde koji osiguravaju da su pohranjeni dokumenti u

skladu s nacionalnim zakonski propisanim zahtjevima i da se na njih moguće osloniti u revizijske svrhe.

Članak 135.

Prekid roka za plaćanje

1. Dužnosnici za ovjeravanje ovlašteni na temelju prijenosa ovlasti u smislu Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002 mogu prekinuti rok za plaćanje najviše na šest mjeseci ako:

(a) u izvješću nacionalnog Revizijskog tijela ili Revizijskog tijela Zajednice postoje dokazi koji ukazuju da značajne nedostatke u radu sustava upravljanja i kontrole;

(b) dužnosnik za ovjeravanje ovlašten na temelju prijenosa ovlasti mora provesti dodatne provjere na temelju informacija koje mu privuku pozornost upozoravajući ga da su izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima vezani uz ozbiljnu nepravilnost koja nije ispravljena.

Članak 136.

Obustava plaćanja

1. Komisija može obustaviti sva ili dio plaćanja tijekom provedbe na razini prioriteta ili programa ako:

(a) postoji ozbiljan nedostatak u sustavu upravljanja i kontrole programa koji utječe na pouzdanost postupka za ovjeru plaćanja i u odnosu na koji nisu poduzete korektivne mjere; ili

(b) izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima su povezani s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena; ili

(c) postoji ozbiljno kršenje njihovih obveza iz članka 114. od strane zemlja sudionica.

2. Komisija može odlučiti obustaviti sva ili dio plaćanja tijekom provedbe nakon što je zemljama sudionicama dala mogućnost da daju svoje primjedbe u roku od dva mjeseca.

3. Komisija prekida obustavu svih ili dijela plaćanja tijekom provedbe ako su zemlje sudionice poduzele nužne mjere kako bi omogućile prekid obustave. Ako zemlje sudionice nisu poduzele potrebne mjere, Komisija može donijeti odluku o ukidanju cjelokupnog ili dijela doprinosa Zajednice prekograničnom programu, u skladu s člankom 138.

Članak 137.

Automatski povrat proračunskih sredstava

Automatski i konačan povrat bilo kojeg dijela proračunskih izdvajanja za prekogranični program odvija se u skladu s pravilima propisanim u stavku 3. članka 166. Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002.

Članak 138.

Financijske ispravke i nepravilnosti

1. U smislu financijskih ispravaka, mjerodavne odredbe iz članaka 98., 99., 100., 101. i 102. Uredbe (EZ) br. 1083/2006 primjenjuju se mutatis mutandis.
2. U smislu nepravilnosti, mjerodavne odredbe iz članaka 27. do 34. Uredbe Komisije (EZ) br. 1828/2006³ kojom se utvrđuju pravila za provedbu Uredbe (EZ) br. 1083/2006 i Uredbe (EZ) br. 1080/2006 Europskog parlamenta i Vijeća primjenjuju se mutatis mutandis.

Odjeljak 3.

Prekogranični programi među zemljama korisnicama

Pododjeljak 1

Sustavi upravljanja i kontrole

Članak 139.

Strukture i tijela

1. Svaka sudjelujuća zemlja korisnica uspostavlja za svaki prekogranični program Operativnu strukturu za dio programa koji se odnosi na predmetnu zemlju.
2. Zadaci Operativnih struktura uključuju pripremu prekograničnih programa u skladu s člankom 91.
3. Operativne strukture sudjelujućih zemalja korisnica usko surađuju u programiranju i provedbi mjerodavnog prekograničnog programa.
4. Za svaki prekogranični program među zemljama korisnicama, mjerodavne Operativne strukture osnivaju zajedničko tehničko tajništvo koje pomaže Operativnim strukturama i Zajedničkom nadzornom odboru iz članka 142. u obavljanju zadataka.

Zajedničko tehničko tajništvo može imati ogranke u svakoj zemlji sudionici.

5. U slučaju decentraliziranog upravljanja, dužnosti i odgovornosti Operativnih struktura su, mutatis mutandis, one navedene u članku 28. Osim toga, primjenjuju se i sljedeće odredbe:

(a) Operativne strukture u svakoj sudjelujućoj zemlji korisnici uključuju jednu provedbenu agenciju koja se osniva u okviru nacionalne uprave ili pod njezinom izravnom kontrolom.

---

³ SL L 371, 27.12. 2006. str. 1

(b) nakon savjetovanja s Nacionalnim koordinatorom programa IPA , Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje u svakoj sudjelujućoj zemlji korisnici imenuje dužnosnika ovlaštenog za odobravanje programa koji će biti na čelu provedbene agencije.

Dužnosnici ovlašteni za odobravanje programa su dužnosnici iz državne uprave zemalja korisnica. On je odgovoran za aktivnosti koje izvršava provedbena agencija.

(c) provedbene agencije nadležne su za javno nadmetanje i ugovaranje, računovodstvo plaćanja i financijsko izvješćivanje u postupcima javnih nabava usluga, robe i radova i dodjele bespovratnih sredstava za dio prekograničnog programa koji se odnosi na predmetnu zemlju.

Ako je to značajno, odredbe iz članka 76. primjenjuju se *mutatis mutandis*.

6. U slučaju centraliziranog upravljanja, dužnosti i odgovornosti Operativnih struktura definiraju se u mjerodavnim prekograničnim programima, osim javnih nadmetanja, ugovaranja i plaćanja koji su pod nadležnošću Komisije.

Članak 140.

Uloga Komisije u odabiru operacija

1. U slučaju centraliziranog upravljanja, Komisija ima sljedeće uloge:

(a) odobrava kriterije za odabir operacija koje se financiraju iz prekograničnog programa;

(b) ovjerava pozive na dostavu prijedloga projekata i pakete za njihovu provedbu (Vodiče za podnositelje prijave) prije objave;

(c) ako je potrebno, odobrava sastav upravljačkog odbora kojem je povjeren odabir operacija;

(d) formalno potvrđuje operacije koje je odabrao Zajednički nadzorni odbor iz članka 142. U svim slučajevima, Komisija zadržava pravo konačnog odobrenja operacije koja je odabrana za financiranje;

2. U slučaju decentraliziranog upravljanja, u odluci Komisije o prijenosu upravljačkih ovlasti u skladu s člankom 14. stavkom 3. navodi se pravo Komisije da obavlja *ex ante* kontrolu odabira operacija.

Pododjeljak 2

Evaluacija i nadzor

Članak 141.

Evaluacija

Članak 109. primjenjuje se *mutatis mutandis*. Međutim, u slučaju centraliziranog upravljanja, evaluacije iz članka 109. stavka 3. provode se u nadležnosti Komisije. U tom slučaju ne primjenjuju se odredbe iz članka 109. stavka 4. i članka 109. stavka 5.

U slučaju prekograničnih programa među zemljama korisnicama, o potrebi za provedbom *ex ante* evaluacije iz članka 109. stavka 2. odlučuje Komisija u dogovoru sa sudjelujućim zemljama korisnicama, uzimajući u obzir sredstva Zajednice dodijeljena programu i u skladu s načelom proporcionalnosti. *Ex ante* evaluacija može se provoditi uz potporu Komisije.

U slučaju decentraliziranog upravljanja, Komisija može obavljati *ad hoc* evaluacije tijekom provedbe prekograničnih programa, ako to smatra nužnim.

Članak 142.

Zajednički nadzorni odbor

1. U slučaju prekograničnih programa koji se provode između njih, sudjelujuće zemlje korisnice osnivaju Zajednički nadzorni odbor za svaki prekogranični program. Taj Zajednički nadzorni odbor igra ulogu Sektorskog nadzornog odbora iz članka 59. Iznimno od članka 59. stavka 1. Zajednički nadzorni odbor osniva se u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu prvog sporazuma o financiranju vezanog uz program.

Zajednički nadzorni odbori sastaju se barem dva puta godišnje na inicijativu sudjelujućih zemalja ili Komisije.

2. Svaki Zajednički nadzorni odbor priprema svoj poslovnik u skladu s mandatom zajedničkog nadzornog odbora koji propisuje Komisija i u sklopu institucionalnog, pravnog i financijskog okvira predmetnih sudjelujućih zemalja kako bi svoju misiju obavljao u skladu s ovom Uredbom. On donosi taj poslovnik.

3. Zajedničkim nadzornim odborom predsjedava predstavnik jedne od zemalja sudionica.

Svaka zemlja sudionica imenuje svoje predstavnike, uključujući predstavnike Operativne strukture koja je odgovorna za program, koji će sjediti u Zajedničkom nadzornom odboru. U odnosu na sastav Zajedničkog nadzornog odbora, potrebno je voditi računa o odredbama članka 87.

4. Komisija sudjeluje u radu Zajedničkog nadzornog odbora gdje ima savjetodavnu ulogu.

5. Zajednički nadzorni odbor provjerava djelotvornost i kvalitetu provedbe prekograničnog programa u skladu sa sljedećim odredbama:

- (a) razmatra i odobrava kriterije za odabir operacija koje se financiraju iz prekograničnog programa i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja;
- (b) povremeno preispituje napredak postignut u ostvarivanju posebnih ciljeva prekograničnog programa na temelju dokumenata koje dostavljaju Operativne strukture sudjelujućih zemalja korisnica;
- (c) ispituje rezultate provedbe, posebno ostvarivanje ciljeva utvrđenih za svaki prioritet i evaluacije iz članka 57. stavka 4. i članka 141.;
- (d) pregledava godišnja i završna izvješća o provedbi iz članka 144.;
- (e) dobiva informacije, ako je primjenjivo, o godišnjim izvješćima o reviziji iz prve alineje članka 29. stavka 2. točke b) i o svim važnim komentarima Komisije nakon pregleda tog izvješća;
- (f) nadležan je za odabir operacija, ali može prenijeti tu odgovornost na upravljački odbor;
- (g) može predlagati reviziju ili preispitivanje prekograničnog programa koje će vjerojatno omogućiti ostvarivanje ciljeva iz članka 86. stavka 2. ili unaprijediti upravljanje programom, uključujući financijsko upravljanje;
- (h) razmatra i odobrava prijedloge za izmjenama i dopunama sadržaja prekograničnog programa.

Članak 143.

Podijeljeni zadaci Operativnih struktura i Zajedničkog nadzornog odbora

Operativne strukture sudjelujućih zemalja korisnica i Zajednički nadzorni odbor osiguravaju kvalitetu provedbe prekograničnog programa. Oni provode nadzor na temelju pokazatelja iz članka 94. stavka 1. točke d) i, kada se radi o decentraliziranom upravljanju, financijskih pokazatelja navedenih u prekograničnom programu.

Članak 144.

Godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi

1. Operativne strukture zemalja korisnica koje sudjeluju u prekograničnom programu dostavljaju Komisiji i Nacionalnim koordinatorima programa IPA godišnje izvješće i završno izvješće o provedbi prekograničnog programa nakon pregleda izvješća od strane Zajedničkog nadzornog odbora.

Kada se radi o decentraliziranom upravljanju, izvješća se šalju i Nacionalnim dužnosnicima za ovjeravanje.

Godišnja se izvješća dostavljaju do 30. lipnja svake godine, a po prvi puta tijekom druge godine nakon donošenja prekograničnog programa.

Završno izvješće predaje se najkasnije 6 mjeseci nakon zatvaranja prekograničnog programa.

2. Izvješća iz stavka 1. uključuju sljedeće informacije:

(a) napredak ostvaren u provedbi prekograničnog programa i prioriteta u odnosu na njihove posebne, provjerljive ciljeve uz kvantifikaciju, gdje god i kada god oni dopuštaju kvantifikaciju, uz pomoć pokazatelja iz članka 94. stavka 1. točke d) na razini prioriteta;

(b) iscrpne informacije o financijskoj provedbi prekograničnog programa;

(c) korake koje su poduzele Operativne strukture i/ili Zajednički nadzorni odbor u cilju osiguravanja kvalitete i djelotvornosti provedbe, a posebno:

(i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

(ii) sažetak svih značajnih problema uočenih tijekom provedbe prekograničnog programa i poduzetih mjera;

(iii) način korištenja tehničke pomoći;

(d) mjere poduzete za pružanje informacija o i publiciranje prekograničnog programa.

Ako je potrebno, informacije iz točaka a) do d) ovog stavka mogu se dostaviti i u sažetom obliku.

Informacije iz točke b) uključuju se u izvješća samo ako se radi o decentraliziranom upravljanju.

Informacije iz točke c) ne moraju biti uključene ako od prethodnog izvješća nije bilo značajnih preinaka.

Pododjeljak 3

Financijsko upravljanje

Članak 145.

Bespovratna sredstva

Nakon odabira zajedničkih operacija u skladu s člankom 95., Operativne strukture kada se radi o decentraliziranom upravljanju i Komisija kada se radi o centraliziranom upravljanju, daju bespovratna sredstva glavnom korisniku predmetne sudjelujuće zemlje korisnice.

Članak 146.

Primjenjiva pravila

Kada se radi o decentraliziranom upravljanju primjenjuju se odredbe članka 79. stavaka 1., 2. i 3. i članka 80.

GLAVA III
KOMPONENTE REGIONALNI RAZVOJ I RAZVOJ LJUDSKIH
POTENCIJALA

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Odjeljak 1

Komponenta Regionalni razvoj

Članak 147.

Područja i vrste pomoći

1. Komponenta regionalni razvoj može podržavati operacije u okviru sljedećih prioriteta:

(a) prometna infrastruktura, posebno međusobna povezanost i interoperabilnost između nacionalnih mreža i između nacionalnih i transeuropskih mreža;

(b) ekološke mjere vezane uz gospodarenje otpadom, vodoopskrbu, gradske otpadne vode i kvalitetu zraka; sanaciju zagađenih područja i zemlje; područja vezana uz održivi razvoj koja predstavljaju ekološke prednosti, posebno energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije;

(c) operacije koje jačaju regionalnu konkurentnost i produktivnu okolinu te potiču stvaranje i očuvanje održivog zapošljavanja uključujući posebice:

(i) poslovne i tehnološke usluge za poduzeća, posebno u području upravljanja, istraživanja, razvoja tržišta te umrežavanja;

(ii) pristup i korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija;

(iii) poticanje tehnološkog razvoja, istraživanja i inovacija uključujući suradnju s institucijama tercijarnog obrazovanja i istraživačkim institucijama te istraživačkim i tehnološkim centrima ;

(iv) razvoj poslovnih mreža i clustera;

(v) stvaranje i razvoj instrumenata financiranja koji olakšavaju pristup obnovljivom financiranju fondova rizičnog kapitala, zajmova te jamstvenih fondova;

(vi) osiguravanje lokalne infrastrukture i pružanje usluga koje pridonose olakšanom osnivanju, razvoju i širenju novih i postojećih tvrtki;

(vii) osiguravanje infrastrukture za obrazovanje i stručno osposobljavanje gdje je potrebno za regionalni razvoj a u uskoj koordinaciji s komponentom Razvoj ljudskih potencijala

2. U okviru ove komponente tehnička pomoć se može dodijeliti za preliminarne studije i tehničku pomoć vezanu uz prihvatljive aktivnosti, uključujući one nužne za njihovu provedbu.

Iz tehničke pomoći mogu se također financirati aktivnosti pripreme, upravljanja, nadzora, evaluacije, informiranja i kontrole kao i aktivnosti za jačanje administrativne sposobnosti za provedbu pomoći koja se putem ove komponente pruža kroz Uredbu o programu IPA.

Članak 148.

Prihvatljivost izdataka

1. Izdaci u okviru ove komponente prihvatljivi su ukoliko su stvarno bili plaćeni nakon potpisivanja sporazuma o financiranju koje je uslijedio nakon usvajanja mjerodavnog programa. U slučaju velikih projekata iz članka 157., izdaci nisu prihvatljivi prije nego Odluka Komisije o odobrenju velikog projekta bude usvojena, kako je propisano člankom 157. stavkom 3.

2. Uz pravila iz članka 34. stavka 3. nisu prihvatljivi sljedeći izdaci:

- (a) troškovi održavanja i najma;
- (b) troškovi amortizacije za infrastrukturu.

Članak 149.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci iz članka 38. stavka 1. temelje se na javnim rashodima.

2. Doprimos Zajednice ne prelazi gornju granicu od 75% prihvatljivih izdataka na razini prioritetne osi. U iznimnim i propisno opravdanim slučajevima, u odnosu na opseg prioriteta, gornja granica smije dostići 85%.

3. Veća stopa sufinanciranja od one vezane uz predmetni prioritet ne primjenjuje se niti na jednu operaciju.

Članak 150.

Projekti koji ostvaruju prihode

1. U smislu ove komponente, projekt koji ostvaruje prihode je svaka operacija predložena za pretpristupnu pomoć koja uključuje ulaganje u infrastrukturu čija uporaba podliježe naknadama koje plaćaju izravno korisnici i koja ostvaruje prihode ili svaka operacija koja uključuje prodaju ili iznajmljivanje zemlje ili zgrada.

2. Javni rashodi za projekte koji ostvaruju prihode, a koji se koriste za izračun doprinosa Zajednice u skladu s člankom 149., jednaki su diskontiranoj vrijednosti troškova ulaganja u

predloženi projekt umanjenoj za diskontiranu vrijednost neto prihoda koja se izračunava oduzimanjem operativnih troškova od ukupnih prihoda od ulaganja tijekom odgovarajućeg referentnog razdoblja, ovisno o financijskim obilježjima projekta.

3. Ako svi troškovi ulaganja nisu prihvatljivi za sufinanciranje, neto prihodi se dodjeljuju na pro rata osnovi prihvatljivim i neprihvatljivim dijelovima troškova ulaganja.

4. Operativna struktura u tom izračunu uzima u obzir referentno razdoblje koje odgovara kategoriji predmetnog ulaganja, kategoriji projekta, profitabilnosti koja se obično očekuje od predmetne kategorije ulaganja i primjeni načela zagađivač plaća te, po potrebi, o pitanjima pristupačnosti, posebno u sektoru okoliša.

Odjeljak 2

Komponenta Razvoj ljudskih potencijala

Članak 151.

Područja i oblici pomoći

1. Komponenta Razvoj ljudskih potencijala doprinosi jačanju gospodarske i socijalne kohezije te prioritetima Europske strategije zapošljavanja u području zapošljavanja, obrazovanja, stručnog osposobljavanja i socijalnog uključivanja.

2. Područje primjene ove komponente posebice obuhvaća pomoć individualnim osobama i usredotočuje se na sljedeće prioritete čija točna kombinacija i koncentracija ovise o gospodarskim i socijalnim posebnostima svake zemlje korisnice:

(a) povećanje prilagodljivosti radnika, poduzeća i poduzetnika s ciljem poboljšanja predviđanja i pozitivnog upravljanja gospodarskim promjenama, i to posebno promicanjem:

(i) cjeloživotnog učenja i većih ulaganja u ljudske potencijale od strane poduzeća i radnika;

(ii) osmišljavanja i širenja inovativnih i produktivnijih oblika organizacije rada;

(b) unaprjeđenje olakšanog pristupa zapošljavanju i održive uključenosti u tržište rada tražiteljima posla i neaktivnim ljudima, sprječavanje nezaposlenosti, posebno dugotrajne nezaposlenosti i nezaposlenosti mladih, poticanje aktivnog starenja i produljenje razdoblja radne aktivnosti, unaprjeđenje sudjelovanja na tržištu rada posebice promicanjem:

(i) osnivanja, modernizacije i jačanja institucija tržišta rada;

(ii) provedbe aktivnih i preventivnih mjera osiguravanjem ranog prepoznavanja potreba;

(iii) olakšanog pristupa zapošljavanju i povećanje održive uključenosti i napredovanja žena u zapošljavanju;

(iv) povećanja sudjelovanja migranata u zapošljavanju jačajući time njihovu socijalnu uključenost;

(v) olakšavanja zemljopisne i profesionalne mobilnosti radnika i uključivanja u prekogranična tržišta rada;

(c) jačanje socijalnog uključivanja i uklapanja osoba kojima je otežan pristup tržištu rada s ciljem njihovog održivog uključivanja u zaposlenost i borba protiv svih oblika diskriminacije na tržištu rada, i to posebno promicanjem:

(i) putova uključivanja i ponovnog ulaska u radne odnose za osobe kojima je otežan pristup tržištu rada;

(ii) prihvaćanja različitosti na radom mjestu i nediskriminacije;

(d) promicanje partnerstva, paktova i inicijativa umrežavanjem mjerodavnih dionika, kao što su socijalni partneri i nevladine organizacije na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini radi njihove mobilizacije na pokretanje reformi u području zapošljavanja i uključivosti na tržištu rada;

(e) širenje i jačanje ulaganja u ljudski kapital, a posebno promicanjem:

(i) osmišljavanja, uvođenja i provedbe reformi u sustavima obrazovanja, stručnog osposobljavanja s ciljem razvoja zapošljivosti i relevantnosti potrebama tržišta rada;

(ii) povećanja broja sudionika u cjeloživotnom obrazovanju i stručnom osposobljavanju;

(iii) razvoja ljudskog potencijala u području istraživanja i razvoja, i inovacija;

(iv) aktivnosti umrežavanja između institucija višeg obrazovanja, istraživačkih i tehnoloških centara sa poduzećima;

(f) jačanje institucionalne sposobnosti i učinkovitosti javne uprave i javnih službi na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i, po potrebi, socijalnih partnera i nevladinih organizacija s ciljem provedbe reformi i dobrog upravljanja u zapošljavanju, obrazovanju, stručnom osposobljavanju, kao i u socijalnim područjima.

3. Na inicijativu zemlje korisnice, tehnička pomoć može se dodijeliti u okviru ove komponente za potporu aktivnostima pripreme, upravljanja, nazora, administrativne potpore, informiranja, evaluacije i kontrole u okviru programa te pripremnim aktivnostima u svrhu budućeg upravljanja europskim strukturnim fondovima.

4. Pomoć se usredotočuje na one politike i aktivnosti koje imaju mogućnost djelovati kao katalizator za promjene politika i koje unapređuju dobro upravljanje i partnerstvo.

Članak 152.

Prihvatljivost izdataka

1. Sljedeći izdaci mogu biti prihvatljivi za operacije koje su obuhvaćene područjem primjene članka 151:

(a) troškovi amortizacije pod sljedećim kumulativnim uvjetima:

(i) nikakva bespovratna nacionalna sredstva niti bespovratna sredstva Zajednice nisu doprinijela kupovini navedenog ulaganja;

(ii) troškovi amortizacije izračunavaju se na temelju mjerodavnih primjenjivih nacionalnih računovodstvenih pravila;

(iii) troškovi su isključivo vezani uz razdoblje sufinanciranja predmetne operacije;

(b) kada se radi o bespovratnim sredstvima, neizravni troškovi prijavljeni na paušalnoj osnovi u iznosu do 20% izravnih troškova operacije, ukoliko su nastali u skladu s nacionalnim pravilima, uključujući računovodstvena pravila;

(c) kupovina namještaja, opreme, adaptacija i modernizacija postojeće infrastrukture, pod uvjetom da:

(i) predmetni iznos za povezane operacije podliježe ograničenju od 15% financiranja na temelju Uredbe o programu IPA za svaki prioritet programa u okviru ove komponente;

(ii) su ulaganja nužna za zadovoljavajuću provedbu programa u okviru ove komponente i doprinose povećanju učinka pomoći;

(iii) je ocjena, provedena pod nadležnošću Operativne strukture, pokazala da je kupovina povoljnija od drugih rješenja u smislu dobivanja najbolje vrijednosti dobivene za utrošeni novac;

2. Iznimno od članka 34. stavka 3., prihvatljivim se mogu smatrati i sljedeći izdaci:

(a) porezi, uključujući poreze na dodanu vrijednost, ako njihov povrat nije moguć i ako se utvrdi da ih je stvorio krajnji korisnik;

(b) operativni troškovi, uključujući troškove najma, koji su isključivo vezani uz razdoblje sufinanciranja operacije,

(c) najam ili iznajmljivanje pod uvjetom da je isključivo vezano uz razdoblje sufinanciranja operacije i da je bolje od drugih rješenja u smislu dobivanja najbolje vrijednosti za utrošeni novac.

Članak 153.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci iz članka 38. stavka 1. temelje se ili na javnim rashodima ili na ukupnim izdacima, s tim da se taj se izbor u potpunosti primjenjuje na predmetni program.

2. Doprinos Zajednice ne prelazi gornju granicu od 85% prihvatljivih izdataka na razini prioriteta.

3. Veća stopa sufinanciranja od one vezane uz predmetni prioritet ne primjenjuje se niti na jednu operaciju.

POGLAVLJE II

Programiranje

Članak 154.

Okvir za usklađenost strategija

1. Zemlje korisnice uspostavljaju, na temelju višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta, okvir za usklađenost strategija o kojem će raspravljati s Komisijom. Okvir za usklađenost strategija predstavlja referentni dokument za programiranje komponente Regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala.

2. Okvir za usklađenost strategija uključuje:

(a) kratku analizu u kojoj se ističu snage, slabosti, prilike i prijetnje u prihvatljivim sektorima i tematski prioriteti u okviru komponente Regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala, na područjima na koja zemlja korisnica planira usredotočiti svoju pomoć;

(b) opis ciljeva koji se moraju ostvariti u okviru komponente regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala, u skladu s mjerodavnim nacionalnim prioritetima i prioritetima Zajednice, a kako je utvrđeno u prvom višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu;

(c) popis programa s kratkim opisom glavnih prioriteta u okviru svakog programa;

d) indikativnu raščlambu dodijeljenih financijskih sredstava među predmetnim programima za razdoblje od tri godine u skladu s višegodišnjim indikativnim financijskim okvirom i višegodišnjim indikativnim planskim dokumentom i indikativnom proračunskom bilancom među predmetnim programima za sljedeće godine, u okviru svake komponente.

3. Osim toga, okvir za usklađenost strategija sadrži, po potrebi, i odredbe o:

(a) koordinaciji s drugim nacionalnim programima koje podupiru međunarodne financijske institucije ili drugom mjerodavnom vanjskom pomoći;

(b) koordinaciji s drugim komponentama programa IPA, posebno komponentom Ruralni razvoj.

4. Okvir za usklađenost strategija preduvjet je za odobrenje programa u okviru komponente Regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala. On se dostavlja Komisiji prije ili najkasnije istovremeno kada se dostavlja na odobrenje i prvi program u okviru tih komponenti.

5. Okvir za usklađenost strategija priprema Strateški koordinator pod općom nadležnošću Nacionalnog koordinatora programa IPA.

Članak 155.

Operativni programi

1. Pomoć se provodi putem višegodišnjih operativnih programa. Te operativne programe pripremaju Operativne strukture. Oni se utvrđuju na temelju savjetovanja s Komisijom i mjerodavnim dionicima, a odobravaju se Odlukom Komisije u skladu s člankom 8. stavkom 1.

2. Operativni programi sadrže:

(a) procjenu srednjoročnih potreba i ciljeva naglašavajući prednosti, nedostatke, mogućnosti i opasnosti u odgovarajućim sektorima, temama i regijama;

(b) pregled konzultacija s mjerodavnim socijalnim i gospodarskim partnerima i, po potrebi, predstavnicima civilnog društva;

(c) opis odabranih strateških prioriteta uzimajući u obzir okvir za usklađenost strategija i sektorske, tematske i/ili zemljopisne mehanizme za koncentraciju pomoći te rezultate *ex ante* evaluacije iz članka 57. stavka 4. i članka 166.;

(d) informacije o prioritetima, povezanim mjerama i njihovim specifičnim ciljevima. Takvi ciljevi se po potrebi kvantificiraju uz pomoć ograničenog broja pokazatelja rezultata. Ti pokazatelji omogućuju utvrđivanje napretka u provedbi odabranih mjera, uključujući učinkovitost ciljeva pridodanih prioritetima i mjerama;

(e) kada se planira provedba nekih mjera kroz sheme pomoći za poduzeća, opisuju se povezani modaliteti provedbe;

(f) opis operacija tehničke pomoći koje će biti poduzete u okviru određenog prioriteta. Potpora Zajednice za taj prioritet može biti do gornje granice od 6% doprinosa Zajednice koji se dodjeljuje operativnom programu. U iznimnim slučajevima i kada je to opravdano u odnosu na opseg programa, gornja granica može postići 10%.

(g) identifikaciju ciljanih krajnjih korisnika za svaku mjeru, očekivane načine odabira i moguće povezane specifične kriterije odabira;

(h) financijsku tablicu u kojoj se, za svaku godinu obuhvaćenu primjenjivim višegodišnjim indikativnim financijskim okvirima, za svaki prioritet i, na indikativan način, za svaku povezanu mjeru, točno navode:

(i) ukupan iznos doprinosa Zajednice;

(ii) nacionalan doprinos, po potrebi, navodeći druge vanjske doprinose. Kada se u okviru komponente Razvoj ljudskih potencijala izračunava doprinos Zajednice u odnosu na ukupne izdatke, u tablici se daje indikativna raščlamba nacionalnog doprinosa između njegovih javnih i privatnih sastavnica:

(iii) konačna stopa doprinosa Zajednice;

(i) predložene pokazatelje i načine evaluacije i nadzora, uključujući aktivnosti indikativne evaluacije i vremenski raspored;

(j) za komponentu Regionalni razvoj, indikativan popis velikih projekata popraćen njihovim tehničkim i financijskim obilježjima, uključujući očekivane izvore financiranja te indikativne rasporede provedbe;

(k) opis mjerodavnih struktura i tijela za upravljanje i kontrolu operativnog programa, u skladu s člancima 21. do 26., 28, 29. i 31.

Članak 156.

Revizija operativnih programa

1. Na inicijativu zemlje korisnice ili Komisije, operativni programi mogu se preispitati i, po potrebi, ostatak se programa može revidirati. Takvo preispitivanje može se posebice odvijati u sljedećim slučajevima:

(a) nakon važnih socijalno-gospodarskih promjena;

(b) kako bi se u većoj mjeri ili na drugačiji način uzele u obzir važne promjene u prioritetima Zajednice ili nacionalnim prioritetima;

(c) nakon godišnje revizije višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta;

(d) u svjetlu evaluacija iz članka 166. stavka 2.;

(e) u slučaju problema u provedbi.

2. Odluka Komisije o zahtjevu za revizijom operativnog programa donosi se što je prije moguće čim Strateški koordinator u koordinaciji s Nacionalnim koordinatorom programa IPA službeno dostavi navedeni zahtjev.

3. Ako revizija operativnog programa iz stavka 1. prelazi prihvatljive okvire iz tog programa, s tim povezani dodatni izdaci postaju prihvatljivim od dana donošenja Odluke Komisije.

Članak 157.

Veliki projekti u okviru komponente Regionalni razvoj

1. Kao dio operativnog programa, pomoć u okviru komponente Regionalni razvoj može financirati velike projekte.

2. Veliki projekt obuhvaća niz radova, aktivnosti ili usluga i namijenjen je, sam po sebi, ostvarivanju strogo određenog i nedjeljivog zadatka precizne gospodarske ili tehničke prirode koji ima jasno određene ciljeve i čiji ukupan trošak prelazi 10 milijuna eura.

3. Mjerodavna Operativna struktura dostavlja velike projekte na odobrenje Komisiji. U odluci o odobrenju projekta navodi se fizički cilj i prihvatljivi izdaci na koje se primjenjuje stopa sufinanciranja za taj prioritet. Nakon nje slijedi bilateralni sporazum sa zemljom korisnicom u kojem se propisuju ti elementi.

4. Prilikom dostave velikog projekta Komisiji, Operativna struktura daje sljedeće informacije:

(a) informacije o tijelu odgovornom za provedbu;

(b) informacije o prirodi ulaganja i opis njegovog financijskog opsega i lokacije;

(c) rezultate studija o izvedivosti;

(d) raspored provedbe projekta prije zatvaranja povezanog operativnog programa;

(e) procjenu opće socijalno-ekonomske ravnoteže operacije na temelju analize troškova i koristi uključujući ocjenu rizika i ocjenu očekivanog učinka na predmetni sektor, na temelju socijalno-ekonomske situacije u zemlji korisnici i socijalno-ekonomskog učinka na tu regiju u slučajevima kada operacija uključuje prijenos aktivnosti iz regije u državu članicu;

(f) analizu učinka na okoliš;

(g) plan financiranja u kojem su prikazani očekivani ukupni financijski doprinosi i planirani doprinosi na temelju Uredbe o programu IPA te drugi oblici financiranja Zajednice i vanjskog financiranja. Plan financiranja potvrđuje potreban doprinos bespovratnih sredstava iz programa IPA kroz analizu financijske održivosti.

POGLAVLJE III

Provedba

Odjeljak 1

Opća pravila

Članak 158.

Odabir operacija

1. Sve operacije koje nisu veliki projekti i koje provode krajnji korisnici koji nisu nacionalna javna tijela odabiru se putem poziva na dostavu prijedloga projekata. Kriterije za odabir priprema Operativna struktura i oni se objavljuju zajedno s pozivom na dostavu prijedloga projekata.

2. Operativna struktura uspostavlja Odbor za odabir za svaki poziv na dostavu prijedloga projekata. Odbor za odabir analizira i bira prijedloge te preporuča rezultate Operativnoj strukturi.

Operativna struktura odlučuje hoće li odobriti rezultate postupka odabira i navodi razloge za svoju odluku.

Sastav Odbora za odabir i njegovi načini rada definirani su u mjerodavnom sporazumu o financiranju.

Članak 159.

Instrumenti financijskog inženjeringa

1. Kao dio operativnog programa, doprinosom Zajednice mogu se financirati izdaci vezani uz operaciju koja obuhvaća doprinose za potporu instrumentima financijskog inženjeringa za poduzeća, kao što su fondovi za rizični kapital, jamstveni fondovi i fondovi za zajmove. Prednost se daje malim i srednjim poduzećima.

2. Iscrpna pravila provedbe navedena su u sporazumu o financiranju nakon donošenja operativnog programa koji predviđa doprinos Zajednice instrumentima financijskog inženjeringa.

Odjeljak 2

Financijsko upravljanje

Članak 160.

Plaćanja

1. Neovisno o članku 40. stavku 5., kombinirani ukupan iznos predfinanciranja i plaćanja tijekom provedbe ne prelazi 90% doprinosa Zajednice kako je navedeno u financijskoj tablici operativnih programa.

2. Sve razmjene o financijskim transakcijama između Komisije i tijela i institucija iz članka 21. vrše se elektronskim putem kako je predviđeno u sporazumu o financiranju.

3. Uz odredbe članka 42., plaćanja za predfinanciranje iznose 30% doprinosa Zajednice za prve tri godine predmetnog programa i vrše se kada su ispunjeni uvjeti iz članka 42. stavka 1. Ako je nužno, u odnosu na dostupnost proračunskog izdvajanja, predfinanciranje se može provoditi u dvije rate.

Članak 161.

Prihvatljivost zahtjeva za plaćanjem

1. U slučaju zahtjeva za plaćanjem za uplate tijekom provedbe, osim odredbi iz članka 43. stavka 1., odredbe ovog stavka primjenjuju se u okviru komponente Regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala.

Zahtjev za plaćanjem ne može se prihvatiti ako su plaćanja obustavljena u skladu s člankom 163. U zahtjevu za plaćanjem se potvrđuje da su ispunjeni svi zahtjevi iz članka 43. stavka 1. i iz ovog stavka.

Ovjereno izvješće o izdacima iz članka 43. stavka 1. izrađuje se prema prioritetima i mjerama. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje potvrđuje da je izvješće o izdacima točno, da proizlazi iz pouzdanih računovodstvenih sustava i da se temelji na provjerljivim dokumentima. Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje šalje taj dokument Komisiji zajedno s:

(a) potvrdom o izdacima kojom se potvrđuje da su prijavljeni izdaci u skladu s primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima i da su nastali u odnosu na operacije koje su odabrane za financiranje u skladu s kriterijima primjenjivim na program i koji su u skladu s mjerodavnim primjenjivim pravilima Zajednice i nacionalnim pravilima;

(b) elektronskim ispisom operacija prema mjerama i odgovarajućim izdacima, uključujući doprinose na temelju Uredbe o programu IPA, nacionalnim javnim i, po potrebi, privatnim doprinosima;

(c) detalji iznosa koji su nadoknadivi nakon ukidanja svih ili dijela doprinosa Zajednice za određenu operaciju;

(d) opseg sredstava Zajednice na deviznom računu u eurima specifičnom za komponentu na dan posljednjeg zaduženja na koje se odnosi ovo izvješće i zarađene kamate.

2. U slučaju zahtjeva za konačnom isplatom, osim odredaba iz članka 45. stavka 1., u okviru komponente Regionalni razvoj i komponente Razvoj ljudskih potencijala primjenjuju se odredbe ovog stavka.

Kako bi zahtjev za plaćanjem bio prihvatljiv, doprinos Zajednice, po prioritetima, mora biti u skladu s financijskom tablicom operativnog programa.

Ovjereno izvješće o izdacima iz članka 45. stavka 1. priprema Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje i ono se šalje Komisiji u skladu sa zahtjevima stavka 1. ovoga članka.

Komisija izvješćuje zemlju korisnicu o svojim zaključcima o sadržaju mišljenja Revizijskog tijela iz članka 45. stavka 1. točke c). To se mišljenje smatra prihvaćenim ako Komisija nema primjedbi u roku od pet mjeseci od datuma kada ga je primila.

Članak 162.

Rokovi za plaćanja

1. Nacionalni fond osigurava da se zahtjevi za plaćanjem tijekom provedbe za svaki operativni program Komisiji šalju tri puta godišnje. Kako bi Komisija izvršila uplatu u danoj godini, zahtjev za plaćanjem mora biti predan do 31. listopada te godine.

2. Podložno dostupnim sredstvima, Komisija vrši konačnu isplatu kada su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

(a) Komisija je prihvatila sektorsko završno izvješće o provedbi u skladu s odredbama članka 169. stavaka 4. i 5.;

(b) Komisija je prihvatila mišljenje koje je dalo Revizijsko tijelo iz članka 45. stavka 1. točke c) i povezano izvješće o radu propisano prvom alinejom članka 29. stavka 2. točke b.

4. Rok za plaćanje može prekinuti dužnosnik za ovjeravanje na kojeg je Komisija prenijela svoje ovlasti, u smislu Uredbe (EZ, Euratom) br. 1605/2002, na najviše šest mjeseci ako:

(a) u izvješću nacionalnog Revizijskog tijela ili Revizijskog tijela Zajednice postoje dokazi koji ukazuju da značajan nedostatak u radu sustava upravljanja i kontrole;

(b) dužnosnik za ovjeravanje na kojeg je Komisija prenijela svoje ovlasti mora obavljati dodatne provjere na temelju informacija koje su mu dane na znanje i koje su ga upozorile da su izdaci u ovjerenom izvješću o izdacima povezani s ozbiljnom nepravilnošću koja nije ispravljena, ili

(c) su potrebna objašnjenja vezano uz informacije sadržane u izvješću o izdacima.

Nacionalni koordinator programa IPA i Nacionalni dužnosnik za ovjeravanje odmah se izvješćuju o razlozima prekida. Prekid se obustavlja čim zemlja korisnica poduzme nužne mjere.

Članak 163.

Obustava plaćanja

Odredbe iz članka 46. primjenjuju se na sve ili dio plaćanja tijekom provedbe na razini prioriteta ili programa.

Članak 164.

Zatvaranje programa

1. Operativni program zatvara se u skladu s odredbama članka 47. stavka 1. kada Komisija odredi plaćanje konačnog iznosa na temelju dokumenata iz članka 45. stavka 1. i članka 161. stavka 2.

Komisija izvješćuje zemlju korisnicu o datumu zatvaranja operativnog programa.

2. Neovisno o rezultatima revizija koje obavlja Komisija ili Europski revizorski sud, konačni iznos koji Komisija plaća za operativni program može se izmijeniti u roku od devet mjeseci od datuma kada je plaćen ili, ako postoji negativna bilanca koju zemlje korisnice moraju pokriti, u roku od devet mjeseci od izdavanja naloga za povrat sredstava. Takve izmjene i dopune bilance ne utječu na datum zatvaranja prekograničnog programa kako je predviđeno u stavku 1.

Članak 165.

Ponovno korištenje doprinosa Zajednice

Zemlja korisnica izvješćuje Komisiju o tome na koji način predlaže da se ponovno iskoriste sredstva ukinuta u skladu s člankom 54. i, po potrebi, da se izmijeni i dopuni plan financiranja pomoći, u skladu s odredbama članka 156.

Odjeljak 3

Evaluacija i nadzor

Članak 166.

Evaluacija

1. Zemlje korisnice provode *ex ante* evaluaciju posebno za svaki operativni program. Međutim, u opravdanim slučajevima i u dogovoru s Komisijom, zemlje korisnice mogu provesti jedinstvenu *ex ante* evaluaciju koja pokriva više od jednog operativnog programa.

Ex ante evaluacije provode se pod nadležnošću Operativne strukture.

Cilj *ex ante* evaluacija je optimizirati raspodjelu proračunskih sredstava u okviru operativnih programa i unaprijediti kvalitetu programiranja. One utvrđuju i ocjenjuju razlike, jazove i mogućnosti razvoja, ciljeve koje treba ostvariti, očekivane rezultate, kvantificirane ciljeve, usklađenost, ako je nužno, predložene strategije i kvalitete postupaka provedbe, nadzora, evaluacije i financijskog upravljanja.

Ex ante evaluacija prilaže se operativnom programu na koji se odnosi.

2. Tijekom razdoblja programiranja, zemlje korisnice provode evaluacije vezane uz nadzor operativnih programa, posebno ako nadzor ukaže na značajna odstupanja od izvorno utvrđenih ciljeva ili gdje je predložena revizija operativnog programa, kako je navedeno u članku 156. Rezultati se šalju Sektorskom nadzornom odboru za operativni program i Komisiji.

3. Evaluacije provode stručnjaci ili tijela, unutarnja ili vanjska, koja su funkcionalno neovisna o tijelima iz članka 21. Rezultati se objavljuju u skladu s primjenjivim pravilima o pristupu dokumentima.

Članak 167.

Sektorski nadzorni odbor

1. U skladu s člankom 59., Operativna struktura uspostavlja Sektorski nadzorni odbor za svaki program. Može se osnovati jedinstveni Sektorski nadzorni odbor za nekoliko programa u okviru iste komponente. Ovaj se odbor sastaje barem dva puta godišnje na inicijativu zemlje korisnice i Komisije.

2. Svaki Sektorski nadzorni odbor priprema svoj poslovnik u skladu s mandatom sektorskog nadzornog odbora koji propisuje Komisija i u okviru institucionalnog, pravnog i financijskog okvira predmetne zemlje korisnice. On donosi taj poslovnik u dogovoru s Operativnom strukturom i Nadzornim odborom programa IPA kako bi svoju misiju obavljao u skladu s ovom Uredbom.

3. Sektorskim nadzornim odborom supredsjedaju čelnik Operativne strukture i Komisija. O njegovom sastavu odlučuje Operativna struktura u dogovoru s Komisijom.

Sektorski nadzorni odbor uključuje Komisiju, Nacionalnog koordinatora programa IPA, Strateškog koordinatora za komponentu Regionalni razvoj i komponentu Razvoj ljudskih potencijala te Operativnu strukturu programa. Po potrebi, uključuje i predstavnike civilnog društva i socijalno-ekonomske partnere. Predstavnik Europske investicijske banke može imati savjetodavnu ulogu za one operativne programe za koje Europska investicijska banka daje svoj doprinos.

4. Sektorski nadzorni odbor radi sljedeće:

(a) razmatra i odobrava opće kriterije za odabir operacija, u skladu s, ako je mjerodavno, člankom 155. stavkom 2. točkom g) u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu sporazuma o financiranju i odobrava reviziju tih kriterija u skladu s potrebama programiranja;

(b) na svakom sastanku preispituje napredak ostvaren u smislu ostvarivanja posebnih ciljeva operativnog programa na temelju dokumenata koje dostavlja Operativna struktura;

(c) na svakom sastanku ispituje rezultate provedbe, posebno ostvarivanje ciljeva određenih za svaki prioritet i evaluacije tijekom provedbe iz članka 57. stavka 5.; taj nadzor obavlja na temelju pokazatelja iz članka 155. stavka 2. točke d);

(d) pregledava sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi iz članka 169.;

(e) dobiva informacije o godišnjem izvješću o radu iz prve alineje članka 29. stavka 2. točke b) ili o dijelu izvješća koji se odnosi na predmetni operativni program i o mjerodavnim komentarima koje je dala Komisija nakon pregleda izvješća ili u odnosu na taj dio izvješća;

(f) pregledava sve prijedloge izmjena i dopuna sporazuma o financiranju programa.

5. Sektorski nadzorni odbor može predložiti Operativnoj strukturi reviziju ili ispitivanje programa koji će omogućiti ostvarivanje ciljeva programa iz članka 155. stavka 2. točke a) ili joj predložiti unaprjeđenje načina upravljanja, uključujući financijsko upravljanje.

Članak 168.

Organizacija nadzora

Razmjena podataka između Komisije i zemalja korisnica u svrhu nadzora obavlja se elektronskim putem, kako je predviđeno sporazumima o financiranju.

Članak 169.

Sektorska godišnja i završna izvješća o provedbi

1. Operativna struktura dostavlja sektorsko godišnje izvješće Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA do 30. lipnja svake godine i po prvi puta do 30. lipnja 2008.

Sektorsko završno izvješće dostavlja se Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA najkasnije šest mjeseci nakon posljednjeg datuma za prihvatljivost izdataka. Sektorsko

završno izvješće odnosi se na cijelo razdoblje provedbe i uključuje posljednje sektorsko godišnje izvješće.

Sektorska izvješća donose se u odnosu na predmetne programe.

2. Sektorska izvješća pregledava Sektorski nadzorni odbor prije njihovog dostavljanja Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA.

3. Sektorska izvješća uključuju sljedeće:

(a) kvantitativan i kvalitativan napredak ostvaren u provedbi operativnog programa, prioriteta, mjera i, ako je mjerodavno, operacije ili skupine operacija u odnosu na njihove specifične, provjerljive ciljeve s kvantifikacijom, kada je to moguće, pomoću pokazatelja iz članka 155. stavka 2. točke d) na odgovarajućoj razini. Ako je to mjerodavno u okviru komponente Razvoj ljudskih potencijala, statistika se raščlanjuje prema spolu;

(b) financijsku provedbu operativnog programa navodeći za svaki prioritet i mjeru:

(i) ukupne izdatke koje plaćaju krajnji korisnici i koji su uključeni u zahtjeve za plaćanjem koje Nacionalni fond šalje Komisiji;

(ii) ukupne izdatke koji su stvarno nastali i plaćeni od strane Nacionalnog fonda s odgovarajućim javnim ili javnim i privatnim doprinosom; to je popraćeno formularima u elektronskom obliku u kojima se navode operacije kako bi ih se moglo slijediti od proračunskog izdvajanja od strane zemlje korisnice do konačnih isplata;

(iii) ukupne uplate zaprimljene od Komisije.

Ako je potrebno, financijska provedba može se predstaviti kroz glavna interventna područja iz članka 53. stavka 3. točke f) i regije u kojima je pomoć koncentrirana;

(c) u informativne svrhe, indikativnu raščlambu alokacija na temelju Uredbe o programu IPA za komponentu Regionalni razvoj po kategorijama, u skladu s iscrpnim popisom uključenim u sporazum o financiranju;

(d) korake koje je poduzela Operativna struktura ili Sektorski nadzorni odbor kako bi osigurali kvalitetu i djelotvornost provedbe, a posebno:

(i) mjere nadzora i evaluacije, uključujući načine prikupljanja podataka;

(ii) sažetak svih značajnijih problema uočenih u provedbi operativnog programa i svih naknadno poduzetnih mjera;

(iii) način korištenja tehničke pomoći;

(e) aktivnosti pružanja informacija o i publiciranja programa u skladu s člankom 62.;

(f) ako je potrebno u okviru komponente Regionalni razvoj, napredak i financiranje velikih projekata;

(g) ako je potrebno u okviru komponente Razvoj ljudskih potencijala, sintezu provedbe:

(i) uvođenja politike ravnopravnosti spolova i svih aktivnosti vezanih uz ravnopravnost spolova;

(ii) aktivnosti za jačanje sudjelovanja migranata u zapošljavanju i time jačanje njihove socijalne uključenosti;

(iii) aktivnosti za jačanje uključivanja u zapošljavanje i na taj način unaprjeđivanje socijalne uključenosti manjina;

(iv) aktivnosti za jačanje uključivanja u zapošljavanje i socijalnog uključivanja drugih skupina kojima je otežan pristup tržištu rada, uključujući osobe s invaliditetom.

Informacije iz točaka d), g) ovog stavka ne uključuju se ako nije došlo do značajnijih izmjena od prethodnog izvješća.

4. Sektorska izvješća smatraju se prihvatljivim ako sadrže sve prikladne informacije iz stavka 3. Komisija o prihvatljivosti sektorskog godišnjeg izvješća izvješćuje Nacionalnog koordinatora programa IPA i Operativnu strukturu u roku od 10 radnih dana od datuma primitka izvješća.

5. Nacionalni koordinator programa IPA i Operativna struktura izvješćuju se i o mišljenju Komisije o sadržaju prihvatljivog sektorskog godišnjeg izvješća u roku od dva mjeseca od datuma primitka tog izvješća. U odnosu na sektorsko završno izvješće o operativnom programu, te informacije pružaju se u roku od najviše pet mjeseci od datuma primitka prihvatljivog izvješća.

GLAVA IV
KOMPONENTA RURALNI RAZVOJ

POGLAVLJE I

Predmet pomoći i prihvatljivost

Odjeljak 1

Predmet pomoći

Članak 170.

Dodatne definicije za komponentu Ruralni razvoj

U smislu ove Glave, uz definicije iz članka 2., primjenjuju se i sljedeće definicije:

1. “Standardi Zajednice”: standardi koje propisuje Zajednica u području zaštite okoliša, javnog zdravstva, zdravlja životinja i biljaka, dobrobiti životinja i sigurnosti na radu;
2. “Planinska područja”: područja iz prvog podstavka članka 50. stavka 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1689/2005¹;
3. “Mladi poljoprivrednik”: poljoprivrednik mlađi od 40 godina u vrijeme kada je donesena odluka o dodijeli pomoći, a koji posjeduje odgovarajuće profesionalne vještine i sposobnosti.

Članak 171.

Područja i vrste pomoći

1. Pomoć u okviru ove komponente doprinosi ostvarenju sljedećih ciljeva:

- (a) unaprjeđenju učinkovitosti tržišta i provedbe standarda Zajednice;
- (b) pripremnih radnji za provedbu poljoprivredno-ekoloških mjera i lokalne strategije za ruralni razvoj;
- (c) razvoju ruralnog gospodarstva.

2. Pomoć koja obuhvaća cilj iz točke a) stavka 1, u daljnjem tekstu „prioritet 1“ dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

---

¹ SL L 277, 21.10. 2005. str.1

(a) ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u svrhu restrukturiranja i prilagodbe standardima Zajednice;

(b) potpora osnivanju skupina proizvođača;

(c) ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u cilju restrukturiranja tih aktivnosti i njihove prilagodbe standardima Zajednice.

3. Pomoć koja obuhvaća cilj iz točke b) stavka 1, u daljnjem tekstu „prioritet 2“ dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

(a) aktivnosti u cilju unaprjeđenja stanja okoliša i prirode;

(b) priprema i provedba lokalnih strategija za ruralni razvoj.

4. Pomoć koja obuhvaća cilj iz točke c) stavka 1, u daljnjem tekstu „prioritet 3“ dodjeljuje se putem sljedećih mjera:

(a) unaprjeđenje i razvoj ruralne infrastrukture;

(b) diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti;

(c) unaprjeđenje izobrazbe.

Odjeljak 2

Opći zahtjevi o prihvatljivosti i intenzitetu pomoći

Članak 172.

Prihvatljivost izdataka

1. Uz troškove iz članka 34. stavka 2., u okviru ove komponente prihvatljivim se smatraju troškovi iz stavka 3. točke c).

Mjere tehničke pomoći prihvatljive na temelju članka 34. stavka 2. su one navedene u članku 182.

2. Uz odredbe članka 34. stavka 3., sljedeći izdaci nisu prihvatljivi u okviru ove komponente:

(a) kupovina prava na poljoprivrednu proizvodnju, životinja, godišnjih nasada i njihovo sađenje;

(b) svi troškovi održavanja, amortizacije i najma;

(c) svi troškovi koje je napravila javna uprava tijekom upravljanja i provedbe pomoći.

3. Neovisno o odredbama članka 34. stavka 4., u slučaju ulaganja:

(a) prihvatljivi izdaci ograničeni su na izgradnju i obnovu nekretnina;

(b) smatra se prihvatljivim kupovina ili najam-kupovina novih strojeva i opreme, uključujući računalne programe do tržišne vrijednosti imovine; drugi troškovi vezani uz ugovor o najmu, kao što je marža najmodavca, troškovi refinanciranja kamata, režijski troškovi i naknade za osiguranje ne smatraju se prihvatljivim;

(c) opći troškovi vezani uz izdatke iz točaka a) i b), kao što su naknade arhitektima, inženjerima i druge konzultantske naknade, studije izvedivosti, stjecanje prava na patente i dozvole prihvatljivi su do gornje granice od 12% troškova iz točaka a) i b).

Iscrpne odredbe o provedbi ovog stavka propisane su u sektorskim sporazumima definiranim u članku 7. ili sporazumima o financiranju definiranim u članku 8.

4. Ulagački projekti ostaju prihvatljivi za financiranje od strane Komisije pod uvjetom da ne dožive bitne izmjene u roku od pet godina od konačne isplate od strane Operativne strukture.

Članak 173.

Intenzitet pomoći i stopa doprinosa Zajednice

1. U smislu ove komponente, prihvatljivi izdaci iz članka 38. stavka 1. izračunavaju se na temelju javnih rashoda kako je definirano u članku 2.

2. Javni rashodi u načelu ne prelaze gornju granicu od 50% ukupnih prihvatljivih troškova ulaganja. Međutim, gornja granica može se podići na:

(a) 55% za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva koja osnivaju mladi poljoprivrednici;

(b) 60% za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u planinskim područjima;

(c) 65% za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u planinskim područjima koja osnivaju mladi poljoprivrednici;

(d) 75% za ulaganja iz stavka 4. točke d) i za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva u svrhu provedbe Direktive Vijeća 91/676/EEZ² podložno postojanju nacionalne strategije za njezinu provedbu;

(e) 100% za ulaganja u infrastrukturu koja nije takve prirode da će donositi značajne neto prihode;

(f) 100% za mjere iz članka 182.

3. Prilikom određivanja stope javnih rashoda u smislu stavka 2. ne uzima se u obzir nacionalna pomoć za olakšavanje pristupa zajmovima koji se dodjeljuju bez ikakvog doprinosa Zajednice predviđenog na temelju Uredbe o programu IPA:

---

² SL L 375, 31. 12. 1991. str. 1

4. Doprinos Zajednice u načelu ne prelazi gornju granicu od 75% prihvatljivih izdataka. Međutim, ta se gornja granica može podići do:

(a) 80% za mjere obuhvaćene prioritetom 2 iz članka 171. stavka 3.;

(b) 80% u slučaju aktivnosti obuhvaćenih člankom 182., ako se te aktivnosti ne poduzimaju na inicijativu Komisije;

(c) 100% u slučaju aktivnosti obuhvaćenih člankom 182., ako se te aktivnosti poduzimaju na inicijativu Komisije;

(d) 85% u slučaju ulagačkih projekata koji se provode u regijama u kojima je Komisija utvrdila da su se dogodile iznimne prirodne katastrofe.

Odjeljak 3

Prihvatljivost i posebni zahtjevi za pomoć u okviru Prioriteta 1

Članak 174.

Ulaganja u poljoprivredna gospodarstva

1. Pomoć iz članka 171. stavka 2. točke a) dodjeljuje se za materijalna i nematerijalna ulaganja u poljoprivredna gospodarstva radi njihove prilagodbe standardima Zajednice i unaprjeđenja općenite uspješnosti u njihovom radu.

2. Pomoć u okviru ove mjere može se dodijeliti poljoprivrednim gospodarstvima:

(a) za koje je moguće pokazati da postoji perspektiva gospodarske održivosti na kraju ostvarenog ulaganja;

(b) koja zadovoljavaju minimalne nacionalne standarde u odnosu na zaštitu okoliša, javno zdravstvo, zdravlje životinja i biljaka, dobrobit životinja i sigurnost na radu u trenutku kada se donosi odluka o dodjeli pomoći.

3. Iznimno od točke b) stavka 2., ako su minimalni nacionalni standardi utemeljeni na standardima Zajednice ponovno uvedeni u trenutku primitka zahtjeva, pomoć se može dodijeliti bez obzira na nepoštivanje tih standarda pod uvjetom da gospodarstvo zadovolji nove standarde do potpunog ostvarenja ulaganja.

Nadalje, Komisija može, na temelju propisno obrazloženog zahtjeva zemlje korisnice, dopustiti odstupanje od točke b) stavka 2. u odnosu na nepoštivanje minimalnih nacionalnih standarda utemeljenih na standardima Zajednice koji su uvedeni u nacionalno pravo do godinu dana prije datuma podnošenja zahtjeva.

4. Pomoć se dodjeljuje pod uvjetom da su ulaganja u skladu s mjerodavnim standardima Zajednice na kraju njihovog potpunog ostvarenja.

5. Zemlje korisnice određuju ograničenja za ukupna ulaganja koja zadovoljavaju uvjete za pomoć. One propisuju odgovarajuće standarde vezano uz profesionalne vještine i sposobnost

poljoprivrednika koje poljoprivrednici moraju ispuniti kako bi zadovoljili uvjete dobivanja za pomoć.

Članak 175.

Potporna za osnivanje skupina proizvođača

1. Pomoć iz članka 171. stavka 2. točke b) može se dodijeliti za olakšavanje osnivanja i administrativnog upravljanja skupinama proizvođača u smislu:

(a) prilagodbe proizvodnje i proizvoda članova skupina proizvođača tržišnim zahtjevima;

(b) zajedničko plasiranje dobara za tržište, uključujući pripremu za prodaju, centralizaciju prodaje i opskrbu kupaca na veliko;

(c) određivanja zajedničkih pravila o informiranju o proizvodnji, s posebnim naglaskom na prikupljanje i dostupnost.

2. Pomoć u okviru ove mjere ne dodjeljuje se skupinama proizvođača koje je nacionalno tijelo zemlje korisnice službeno priznalo prije 1. siječnja 2007. godine i/ili prije odobrenja programa iz članka 184.

Profesionalne i/ili međuprofesionalne organizacije koje predstavljaju jedan ili više sektora ne kvalificiraju se kao skupine proizvođača.

3. Pomoć se dodjeljuje kao pomoć u paušalnom iznosu u godišnjim ratama prvih pet godina nakon datuma kada je priznata skupina proizvođača. Izračunava se na temelju godišnje plasirane proizvodnje skupine proizvođača i zadovoljava sljedeće uvjete:

(a) iznos za prvu, drugu, treću, četvrtu i petu godinu do 5%, 5%, 4%, 3% i 2% vrijednosti proizvodnje plasirane na tržište do milijun eura;

(b) iznos za prvu, drugu, treću, četvrtu i petu godinu do 2,5%, 2,5%, 2,0%, 1,5% i 1,5% vrijednosti proizvodnje plasirane na tržište veće od milijun eura;

(c) podliježe gornjoj granici za svaku organizaciju proizvođača od:

- 100 000 eura za prvu godinu
- 100 000 eura za drugu godinu
- 80 000 eura za treću godinu
- 60 000 eura za četvrtu godinu
- 50 000 eura za petu godinu.

Članak 176.

Ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda

1. Pomoć iz članka 171. stavka 2. točke c) dodjeljuje se za materijalna i nematerijalna ulaganja u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda obuhvaćenih Prilogom I Ugovora. Cilj je takve pomoći pružiti potporu poduzećima da se prilagode standardima

Zajednice i da unaprijede svoje ukupne poslovne rezultate. Ulaganja moraju doprinostiti poboljšanju situacije u osnovnoj poljoprivrednoj proizvodnji u predmetnom sektoru.

Ulaganja na maloprodajnoj razini isključena su iz potpore.

2. Pomoć u okviru ove mjere može se dodijeliti za ulaganje u poduzeća:

(a) za koje je moguće pokazati da postoji perspektiva gospodarske održivosti na kraju ostvarenog ulaganja;

(b) koja zadovoljavaju minimalne nacionalne standarde u odnosu na zaštitu okoliša, javno zdravstvo, zdravlje životinja i biljaka, dobrobit životinja i sigurnost na radu u trenutku kada se donosi odluka o dodjeli pomoći.

3. Iznimno o točke b) stavka 2., ako su minimalni nacionalni standardi utemeljeni na standardima Zajednice ponovno uvedeni u trenutku primitka zahtjeva, pomoć se može dodijeliti bez obzira na nepoštivanje tih standarda pod uvjetom da gospodarstvo zadovolji nove standarde do kraja ostvarenja ulaganja.

Nadalje, Komisija može, na temelju propisno obrazloženog zahtjeva zemlje korisnice, dopustiti odstupanje od točke b) stavka 2. u odnosu na nepoštivanje minimalnih nacionalnih standarda utemeljenih na standardima Zajednice koji su uvedeni u nacionalno pravo do godinu dana prije datuma podnošenja zahtjeva.

4. Pomoć se može dodijeliti za ulaganja u ustanove koji su dio poduzeća:

(a) koje zapošljavaju manje od 250 osoba i čiji godišnji promet ne prelazi 50 milijuna eura i/ili ukupna godišnja bilanca ne prelazi 43 milijuna eura s tim da se prednost daje ulaganjima koja za cilj imaju prilagodbu poduzeća svim mjerodavnim standardima Zajednice; ili

(a) koje zapošljavaju manje od 750 osoba ili imaju godišnji promet koji ne prelazi 200 milijuna eura, a gdje je svrha ulaganja uskladiti poduzeće s mjerodavnim standardima Zajednice.

5. Komisija može, na temelju propisno obrazloženog zahtjeva zemlje korisnice, odlučiti da se pomoć može odobriti i poduzećima koja nisu obuhvaćena stavkom 4. za ulaganja koja su nužna za zadovoljavanje posebnih standarda Zajednice, što uključuje posebno skupa ulaganja. Takva potpora se može dodijeliti samo poduzećima utvrđenim u nacionalnom planu za prilagodbu standardima Zajednice koji imaju za cilj u potpunosti uskladiti poduzeće s mjerodavnim standardima Zajednice. U takvim slučajevima pomoć se dodjeljuje kao polovica stope pomoći koja je dostupna poduzećima iz stavka 4.

6. Zemlje korisnice određuju granice za ukupna ulaganja koja zadovoljavaju uvjete za potporu u okviru ove mjere.

7. Pomoć ulaganjima u poduzeća iz točke a) stavka 4) dodjeljuje se pod uvjetom da će takva ulaganja biti u skladu s mjerodavnim standardima Zajednice kada budu u potpunosti ostvarena.

Odjeljak 4

Prihvatljivost i posebni zahtjevi u okviru Prioriteta 2

Članak 177.

Priprema za provedbu aktivnosti vezanih uz okoliš i prirodu

1. Kako bi se zemlje korisnice pripremile za provedbu aktivnosti navedenih u Prioritetu 2 u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1698/2005, pomoć iz članka 171. stavka 3. točke a) dodjeljuje se pilot projektima obuhvaćenim člancima 39. i 40. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2. Cilj je takvih aktivnosti steći praktično iskustvo u provedbi aktivnosti za unaprjeđenje stanja okoliša i prirode na administrativnoj razini i razini poljoprivrednih gospodarstava.

Članak 178.

Priprema i provedba lokalnih strategija za ruralni razvoj

1. Pomoć iz članka 171. stavka 3. točke b) dodjeljuje se u skladu s člankom 61. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2. Pomoć pruža potporu:

(a) provedbi projekata suradnje u skladu s prioritetima iz članka 171. stavka 1. i u smislu članka 65. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005;

(b) vođenju lokalnih javno-privatnih partnerstava, koja se još nazivaju i „lokalne akcijske skupine“, stjecanju vještina, aktivnostima podizanja svijesti i promidžbenim događanjima radi ostvarivanja ciljeva iz članka 171. stavka 1.

3. Iscrpne odredbe za provedbu ove mjere dogovaraju se sa zemljom korisnicom. One su u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj kako je propisano u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

Odjeljak 5

Prihvatljivost i posebni zahtjevi u okviru Prioriteta 3

Članak 179.

Unaprjeđenje i razvoj ruralne infrastrukture

1. Pomoć iz članka 171. stavka 4. točke a) može se pružati za ulaganja koja za cilj imaju unaprjeđenje i razvoj ruralne infrastrukture putem:

(a) rješavanja regionalnih razlika i povećanja privlačnosti ruralnih područja za privatne osobe i poduzetničke aktivnosti;

(b) osiguravanja uvjeta za razvoj ruralnih gospodarstava.

2. Prednost se daje ulaganjima u opskrbu vodom i energijom, gospodarenje otpadom, lokalni pristup informacijskoj i komunikacijskoj tehnologiji, lokalni pristup cestama od posebne važnosti za lokalni gospodarski razvoj i infrastrukturu za zaštitu od požara tamo gdje je to opravdano zbog rizika od šumskih požara.

3. Ako su donesene lokalne strategije za ruralni razvoj navedene u članku 171. stavku 3. točki b), ulaganja kojima se pruža potpora u okviru ovog članka moraju biti u skladu s tim strategijama.

Članak 180.

Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti

1. Pomoć iz članka 171. stavka 4. točke b) može se pružiti za ulaganja koja za cilj imaju diversifikaciju i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti uz pomoć sljedećeg:

(a) jačanja gospodarske aktivnosti;

(b) stvaranja mogućnosti za zapošljavanje;

(c) diversifikacije u nepoljoprivredne aktivnosti.

2. Prednost se daje ulaganjima u stvaranje i razvoj mikro i malih poduzeća, obrta i ruralnog turizma s ciljem promicanja ulaganja i razvoja gospodarskog sastava.

3. Ako su uspostavljene lokalne strategije za ruralni razvoj iz članka 171. stavka 3. točke b), ulaganja kojima se pruža potpora na temelju ovog članka moraju biti usklađena s tim strategijama.

Članak 181.

Unaprjeđenje izobrazbe

1. Može se dodijeliti pomoć za unaprjeđenje profesionalnih vještina i sposobnosti osoba uključenih u poljoprivredni, prehrambeni i šumarski sektor i drugih dionika koji djeluju u područjima obuhvaćenim ovom komponentom.

Pomoć se ne dodjeljuje za tečajeve usavršavanja i izobrazbe koji čine dio uobičajenih programa ili sustava obrazovanja na srednjoškolskoj ili višoj razini.

2. Zemlje korisnice razrađuju strategiju izobrazbe za provedbu operacija predviđenih u okviru stavka 1. Strategija uključuje kritičku procjenu postojećih struktura izobrazbe, analizu potreba izobrazbe i ciljeve. U njoj se utvrđuje i niz kriterija za odabir pružatelja izobrazbe.

Odjeljak 6

Tehnička pomoć

Članak 182.

Područje primjene i provedba

1. Pomoć se može dodijeliti za aktivnosti vezane uz pripremu, nadzor, evaluaciju, informiranje i kontrolu koje su nužne za provedbu programa. Te aktivnosti posebno uključuju:

(a) sastanke i druge aktivnosti nužne za obavljanje poslova Sektorskih nadzornih odbora za ovu komponentu, kao što su studije ugovorene i ostvarene putem stručne pomoći;

(b) kampanje za informiranje i promidžbu;

(c) usmeno i pismeno prevođenje na zahtjev Komisije, koje ne uključuje ono koje je nužno u skladu s primjenom okvirnog, sektorskog i sporazuma o financiranju;

(d) posjete i seminare;

(e) aktivnosti vezane uz pripremu mjera u programu kojima će se osigurati njihova učinkovitost, uključujući one mjere čija primjena je predviđena u kasnijoj fazi;

(f) evaluaciju tijekom provedbe programa;

(g) uspostavu i djelovanje nacionalne mreže za koordinaciju aktivnosti razvijenih na temelju članka 178. te buduće nacionalne mreže za ruralni razvoj u suglasnosti s člankom 68. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005.

2. Sektorski nadzorni odbor za ovu komponentu savjetuje se o aktivnostima tehničke pomoći. Svaku aktivnost prije provedbe odobrava predsjednik Sektorskog nadzornog odbora.

3. Svaka posjeta i seminar iz članka 1. stavka d) koji nisu ostvareni na inicijativu Komisije zahtijevaju podnošenje pismenog izvješća Sektorskom nadzornom odboru za ovu komponentu.

Članak 183.

Europska mreža za ruralni razvoj

Zemlje korisnice i organizacije osnovane u zemljama korisnicama i upravama zemalja korisnica aktivne u području ruralnog razvoja imaju pristup Europskoj mreži za ruralni razvoj koja je osnovana člankom 67. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1698/2005. Sa zemljama korisnicama dogovaraju se mjerodavne iscrpne odredbe.

POGLAVLJE II

Programiranje

Članak 184.

Programi

1. Mjere u okviru komponente Ruralni razvoj su predmet programa za poljoprivredu i ruralni razvoj koji se izrađuje na nacionalnoj razini (u daljnjem tekstu: program) i koji obuhvaća cijelo razdoblje provedbe IPA-e. Program pripremaju mjerodavna tijela koja imenuje zemlja korisnica i dostavljaju se Komisiji nakon savjetovanja s odgovarajućim zainteresiranim strankama.

2. Svaki program uključuje:

(a) kvantificirani opis postojeće situacije koji pokazuje razlike, nedostatke i mogućnosti razvoja, osnovne rezultate prethodnih operacija koje su poduzete u Zajednici i druge bilateralne i multilateralne pomoći, korištena financijska sredstva i evaluaciju dostupnih rezultata;

(b) opis predložene nacionalne strategije za ruralni razvoj koji se temelji na analizi postojeće situacije u ruralnim područjima i dubinske analize predmetnih sektora, koja uključuje neovisno stručno mišljenje. Potrebno je prikazati opis postojeće strategije izobrazbe iz članka 181. stavka 2. Nacionalna strategija za ruralni razvoj uključuje kvantificirane ciljeve koji za svaki prioritet iz članka 171. stavka 1. navode odgovarajuće pokazatelje za nadzor i evaluaciju;

(c) objašnjenje kako se opći strateški pristup i sektorske strategije utvrđene u višegodišnjem indikativnom planskom dokumentu zemlje korisnice prenose u posebne aktivnosti u okviru komponente Ruralni razvoj;

(d) indikativnu sveobuhvatnu financijsku tablicu u kojoj su sažeta nacionalna sredstva, sredstva Zajednice te, po potrebi, privatna financijska sredstva koja su predviđena i odgovaraju svakoj mjeri ruralnog razvoja kao i stopi sufinanciranja EU-a po pojedinom prioritetu;

(e) Opis mjera koje su odabrane iz članka 171., uključujući;

- definiciju krajnjih korisnika,
- zemljopisno područje primjene,
- kriterije prihvatljivosti,
- kriterije za razvrstavanje (rangiranje) projekata kod odabira,
- pokazatelje za nadzor,
- kvantificirane pokazatelje ciljeva.

(f) opis Operativne strukture za provedbu programa, uključujući nadzor i evaluaciju;

(g) nazive tijela i institucija koje su nadležne za provedbu programa;

(h) rezultate savjetovanja i odredbe donesene za povezivanje mjerodavnih tijela i institucija kao i odgovarajućih gospodarskih, socijalnih i ekoloških partnera;

(i) rezultati i preporuke *ex ante* evaluacije programa, uključujući opis nastavka na preporuke koje poduzimaju zemlje korisnice.

3. U svom programu, zemlje korisnice osiguravaju davanje prednosti mjerama za provedbu standarda Zajednice i za unaprjeđenje djelotvornosti tržišta, i mjerama za stvaranje novih mogućnosti za zapošljavanje u ruralnim područjima.

4. Zemlje korisnice u svom programu osiguravaju usklađenost s odredbama višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta.

5. Osim u slučaju drugačijeg dogovora s Komisijom, zemlje korisnice dostavljaju svoje prijedloge projekata najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe.

Članak 185.

Donošenje i izmjene i dopune programa

1. Programe u okviru komponente Ruralni razvoj donosi Komisija u roku od šest mjeseci od dostave prijedloga programa pod uvjetom da su dostupne sve važne informacije. Komisija posebno ocjenjuje predloženi program kako bi utvrdila je li usklađen s ovom Uredbom.

2. Program se može, ako je nužno, izmijeniti i dopuniti kako bi u odgovarajućoj mjeri uzeo u obzir:

(a) mjerodavne nove informacije i rezultate vezane uz provedbu predmetnih radnji, uključujući rezultate nadzora i evaluacije, kao i potrebu za prilagodbom dostupnih iznosa pomoći;

(b) napredak zemlje korisnice prema pristupanju u skladu s navedenim u glavnim dokumentima o pristupanju, uključujući višegodišnji indikativni planski dokument.

3. Svaki prijedlog izmjena i dopuna zemlja korisnica dostavlja Komisiji. Prijedlog mora biti odgovarajuće obrazložen i uključuje sljedeće informacije:

(a) razloge za predloženu izmjenu i dopunu;

(b) očekivane učinke izmjena i dopuna;

(c) izmijenjene i dopunjene financijske tablice i tablice mjerenja ako su predložene izmjene i dopune financijske prirode.

4. Značajne izmjene u smislu članka 14. stavka 4. Uredbe o programu IPA uključuju izmjene i dopune koje obuhvaćaju promjene u financijskoj raspodjeli među prioritetima iz članka 171. stavka 1. ili promjene stope sufinanciranja po prioritetima ili uključivanje novih mjera.

5. Komisija može od zemalja korisnica tražiti da dostave prijedlog izmjena i dopuna programa ako je izmijenjeno mjerodavno zakonodavstvo Zajednice.

POGLAVLJE III

Provedba

Odjeljak 1

Načela i financijsko upravljanje

Članak 186.

Načela provedbe

1. Provedbu ove komponente obavljaju zemlje korisnice na temelju decentraliziranog upravljanja bez *ex ante* kontrola iz članka 18.
2. U sektorskom sporazumu i sporazumu o financiranju iz članka 7 i 8. mogu biti propisane dodatne odredbe.

Odredbe su u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na programe za ruralni razvoj u državama članicama.

Članak 187.

Izračun plaćanja

Iznimno od članka 44. doprinos Zajednice programima u okviru ove komponente izračunava se primjenom stope sufinanciranja koja je za svaki prioritet propisana u odluci o financiranju u odnosu na svaki prihvatljivi izdatak potvrđen u svakoj izjavi o izdacima, podložno najvećem mogućem iznosu doprinosa Zajednice određenom za svaki prioritet.

Članak 188.

Predfinanciranje

1. U smislu ove komponente, plaćanja u okviru predfinanciranja mogu iznositi do 30% doprinosa Zajednice za prve tri godine predmetnog programa. Podložno dostupnosti proračunskih izdvajanja, predfinanciranje se može platiti u dvije ili više rata.
2. U slučajevima kada iznosi plaćeni u okviru predfinanciranja iz stavka 1. nisu dovoljni za osiguravanje pravovremenog plaćanja zahtjeva krajnjih korisnika, ti se iznosi mogu povećati tijekom razdoblja provedbe u skladu s odredbama propisanim u sektorskom sporazumu ili sporazumu o financiranju, a u svrhu zadovoljavanja tih potreba pod uvjetom da ukupan iznos plaćanja u okviru predfinanciranja ne prelazi 30% doprinosa Zajednice za tri posljednje godine, kako je utvrđeno u odluci o financiranju kojom se donose višegodišnji programi.

3. Komisija plaća prvu ratu predfinanciranja kada su ispunjeni uvjeti predviđeni u članku 42. stavku 1. Dodatne se rate mogu plaćati na temelju zahtjeva zemlje korisnice u skladu sa zahtjevima predviđenim u staccima 1. i 2.

Članak 189.

Obračun

Iscrpne odredbe za obračun propisane su u sektorskim sporazumima i sporazumima o financiranju iz članaka 7. i 8. One su u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj kako je propisano u Uredbi Vijeća (EZ) br. 1290/2005³ i propisima u kojima su predviđena iscrpna pravila za njenu primjenu. Ona mogu posebno predviđati savjetovanje s Odborom za poljoprivredne fondove.

Članak 190.

Kriteriji za financijske ispravke

Iznimno od članka 51. stavka 2. Komisija primjenjuje, ovisno o nalazima, paušalne ispravke ili točne ispravke ili ispravke na temelju ekstrapolacije nalaza.

Odjeljak 2

Evaluacija i nadzor

Članak 191.

Ex ante evaluacije, evaluacije tijekom provedbe i ex post evaluacije

1. U skladu s člankom 57., program podliježe *ex ante* i *ex post* evaluacijama i, po potrebi, evaluacijama tijekom provedbe koje obavljaju neovisni ocjenitelji pod nadležnošću zemlje korisnice.
2. Evaluacijama se ocjenjuje provedba programa u cilju ostvarenja ciljeva navedenih u članku 12. Uredbe o programu IPA.
3. Iscrpni načini provedbe tih evaluacija mogu biti predviđeni u sektorskim sporazumima i sporazumima o financiranju iz članaka 7. i 8. Ti načini provedbe mogu biti u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na programe ruralnog razvoja u državama članicama.

Članak 192.

Sektorski nadzorni odbor

1. U skladu s odredbama članka 59., zemlja korisnica osniva Sektorski nadzorni odbor.

---

³ SL L 209, 11.8. 2005., str.1

2. Sektorski nadzorni odbor sastoji se od predstavnika mjerodavnih tijela i institucija, i odgovarajućih gospodarskih, socijalnih i ekoloških partnera. Sektorski nadzorni odbor priprema i odobrava svoj poslovnik.

3. Sektorskim nadzornim odborom predsjeda predstavnik zemlje korisnice. Komisija sudjeluje u radu Sektorskog nadzornog odbora.

4. Napredak, učinkovitost i djelotvornost programa u odnosu na njegove ciljeve mjere se pomoću pokazatelja vezanih uz osnovnu situaciju kao i uz financijsko izvršenje, izlazne vrijednosti, rezultate i učinak programa.

Članak 193.

Sektorska godišnja izvješća

1. U okviru ove komponente, sektorska godišnja izvješća iz članka 61. stavka 1. dostavljaju se Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA u roku od šest mjeseci od završetka svake pune kalendarske godine provedbe programa.

(a) Takva izvješća sadržavaju informacije vezane uz napredak u provedbi, a posebno obuhvaćaju ostvarivanje utvrđenih ciljeva, probleme uočene prilikom upravljanja programom i poduzete mjere, financijsko izvršenje te provedene aktivnosti nadzora i evaluacije.

(b) Sektorska godišnja izvješća prije njihove dostave pregledava Sektorski nadzorni odbor.

2. Sektorsko završno izvješće se, nakon izvršenog pregleda od strane Sektorskog nadzornog odbora, dostavlja Komisiji i Nacionalnom koordinatoru programa IPA najkasnije šest mjeseci nakon posljednjeg datuma za prihvatljivost izdataka u okviru programa.

Članak 194.

Dodatne odredbe za nadzor i izvješćivanje

Dodatne odredbe za nadzor i izvješćivanje mogu biti propisane u sektorskom sporazumu i sporazumu o financiranju iz članka 7. i 8. One su u skladu s mjerodavnim pravilima koja se primjenjuju na programe za ruralni razvoj u državama članicama.

III. DIO

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 195.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu prvi dan od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ona se primjenjuje od 1. siječnja 2007.

Ova Uredba u cijelosti je obvezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu, 12. lipnja 2007.

Za Komisiju
Olli REHN
član Komisije

PRILOG

KRITERIJI ZA AKREDITACIJU

Standardni popis područja i povezanih zahtjeva iz članka 11. stavka 2.

1. Kontrolno okruženje (uspostava i upravljanje organizacijom i osobljem)

(a) Etička politika i politika integriteta

- osigurati da kulturu kakvu u organizaciji traže glavni menadžeri razumiju svi u organizaciji

(b) Upravljanje nepravilnostima i izvješćivanje

- osigurati da se na odgovarajući način prijavljuju moguće nepravilnosti uočene na nižim strukturama u organizaciji te da se postupa u skladu s tim, uključujući zaštitu za „zviždače“

(c) Planiranje broja zaposlenih, zapošljavanje, izobrazba i ocjenjivanje (uključujući upravljanje osjetljivim radnim mjestima)

- osigurati da postoji odgovarajući broj kvalitetnog osoblja na svim razinama

(d) Osjetljive dužnosti i sukobi interesa

- osigurati prepoznavanje osoba koje rade na „osjetljivim radnim mjestima“ (tj. na onima gdje zaposlenici mogu postati osjetljivi na negativne utjecaje zbog svojih kontakata s trećim strankama ili informacija koje posjeduju);
- osigurati primjenu odgovarajućih kontrola (uključujući, po potrebi, politiku rotacije) na osjetljiva radna mjesta;
- osigurati postojanje postupaka za prepoznavanje i izbjegavanje sukoba interesa

(e) Uspostava pravnih osnova za tijela i pojedince

- osigurati da tijela i pojedinci imaju pune pravne ovlasti za obavljanje svojih dužnosti.

(f) Formalna uspostava odgovornosti, nadležnosti, prenesenih ovlasti i svih nužnih povezanih ovlasti za zadatke i radna mjesta unutar organizacije:

- osigurati da nitko od zaposlenika nema sumnji u opseg svojih odgovornosti. Kada se radi o obvezama ili plaćanjima povjerenim trećim osobama, jedan menadžer trebao bi biti odgovoran za sve vidove transakcija.
- Temeljne odredbe misija, opisi radnih mjesta su ažurirani i poznati

2. Planiranje/upravljanje rizikom (planiranje intervencija)

a) Prepoznavanje rizika, procjena i upravljanje

- osigurati da su prepoznati rizici i upravljanje, a posebno da se u svim područjima primjenjuju odgovarajuća kontrolna sredstva u funkciji važnosti različitih rizika koje umanjuju

(b) Objektivno određivanje i dodjela sredstava u odnosu na ciljeve

- osigurati utvrđivanje odgovarajućih (i mjerljivih) ciljeva na razini izlaznih vrijednosti i učinka na svim razinama i da ih svi u organizaciji razumiju;
- osigurati odgovarajuću raspodjelu sredstava u odnosu na te ciljeve poštujući načela transparentnog valjanog financijskog upravljanja;
- osigurati da je jasna odgovornost za te ciljeve.

(c) Planiranje postupka provedbe

- osigurati jasno planiranje koraka koji su potrebni za ostvarivanje ciljeva – uključujući vremenski raspored i odgovornost za svaki korak i kritičke analize putanja ako je potrebno.

3. Kontrolne aktivnosti (provedba intervencija)

(a) Postupci provjere

- osigurati dvostruku provjeru svih koraka u transakciji (*ex ante* i, po potrebi, *ex post*)

(b) Postupci nadzora utemeljeni na odgovornom upravljanju zadacima prenesenim na podređene (uključujući godišnje izvještaje o jamstvu od podređenih dionika)

- osigurati potporu odgovornostima putem aktivnog nadzora – koji se ne smatra samo pasivnim ili teoretskim konceptom

(c) Pravila za svaku vrstu natječaja za javnu nabavu i dodjelu bespovratnih sredstava

- osigurati odgovarajući pravni okvir za sve takve postupke preuzimanja obveza.

(d) Postupci (uključujući kontrolne liste) za svaki korak natječaja za javnu nabavu i bespovratna sredstva (npr. tehničke specifikacije, odbori za ocjenjivanje, prijavljivanje iznimaka itd.)

- osigurati da svaki zaposlenik točno zna za što je nadležan u tim područjima.

(e) Pravila i postupci promidžbe

- osigurati ispunjavanje tih zahtjeva Komisije

(f) Postupci plaćanja (uključujući postupke za potvrđivanje izvršenja i/ili uvjete prihvatljivosti, ako je potrebno na licu mjesta)

- osigurati da se plaćanja vrše samo za opravdane zahtjeve za plaćanjem koji ispunjavaju sve ugovorne zahtjeve.

(g) Postupci za nadzor ostvarivanja sufinanciranja

- osigurati ispunjavanje tih zahtjeva Komisije.

(h) Proračunski postupci za osiguravanje dostupnosti sredstava (uključujući sredstva koja su nužna za održavanje provedbe ako je uplata sredstava Zajednice odgođena ili odbijena)

- osigurati da Nacionalno tijelo može ispuniti svoje lokalne ugovorne obveze bez obzira na kašnjenja ili prekide u dotoku sredstava od Komisije.

(i) Postupci za kontinuitet operacija

- osigurati utvrđivanje značajnih opasnosti za kontinuitet operacija (npr. vezano uz gubitak podataka, odsutnost pojedinaca itd.) i, prema potrebi, pripremu plana za nepredviđene situacije.

(j) Računovodstveni postupci

- osigurati potpuno i transparentno računovodstvo na temelju prihvaćenih računovodstvenih načela.

(k) Postupci usklađivanja

- osigurati kad god je to moguće usklađivanje računovodstvenih bilanci s informacijama trećih stranaka.

(l) Izvješćivanje o iznimkama, između ostalog, o iznimkama u odnosu na uobičajene odobrene postupke na odgovarajućoj razini, neodobrenim iznimkama i propustima u kontroli kad god su uočeni

- osigurati stalno bilježenje, unošenje i preispitivanje razlika od uobičajene prakse na odgovarajućoj razini

(m) Sigurnosni postupci (IT i ostalo)

- osigurati čuvanje imovine i podataka od uplitanja i fizičkih oštećenja

(n) Postupci pohrane

- osigurati dostupnost dokumenata – barem u svrhu revizije od strane Komisije tijekom razdoblja u kojima je njihovo čuvanje obvezno.

(o) Razdvajanje odgovornosti

- osigurati da u slučaju dodjele različitih zadataka u okviru iste transakcije različitim osobama postoje neke automatske međusobne provjere.

(p) Prijavljivanje nedostataka u unutarnjoj kontroli

- osigurati bilježenje prijava o utvrđenim nedostacima u unutarnjoj kontroli iz bilo kojeg izvora kao i odgovora menadžmenta, te postupanje u skladu s njima.

4. Aktivnosti nadzora (praćenje intervencija)

(a) Unutarnja revizija, uključujući postupanje s revizijskim izvješćima i preporukama (Napomena: različito od kontrolnih aktivnosti i menadžerskog nadzora)

- osigurati da se glavnim menadžerima dostavljaju neovisne ocjene rada njihovih sustava na podređenim razinama. Mogu uključivati neke naknadne provjere transakcija, ali više trebaju biti usredotočene na učinkovitost i djelotvornost sustava i način organizacije.

(b) Evaluacija

- osigurati da glavni menadžeri dobivaju informacije o procjeni učinaka intervencija (uz druge informacije koje primaju o pravovaljanosti, ispravnosti i operativnim postupcima)

5. Komunikacija (osigurati da svi dionici dobiju informacije nužne za obavljanje njihove uloge)

Redoviti koordinacijski sastanci između različitih tijela u svrhu razmjene informacija o svim vidovima planiranja i provedbe, npr.:

(i) Redovno izvješćivanje o statusu planiranja programa i projekata

(ii) Redovno izvješćivanje o provedbi projekta u usporedbi s planom provedbe

- postupci ugovaranja (inter alia)

- napredak svakog natječajnog postupka u odnosu na plan
- sustavna analiza pogrešaka prijavljenih na bilo kojoj razini (npr. od strane provjeravatelja, ex ante kontrolora, revizora itd.)

- provedba ugovora

- troškovi kontrole u odnosu na koristi od kontrole

(iii) Redovno izvješćivanje na svim odgovarajućim razinama o učinkovitosti i djelotvornosti unutarnje kontrole

- osigurati da svi zaposleni na svim razinama primaju odgovarajuće redovne informacije kako bi mogli ispunjavati svoje obveze.

